

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MÜZİKOLOJİDE YENİLİK VE ELEŞTİRELLİK
BAĞLAMINDA ‘YENİ MÜZİKOLOJİ’

Aslıhan İŞILTAN
2501150509

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Seyit YÖRE

İSTANBUL – 2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : ASLIHAN İŞILTAN Numarası : 2501150509
Anabilim Dalı /
Anasanat Dalı / Programı : MÜZİKOLOJİ/YÜKSEK LİSANS Danışmanı : PROF. DR. SEYİT YÖRE
Tez Savunma Tarihi : 06.09.2019 Saati : 14.30
Tez Başlığı : MÜZİKOLOJİDE YENİLİK VE ELEŞTİRELLİK BAĞLAMINDA "YENİ MÜZİKOLOJİ"

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış,
sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. SEYİT YÖRE		Kabul
2- DOÇ. DR. BELMA OĞUL		
3- DOÇ. DR. MEHTAP DEMİR		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- DOÇ. DR. EVRİM HİKMET ÖĞÜT		Kabul
2- DR. ÖĞR. ÜYESİ URUM ULAŞ ÖZDEMİR		

ÖZ

MÜZİKOLOJİDE YENİLİK VE ELEŞTİRELLİK BAĞLAMINDA ‘YENİ MÜZİKOLOJİ’

Aslıhan İŞILTAN

Müzikoloji disiplininde yer alan Yeni Müzikoloji alanının tanımı, amacı, kapsamı ve yönteminin ne olduğuna dair yapılan bu çalışmada, aynı zamanda Yeni Müzikoloji’nin Eski Müzikoloji’den farklılığı da incelenmiştir.

Yeni Müzikoloji’ye ait düşünme ve değerlendirme yöntemleri, kavramlar, tanımlar, çalışma alanları, öncü araştırmacıların teorik çerçeveleri hakkındaki verilere, araştırmaya problemine uygun olup ulaşılabilen yazılı kaynakların analizi sonucunda ulaşılmış ve ilgili veriler betimsel veri analizi tekniğiyle çözümlenerek bulgulara ulaşılmıştır.

Araştırmanın sonucunda, Yeni Müzikoloji’nin tanımının müzik ilintili sorunları tarihsel, teorik, varlıkbilimsel ve değerbilimsel bakımdan çok disiplinli bir yapıda inceleyen post- kapitalist, post-pozitivist, post-modernist müzik bilimsel çalışmalar olduğu, amacının müziğin tüm süreçlerinin nesnel, eleştirel, yenilenmeci, ilerlemeci bir perspektifte politik, ekonomik, sosyal, kültürel ve sanatsal bakımdan incelenmesi olduğu, kapsamının disiplinlerarası ve genişleyen bir yapıyla kompozisyon, performans, metin değer ve anlam analizleri, etnomüzikoloji, kültür teorisi, müzik psikolojisi, müzik terapisi, film, teknoloji, popüler müzik, toplumsal cinsiyet, cinsellik, göç, öteki, melezlik, kimlik, sınıf, ırk, ekonomik, kültürel, sosyolojik, postkolonyal çalışmaları içerdiği ve yönteminin ise eleştirel yöntem olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Müzikoloji, Eleştirel Müzikoloji, Postmodern Müzikoloji, Eski Müzikoloji, Eleştirel Teori, Eleştirel Yöntem

ABSTRACT

‘NEW MUSICOLOGY’ WITHIN THE CONTEXT OF INNOVATION AND CRITICISM IN MUSICOLOGY

Aslıhan İŞILTAN

This study, which has been carried out to identify the definition, aim, scope and method of the New Musicology field in the discipline of musicology, has also examined the differences of New Musicology from Old Musicology.

New musicology’s contemplation and assessment methods, its concepts, definitions, fields of study, as well as the information related to leading scholars’ theoretical frameworks have been acquired after data - obtained from accessible documentation/literature reviewed as part of the present study - have been analysed with the descriptive data analysis technique.

As a result of the research, it is determined that the definition of the New Musicology is the post-capitalist, post-positivist, post-modernist music scientific studies analysing music-related problems in a multidisciplinary structure in historical, theoretical, ontological and semantic terms; that the aim of the New Musicology is to examine all processes of music in objective, critical, regenerative (innovative) and progressive frame in terms of political, economic, social, cultural and artistic perspectives; that the scope of the New Musicology with an interdisciplinary and expanding structure consists of studies regarding composition, performance, text value and meaning analysis, ethnomusicology, cultural theory, music psychology, music therapy, film, technology, popular music, gender, diaspora, alterity, hybridity, identity, class, race, as well as economic, cultural, sociological, postcolonial studies; and that the method of New Musicology is Critical Method.

Keywords: New Musicology, Critical Musicology, Postmodern Musicology, Old Musicology, Critical Theory, Critical Method

ÖNSÖZ

Müzik ve bilim ilişkisine dair ilk çalışmaların teorik, biyografik ve analitik çerçevelerde yapıldığı görülmüştür. Müzikoloji teriminin kullanılmaya başlandığı 19. yüzyıldan 20. yüzyılın sonlarına kadar Eski Müzikoloji'nin tarihsel (besteciler ve eserleri) ve analitik (müziksel analiz) yöntemleriyle araştırmalar yapılmıştır. Her ne kadar bu süreçte Müzikoloji'nin çeşitli dalları oluşsa ve bunlar disiplinlerarası çalışsa da Müzikoloji denildiğinde Avrupa sanat müziği bağlamında tarihsel ve analitik yöntemli bir alan anlaşıldığı, ancak Avrupa sanat müziği dışındaki müzikleri tanımak için yapılan araştırmalarla etnografi ve karşılaştırma diğer yöntemler olarak ortaya çıkmıştır. Bu süreç içinde farklı coğrafyalardaki insanların, seçtikleri sesleri kendi kültürlerine özgü -müzik olarak adlandırılan- birer esere dönüştürmesinin hiçbir ayırım olmadan çok kapsamlı olarak araştırılması ihtiyacı, kimi müzikologlarca belirlenmiştir. Bu belirleme sonucunda, postmodern dönemdeki bilimsel yönelimlerin de etkisiyle Müzikoloji'de de sorgulayıcı ve geniş açıdan değerlendirmeye yönelik -eskisinden farklı- yeni bir yönelim ve farklılığı belirtmek üzere de temel de Yeni Müzikoloji terimi ortaya çıkmıştır. Disiplinlerarası olması ve çalışmaların detaylanması sebebiyle net olarak belirlenemeyen Yeni Müzikoloji ilk defa bu araştırmada ve Türkiye Türkçesi'yle tanımı, amacı, yöntemi ve kapsamı bağlamında irdelenip Eski Müzikoloji'yle olan farklılıkları da ortaya konulmuştur.

Bu araştırma konusunu yüksek lisans derslerimizle birlikte belirlediğimiz ve tez çalışmam süresince bilgi birikimini paylaşan, yönlendiren ve sabrını esirgemeyen başta tez danışmanım ve hocam Sayın Prof. Dr. Seyit Yöre'ye, lisans, yüksek lisans ve öğrenimim boyunca büyük katkıları bulunan tüm hocalarıma, bilgileri ve hatırasıyla esin olan Sayın Prof. Cenan Akın'a, beni destekleyen, varlıkları ve düşünceleriyle yol gösteren bilgi ve tecrübelerini esirgemeyen hocalarım Sayın Sanatçı Öğr. Gör. Nazan Akın'a, Sayın Öğr. Gör. Melek Yalçın'a, Sayın Prof. Şebnem Ünal'a ve son aşamada tezimi yönlendiren jüri üyeleri Sayın Doç. Dr. Mehtap Demir'e ve Sayın Doç. Dr. Evrim Hikmet Ögüt'e teşekkür ederim.

Çalışmalarım esnasında beni anlayışla destekleyen tüm aileme teşekkürlerimi sunar, bu çalışmanın Müzikoloji alanına katkıda bulunmasını dilerim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YENİ/ELEŞTİREL/POSTMODERN MÜZİKOLOJİ

1.1. Müzikoloji’de ‘Yeni’ ve ‘Eleştirel’: Yeni/Eleştirel Müzikoloji.....	8
1.2. Müzikoloji’de Postmodern: Postmodern Müzikoloji	18
1.3. Yeni Müzikoloji’de Başlıca Teoriler.....	26

İKİNCİ BÖLÜM

YENİ MÜZİKOLOJİ’NİN YÖNTEMİ

2.1. Eleştirel Yöntem.....	28
----------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YENİ MÜZİKOLOJİ’NİN KAPSAMI

3.1. Cinsiyet ve Cinsellik Çalışmaları ve Yeni Müzikoloji.....	37
3.2. Kültürel Çalışmalar ve Yeni Müzikoloji	42
3.3. Sosyoloji Çalışmaları ve Yeni Müzikoloji	46
3.4. Postkolonyal Çalışmalar ve Yeni Müzikoloji	51
3.5. Ekonomik Çalışmalar ve Yeni Müzikoloji.....	61
SONUÇ.....	64
KAYNAKÇA	68

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Guido Adler: Müzikoloji'nin Kapsamı, Yöntemi ve Amacı (1885)	2
--	---

KISALTMALAR LİSTESİ

Akt.	: Aktaran
Bkz.	: Bakınız
LGBTQ	: Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer
URL	: Uniform Resource Locator (Standart Kaynak Bulucu)

GİRİŞ

Müzikoloji¹ terimi ortaya çıkmadan önce 6. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar çeşitli filozoflar, bilimciler ve müzikçiler tarafından müziğin teorik özelliklerine dair araştırma ve uygulamalar yapılmıştır. Müziğin bileşenlerine dair analitik inceleme ve tespitler söz konusu teori çalışmalarını oluşturur. Bunlar müzik ve bilim ilişkisine ya da müziğin bilimine dair ilk çalışmalardır.

Müzikoloji teriminin ilk kullanımı ise *System der Musikwissenschaft* (Müzikbilimin Sistemi) adlı eğitim amaçlı bir müzik teorisi kitabının başlığında görülmüştür (Logier, 1827). Logier kitabın içeriğinde genel müzik teorisi anlatmakla birlikte bunu “Musikwissenschaft” kelimesiyle ifade edip müzik teorisini müziğin bilimi olarak değerlendirmiştir.

Jahrbücher für musikalische Wissenschaft (Müzikbilim İçin Yıllıklar) adlı dergi ve içinde Chrysander’ın (1863) yaptığı sınıflamayla Müzikoloji terimi ve alanı belirleyici bir nitelik kazanmıştır. Buna göre Chrysander, Müzikoloji’nin çalışma alanlarını “tarih, teori, estetik, halk müziği araştırmacılığı ve yeni keşfedilen çalışmaların müzisyenlere sunumu” şeklinde sınıflamış ve Müzikoloji’nin diğer bilimler gibi kendi başına bir bilim olması gerektiğini belirtmiştir.

Müziğin bilim kimliğini içerik bakımından kazanması ise *Vierteljahrsschrift für Musikwissenschaft* (Üç Aylık Müzikoloji Dergisi)² ve Adler’in (1885) ilk sayıda yayınladığı “Umfang, Methode und Ziel der Musikwissenschaft” (Müzikbilimin Kapsamı, Yöntemi ve Amacı) adlı makalesi ve şemasıyla belirginleşmiş, Almanca Müzikoloji kelimesi bu şematik düzenlemeyle kapsamını ve sürekliliğini kazanmıştır. Adler, makalesinde Müzikoloji’yi “tarihsel” ve “sistematik” olmak üzere iki araştırma alanına ayırmış (Muggleston ve Adler, 1981) ve bunların içeriğini ise Tablo 1’de sunulduğu belirlemiştir.

¹ Müzikoloji terimi, bu çalışmaya özgü Türkçe özel isim niteliğinde kullanılmıştır.

² Bu dergiyi Guido Adler, Friedrich Chrysander ve Philipp Spitta (1841-94) ile 1885’te birlikte yayınlamaya başlamışlardır.

Tablo 1. Guido Adler: Müzikoloji'nin Kapsamı, Yöntemi ve Amacı (1885)³

Musikwissenschaft (Müzikbilim)
I. Tarihsel: Çağlara, halklara, imparatorluklara, uluslara, bölgelere, şehirlere, sanat okullarına, sanatçılara ilişkin müziğin tarihi.
A. Müziğin Paleografyası: Notasyonlar
B. Temel Tarihsel Sınıflamalar: Müziksel formların gruplanması
C. İlkelerin Tarihsel Sırası: 1. Onların her çağın sanat eserlerinde sunulduğu gibi, 2. Söz konusu çağın teorisyenlerinin öğrettiği gibi, 3. Sanatı uygulamanın yolları.
D. Çalgıların Tarihi.
Yardımcı Bilimler: Paleografya, Kronoloji, Diplomatik (Resmi belgelere dayalı), Bibliyografya, Kütüphane ve Arşiv Bilim ile Genel Tarih; Edebiyat ve Filoloji Tarihi; Liturji Tarihi, Taklit Sanatları ve Dans Tarihi; Bestecilerin biyografileri; müziksel dernekler, kurumlar ve performansların istatistikleri.
II. Sistematik: Tonal sanatın bireysel dallarında en yüksek kuralların oluşturulması.
A. Kuralların [sayılan 3 madde içinde] Araştırılması ve Kurulması: 1. Armoni, 2. Ritim (Zamansal), 3. Melodi (Tonal ve zamansal uyum)
B. Tonal Sanatın Estetiği: 1. Müziksel güzelin kriterlerinin anlaşılmasıyla ilgili kuralların karşılaştırılması ve konuları algılama ilişkisinin değerlendirilmesi, 2. Doğrudan ve dolaylı ilgili soruların karmaşıklığı.
C. Müziksel Pedagoji (Eğitimbilim) ve Öğreticiler (Öğretimle ilgili kuralların derlenmesi): 1. Ses Dizileri, 2. Armoninin teorisi, 3. Kontrpuan, 4. Bestelemenin teorisi, 5. Orkestrasyon, 6. Vokal ve çalgısal öğretim yöntemleri.
D. Müzikoloji [Musikologie]: Etnografik amaçlarla inceleme ve karşılaştırma
Yardımcı Bilimler: Akustik ve matematik, Fizyoloji (ton hissi), Psikoloji (ton algısı, ton yargısı, ton duygusu). Mantık (müziksel düşünce), Dilbilgisi, hece ölçüsü ve şiir, Pedagoji, Estetik, vb.

Tablo 1’de görüldüğü üzere Sistematik Müzikoloji’nin (d maddesi), Fransızca musicologie terimi karşılığı Almanca “musikologie” terimiyle “etnografik amaçlı inceleme ve karşılaştırma” olarak tanımlanmıştır ki bu da 1950’li yıllara kadar

³ Mugglestone ve Adler, 1981: 14.

Karşılaştırmalı Müzikoloji alanının varlığını ortaya çıkarıp aslında sonradan Etnomüzikoloji olarak anılacak olan dalın baştan ayrı bir terimle de Adler tarafından belirlendiğini gösterir⁴.

Bu temel sınıflandırmayı takiben Hugo Riemann (1908) *Grundriss der Musikwissenschaft* (Müzikbilimin Zemin Planı) kitabında Müzikoloji'nin çalışma alanını “akustik, ton psikolojisi ve fizyolojisi, müziksel estetik, besteleme teorisi ve müzik tarihi” bölümleriyle belirlemiş, ancak bu Adler'in sınıflaması kadar yaygınlaşmamıştır.

Almanya'da müziğin bilimine dair bahsedilen çalışmaların yanı sıra Amerika Birleşik Devletleri'nde de Müzikoloji çalışmaları İngilizce dilinde yapılmıştır. Amerikan Müzikolojisi'nin öncüsü Waldo Selden Pratt (1915) “On Behalf of Musicology” (Müzikoloji Adına) adlı makalesinde, Adler'in ve Riemann'ın Müzikoloji sınıflamasını karışık bulmuş ve 1888'de yaptığı yedi maddelik sınıflamayı “müziksel fizik veya akustik, müziksel psik(oloji), müziksel poetik, müziksel estetik, müziksel grafik veya semiyotik, müziksel teknik (çalgi ve vokal metotlar, müziksel pratik)” başlıklarıyla sunmuştur. Böylelikle Müzikoloji için yeni bir sınıflandırma ortaya çıkmıştır. Ancak Pratt (1915), önceki sınıflamasından sonra Müzikoloji'nin çalışma alanlarını “müziksel tarih, müziksel ansiklopedi (bilimsel sınıflama için teknik terim kullanımı), müziksel eleştiri ve müziksel pedagoji” olarak dört bölümde tespit etmiştir ve aynı zamanda “Science of Music” (müziğin bilimi) teriminin Almanca (Musikwissenschaft) ve Fransızca (Musicologie) müzikbilim terimleriyle eş anlamlı olduğunu belirtmiştir.

Müziğe dair alanların belirlenmesi çalışmalarının yanında 1829 yılından itibaren Amerika'da yayınlandığı tespit edilen kitaplarda “science” (bilim) teriminin müzikle bağlantılı olarak kullanıldığı görülür: W. Baldwin-*Science of Music* (Müziğin Bilimi) (1829), Daniel Reeves-*A Treatise on the Science of Music* (Müziğin Bilimi Üzerine Bir İnceleme) (1853), Robert Challoner-*History of the Science and Art of Music* (Müzik Sanatı ve Biliminin Tarihi) (1892). Ancak bu kitapların yine genel müzik teorisi hakkında olduğu görülür. Hatta **musicology** teriminin dahi okul müzik teorisi kitaplarının isminde yer aldığı belirlenmiştir: Maurice S. Logan-*Musicology: A Text-*

⁴ Adler'in bu çalışması Müzikoloji'ye ilişkin kaynakların çoğunda referans olarak görülebilmektedir.

book for Schools and for General Use (Müzikoloji: Okullar ve Genel Kullanım İçin Bir Ders Kitabı) (1909).

Almanca ve İngilizce terimlerin yanı sıra, Fransızca **musicologie** terimi ise Fransız müzikolog Pierre Aubry'nin editörlüğünde 1900-1905 yılları arasında yayınlanan *Melanges de Musicologie Critique* (Eleştirel Müzikolojinin Karışımları) adlı dört ciltlik kitap ve *De Musicologie Medievale* (Orta Çağ Müzikolojisi) başlıklı 1. ciltte kullanılarak alana kazandırılmıştır (Aubry, 1900).

Müzikoloji'nin kendi başına bir bilim olması ise 1927'de The International Musicological Society⁵ (IMS) ve 1934'te The American Musicological Society⁶ (AMS) kurulmasıyla pekişmiştir (Yöre, 2016).

Müzikoloji'nin kısa tarihi ve çerçevesine ilişkin önemli bir kaynak da *Introduction to Musicology* (Müzikolojiye Giriş, 1946)'dir. Bu kitapta Müzikoloji'nin günümüzde de geçerli olan inceleme yöntemleri, -Adler'in (1885) sunduğu “etnografik” ve “karşılaştırma” yöntemlerinden sonra- “betimsel, analitik, deneyimsel, spekülatif ve tarihsel” (Haydon, 1946: 218) olarak ilk defa sunulmuştur.

Uzun yıllar Alman Müzikoloji'sinin tarihsel ve sistematik (analitik) çerçevedeki çalışmasının üzerine yeni yaklaşımlar, teoriler ve yöntemler ortaya çıkamamıştır. 20. yüzyılda yapılan incelemeler, özellikle Amerikan Müzikoloji'sinin farklılığını ortaya çıkarır ve bu fark Amerikan çağdaş müziğindeki özellikle içeriği, üslubu, felsefeyi, estetik anlayışı eleştirme üzerinde gelişir. Bununla birlikte, birçok ülkede Müzikoloji eğitimi ve çalışmaları olmasına rağmen, Alman ve Amerikan Müzikoloji okulları belirleyici konumdadırlar (Yöre, 2016).

Başlangıcından günümüze, özellikle Amerikan Müzikoloji ekolünün de etkisiyle anahtar kelime olan Müzikoloji'ye dair çalışmalarda, yöntem, çalışma alanı ve araştırma odaklarına göre çeşitli dallar oluşmuştur: Historical Musicology⁷ (Tarihsel Müzikoloji), Systematic Musicology⁸ (Sistematik Müzikoloji), Comparative Musicology⁹ (Karşılaştırmalı Müzikoloji), Ethnomusicology¹⁰ (Etnomüzikoloji),

⁵ Uluslararası Müzikoloji Derneği.

⁶ Amerikan Müzikoloji Derneği.

⁷ Bkz. Crist and Marvin, 2008.

⁸ Bkz. Bader, 2018.

⁹ Bkz. Nettl and Bohlman, 1991.

¹⁰ Bkz. Nettl, 2015.

Cultural Musicology¹¹ (Kültürel Müzikoloji), Critical Musicology¹² (Eleştirel Müzikoloji), New Musicology¹³ (Yeni Müzikoloji), Postmodern Musicology¹⁴ (Postmodern Müzikoloji), Biomusicology¹⁵ (Biyomüzikoloji), Evolutionary Musicology¹⁶ (Evrimsel Müzikoloji), Neuromusicology¹⁷ (Nöromüzikoloji), Cognitive Musicology¹⁸ (Bilişsel Müzikoloji), Zoomusicology¹⁹ (Hayvan Müzikolojisi), Ornitho-Musicology²⁰ (Kuş Müzikolojisi), Computational Musicology²¹ (Hesaplama Müzikoloji), Empirical Musicology²² (DeneySEL Müzikoloji), Applied Musicology²³ (Uygulamalı Müzikoloji), Gastromusicology²⁴ (Yemek Müzikolojisi), Ecomusicology²⁵ (Çevre Müzikolojisi) (Yöre, 2016). Bugüne kadar belirlenip sayılan bu dallar dışında halen yenilerinin oluşma durumu söz konusudur.

Bu dalların yanı sıra, 20. yüzyıl müzikologlarının çalışmalarının, tarihsel ve analitik yöntemlerle, çoğunlukla büyük adamlar, büyük eserler, büyük gelenekler ve büyük yenilikler üzerine olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, Edward Said, Eski Müzikoloji'yi²⁶ eleştirerek müziği sosyal ve siyasi bağlamlarda, müzik ve feminizm ilişkileri çerçevesinde inceleyip Müzikoloji'de disiplinlerarası bir yaklaşım olması gerekliliğini belirtmiştir (Said, 2005). Müzikoloji'yi disiplinlerarası yapmaya ilişkin çalışmalar 1930'larda Theodor W. Adorno'nun (1903-69) sanat müziği ve popüler müzik üzerine yazdığı eleştirel değerlendirmelerle başlamıştır. Adorno, müzik sosyolojisi ve müziğin sosyal eleştirisiyle Müzikoloji'de **yeni** bir teorik yaklaşım ortaya koymuştur (DeNora, 2003: 1-40; Adorno, 2019).

¹¹ Bkz. Abels, 2016.

¹² Bkz. Scott, 2003.

¹³ Bkz. Kramer, 2003.

¹⁴ Bkz. Babich, 2001.

¹⁵ Bkz. Fitch, 2015.

¹⁶ Bkz. Brown, Merker and Wallin, 2000: 3-24.

¹⁷ Bkz. Thaut, 2019.

¹⁸ Bkz. Laske, 1988.

¹⁹ Bkz. Keller, 2012.

²⁰ Bkz. Martinelli, 2001.

²¹ Bkz. Bel and Vecchione, 1993.

²² Bkz. Clarke and Cook, 2004.

²³ Bkz. Ockelford, 2013.

²⁴ Bkz. Braus, 2007.

²⁵ Bkz. Allen and Dawe, 2015.

²⁶ Eski Müzikoloji terimi, Yeni Müzikoloji'nin öncesi olarak birçok kaynakta (Bkz. McCreless, 1997b: 753; Pasler, 1997: 16; Renwick, 1997; Agawu, 2004; Griffiths, 2010-11: 5, vd.) "Old Musicology" biçiminde kullanıldığından dolayı, bu çalışmada da Türkçe karşılığı yer almıştır.

Müzikoloji’de disiplinlerarası çalışmalar ancak 1980’lerde eleştirel bir bakışla Yeni Müzikoloji (New Musicology) dalı olarak ortaya çıkmıştır. Disiplinlerarası olması ve çalışmaların detaylanması sebebiyle net olarak kapsamı belirlenemeyen Yeni Müzikoloji’nin çerçevesi, aşağıdaki probleme bağlı olarak bu araştırmada belirlenmeye çalışıp sunulmuştur.

Problem

Kerman (1985: 12), “estetik deneyim olarak müzik” çalışması olarak gördüğü Müzikoloji’nin insani disiplinler, edebiyat ve kültürel teoriyle cinsiyet çalışmaları da içermesi gerektiğini belirterek (Yeni Müzikoloji) alanına doğru yaklaşımlar ortaya koymuş ve Müzikoloji’ye daha fazla disiplinlerarası çerçeve kazandırmaya çalışmıştır. Ancak bu alanın kapsamı, teorileri ve yöntemi hususunda yeterince açık bilgi bulunmadığı ve konuyla ilgili kaynakların doğrudan bilgiler sunmadığı belirlenmiştir. Bu da Yeni Müzikoloji’ye dair tanımlayıcı bir araştırma yapmanın gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Bu bağlamda araştırmada Yeni Müzikoloji’nin Eski Müzikoloji’den farklılığı tespit edilip ‘Yeni Müzikoloji’nin tanımı, amacı, yöntemi ve kapsamı nedir?’ sorusuna cevap aranmıştır.

Amaç

İlgili probleme bağlı olarak bu araştırmada Yeni Müzikoloji’nin tanımı, amacı, yöntemi ve kapsamının belirlenmesiyle Müzikoloji literatürüne bütüncül bir bulgu ve Türkiye Türkçesi’nde kaynak sağlanması amaçlanmıştır.

Önem

Bu çalışma, Yeni Müzikoloji’nin tanımı, amacı, yöntemi ve kapsamını geniş bir literatür çerçevesinde incelemesinin yanında, Müzikoloji alanının ortaya çıkışına dair bulgular da sunması ve ilk defa Türkiye Türkçesi’nde bir kaynak niteliği taşıması bakımından önemlidir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma ulaşılabilen kaynaklar, elde edilen veriler ve tespit edilebilen bulgularla sınırlıdır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden “örnek olay tarama modeli” (Karasar, 2002) adı da verilen “durum çalışması” (case study) çerçevesindedir. Çeşitli tanımları olan durum çalışması, sınırlı bir sistemin, diğer bir deyişle tek durumun, derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesidir (Merriam, 2013, Akt. Subaşı ve Okumuş, 2017: 420). Merriam (1998) durum çalışmalarını disipline, amaca ve durum sayısına göre sınıflandırmıştır: Disiplin yönelimli durum çalışmaları, çalışmanın yapıldığı disipline göre, “etnografik, tarihsel, psikolojik ve toplumsal”dır. Amaca göre durum çalışmaları ise “betimleyici, yorumlayıcı ya da değerlendirme” (Akt. Subaşı ve Okumuş, 2017: 422) biçimindedir. Bu bağlamda Yeni Müzikoloji'ye dair bu araştırma disipline göre “tarihsel” ve amaca göre ise “betimleyici”dir.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmada herhangi bir evrene genelleme yapılamayacağından çalışmada herhangi bir evren ve örneklem yoktur. Ancak ilgili yazılı kaynaklar çerçevesinde Yeni Müzikoloji konusu örnek olay araştırması olarak belirlenip sunulmuştur.

Veri Toplama Teknikleri

Bu çalışmada, belge/literatür taraması ve analizi tekniğiyle veriler toplanmış, analiz edilen kaynaklardan probleme dair bulgulara ulaşılmıştır. Bu bağlamda belge tarama ve analizi tekniği ise araştırılan konuya ilişkin elde edilen yazılı kaynakları araştırma konusuna veriler sağlamak üzere analiz etmek (Bowen, 2009) olarak tanımlanabilir.

Veri Çözümleme Teknikleri

Belirlenen belgelere ilişkin veriler, nitel veri analizi tekniklerinden betimsel veri analizi tekniğiyle araştırma problemi çerçevesinde analiz edilerek bulgular ortaya çıkarılmıştır. Çeşitli veri toplama teknikleriyle elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenip ve yorumlanması bir nitel veri analiz türü olan betimsel analiz tekniğidir. Bu analiz türünde elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenip ve yorumlanmış bir biçimde sunulması temel amaçtır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

BİRİNCİ BÖLÜM

YENİ/ELEŞTİREL/POSTMODERN MÜZİKOLOJİ

1.1. Müzikoloji’de ‘Yeni’ ve ‘Eleştirel’: Yeni/Eleştirel Müzikoloji

Yeni kelimesi, “o güne kadar söylenmemiş, görülmemiş, düşünülmemiş ve daha öncekilerden farklı olan, eskisinin yerine gelen” (URL1) düşünce tanımlarını temsil etmektedir. Yeni, aynı zamanda anlam karşıtlığı bakımından da eski ile bir bağlantı halinde bulunmaktadır. Bu anlam karşıtlığı **ilk defa olan** bakımından belirgin hale gelir. Yeni için denilebilir ki kendinden önceye göre ilk defa söylenen, öncesinde bulunmayan ortaya çıkaran bir anlatım üslubu ve düşünceler bütünüdür.

Müzikoloji’de **yeni** tanımı ise kelime anlamının getirdiği paralellikle, bilimsel çalışma yaklaşımında tercih edilen ve farkına varılan bir ilk defalığı temsil eder. Bu ilk defa tercih edilen bilimsel tutum, öncesinde varolmayan ve bulunmayan sonuçları ortaya çıkarır. Yeni Müzikoloji²⁷, bilimsel çalışma tutumunda eski olana göre bir araştırma ve irdeleme farklılığıdır. Bu farklılık, Yeni ve Eski Müzikoloji’nin, bilimselliği yöntem ve alan (disiplin) bakımından kullanımında ortaya çıkar. Eski Müzikoloji, Avrupa temelindeki müziği bestecilerin biyografileri ve eserlerinin teknik analizleri bakımından incelemeye çalışırken, Yeni Müzikoloji ise farklı toplumların müziklerini çok disiplinli bir yapıda, sosyal, siyasi, tarihsel, kültürel, ekonomik, estetik vb. gibi farklı alanlarda eleştirel yöntemi kullanarak inceler. Eleştirel yöntem aynı zamanda Yeni Müzikoloji teriminin yerine de geçen (Hooper, 2006: 1) Eleştirel Müzikoloji²⁸ teriminin kullanımını da ortaya çıkarmıştır. Bu açıdan bu çalışmada hem ayrı hem de birleşik olarak yerine göre Yeni/Eleştirel Müzikoloji²⁹ kavramı da kullanılmıştır.

²⁷ Yeni Müzikoloji terimi, ilgili birçok kaynakta (Bkz. Pasler, 1997: 16; Kramer, 2003: 6; Emmerson, 2007; Wiley, 2010; McClary, 2019: 8) “New Musicology” biçiminde kullanıldığından dolayı, bu çalışmada da Türkçe karşılığı yer almıştır.

²⁸ Eleştirel Müzikoloji terimi, ilgili birçok kaynakta (Bkz. Miles, 1997; Scott, 2003; Olivier, 2005; Hooper, 2006: 1; Griffiths, 2010-11) “Critical Musicology” biçiminde kullanıldığından dolayı, bu çalışmada da Türkçe karşılığı yer almıştır.

²⁹ Yukarıda bahsedildiği üzere, ilgili kaynaklarda da birbiriyle eş anlamlı olarak kullanıldığından Yeni Müzikoloji ve Eleştirel Müzikoloji bu çalışma içinde yerine göre, Yeni/Eleştirel Müzikoloji olarak da kullanılmıştır.

Critical Musicology: A Transdisciplinary Journal Online (Eleştirel Müzikoloji: Bir Disiplinlerötesi Dergi) kendisini iki maddede tanımlarken, Yeni/Eleştirel Müzikoloji'yi de açıklamıştır: “1. Eleştirel Teori'nin diğer beşeri bilim disiplinlerine uygulandığı gibi müziğe de uygulandığı bir Müzikoloji türü 2. Önceki Müzikoloji geleneğinin teorik eleştirisini içeren bir Müzikoloji biçimi.”

Dergi ayrıca, içindeki farklı uygulamalarıyla birçok konu, söylem ve yöntemi kapsayacak şekilde tasarlandığını, dogmatik tek bir çizgide değil, pragmatik ve kapsayıcı bir çeşitlilikte olduğunu belirtmiştir (URL2).

Yeni Müzikoloji'nin eskiye göre belirgin farklılığı, müziği ele alış biçiminde ortaya çıkar. Müziğin bir obje veya olgu (Williams, 2001: 6) olarak ele alınışı, Yeni ve Eski Müzikoloji'nin müziğe bakışındaki farklılığı oluşturur. Eski Müzikoloji'de müziğe duygusal ve öznel bakış, Yeni Müzikoloji'de nesnel ve eleştirel olarak yerini alır.

Obje olarak ele alınan müziğin, besteci biyografilerine bağlı tarihselliğinin tespiti bakımından yazıya geçirilmesi, yayımı ve eserlerin teknik analizinin ortaya konulması, Eski Müzikoloji kaynaklarını ve çalışma alanlarını oluşturur. Bir başka deyişle, müziğin bilimsel incelenmesi düşüncesiyle yapılan bilinegelen araştırmalar (Kerman, 1985: 113-182; Williams, 2001: 1-7), bestecilerin biyografilerinin anlatımı ve eserlerinin yapı bakımından analiziyle sınırlı kalır.

Olgu olarak ele alınan müziğin yine söz konusu bestecilerin biyografilerinin ve eserlerinin bir kültür ürünü olarak sosyal, politik, ekonomik ve tarihsel bağlamlarda incelenmesi, irdelenmesi ve sorgulanması, Yeni Müzikoloji'nin çalışma alanlarının genişlemesine ve çok disiplinli bir yapıya ulaşmasına olanak vermiştir.

Bu bilgiler ışığında Yeni Müzikoloji, her türlü müziği olgu olarak tarihsel, ekonomik, politik, coğrafik, estetik, kültürel vb. bağlamlarda oluşturduğu çokdisiplinli bir alanda felsefi düşünömleri de dikkate alan bir yaklaşımda, eleştirel yöntemi kullanarak bilimsel olarak inceler. Detaylı ve kapsayıcı bir Yeni Müzikoloji tanımı ise aşağıdaki maddelerle oluşabilir:

Müziksel anlatımlarda postmodern yaklaşımlar kullanır, etkin kültür postmodernitedir. Müzikologlar müziksel anlatım yaklaşımlarında Eleştirel bakışı yöntem olarak benimserler. Bu yöntem ve perspektif Horkheimer, Pollock, Marcuse, Adorno ve Habermas'ın temsil ettiği Frankfurt Okulu Eleştirel Teorisi ile

bağlantılıdır. Deneysel analiz yerine, sentez ve uzlaş modellerini eleştirel olarak benimser. Bilim ve felsefenin disiplinlerarası sentezi olarak tanımlanabilir (McCutcheon, 2012: 4-28).

Sayılan bu özelliklerle de Yeni Müzikoloji terimi altında geniş bir araştırma alanı oluşturulur. Yeni Müzikoloji yerine eşanlamlı olarak Eleştirel Müzikoloji terimi de kullanılmaktadır. Eleştirel Müzikoloji, Eleştirel Yöntem'in kullanıldığı ve söz konusu yöntemin sosyoloji, dilbilim, insan bilimleri ve tüm bilimlerde Müzikoloji'yle birlikte disiplinlerarası uygulandığı bir çalışma biçimidir (Beard & Gloag, 2005: 28; Hooper, 2006: 9; McCutcheon, 2012: 3-6; Fink, 1998: 137).

Bilimsel müzik çalışmalarında şüpheli ve eleştirel bakışı temsil eden **yeni** yaklaşım diğer adıyla Eleştirel Müzikoloji, Joseph Kerman'ın çalışmalarıyla birlikte, yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Yeni/Eleştirel Müzikoloji, 1980'li yıllar ile birlikte eleştirel yöntemin kullanıldığı, kültür, ekonomi ve siyasi bakışla müziğin incelendiği bilim anlayışını ifade eder ve müziği eskisi gibi sadece tarihsel ve analitik olarak değil, yorumlayıcı ve öz-düşünsel bir bakışla ele alır. 1980'lerle birlikte, bu anlayış etkisinde, müziğin genel ve bütüncül algısına ait farklı paradigmlar (yaklaşımlar) oluşmaya başlamıştır (Lochead, 2002: 2).

Yeni/Eleştirel Müzikoloji'nin ilk ortaya çıkışıyla ilgili bir milat belirlenmek istenirse, Kerman'ın (1980) "How We Get Out into Analysis, and How to Get Out" (Analyze Nasıl Giriyoruz ve Nasıl Çıkıyoruz?) makalesi bunu temsil edebilir. Kerman bu makalede "Yeni Müzik"e dair müziksel analizi eleştirel bağlamda yaparken, Eski Müzikoloji'yi eleştirerek Yeni/Eleştirel Müzikoloji yaklaşımını ortaya koymuştur. Kerman'ın sözkonusu yeni yaklaşımı irdeleyen kitabı ise Amerika'da *Contemplating Music: Challenges to Musicology* (Müziği Düşünmek: Müzikolojinin Zorlukları) (1985), İngitere'de ise *Musicology* (1985) adıyla yayınlanmıştır. Kerman (1985) kitabında müziği bilimsel olarak kültürel zeminde incelerken, müziğin anlaşılmasına da **yeni** bir bakış getirmiştir. Bu yeni bakış, eleştirel düşünüşe dayalıdır. Kerman, söz konusu bakış açısı ışığında, müziğin anlaşılması için yeni bir yöntem olarak ilgili disiplinler bakımından, yeni bir "teori", "analiz" ve "Etnomüzikoloji" önerisinde bulunmuş ve müzikle ilgili bu üç alanda eleştirel bakışla yeni tanım ve anlamlar oluşturmuştur (Beard & Gloag, 2005: 60). Bir performans ve kompozisyon sanatı olan müziğin algısı, Kerman'la birlikte, eleştirel teori bakışıyla değişmeye başlamış

(Hawkins, 2012: 13) ve böylelikle ana akım Tarihsel Müzikoloji, bir eserin analizinde dönemin kültür yapısının da dikkate alındığı **yeni** ve **eleştirel** bir alana taşınmıştır (Williams, 2001: 2).

Kerman'ın bu eleştirel bakışıyla müzik teorisi, analizi ve estetiği konularında alışlagelen algının kırılmasına sebebiyet verilmiş, yeni ve eleştirel bir yaklaşım ve algı oluşturulmuştur. Algının yeniliği ise topyekün kabul edilen ikon olarak Avrupa (Çoksesli) Sanat Müziği'nin birbirinden farklı çok sayıda alt metinlere bağlı olarak değerlendirilmesidir.

Kerman, bu değerlendirmelerle Müzikoloji çalışma alanlarında varolana, süregelen **yeni** ve **eleştirel** düşünce biçimleri önermiş ve böylece Müzikoloji çalışmalarına hem yöntem hem de alan olarak eski yaklaşımdan farklı bir yön çizmiştir (Moore, 2003: 4-5; Akt. Hawkins, 2012: 4). Onu takip eden diğer yeni müzikologların çalışma alanları, toplumsal cinsiyet (gender, sexuality), kültürel politika ve öznellik (subjectivity) konularına doğru yönelmeye başlamıştır.

Bu yönelimlerle, yeni çalışma alanlarının kapsamı, “film, televizyon, popüler müzik, Etnomüzikoloji, kültür teorisiyle bağlantılı çalışmalar, müzik psikolojisi, müzik terapisi, performans analizi” başlıklarıyla düzenlenebilen ve müziğin farklı disiplinlerle incelendiği çalışmalara genişlemiştir. Müzikoloji çalışma yaklaşımları, bu farklılaşan alanlarla, genel geçer gibi görünen tanımlar odağından, eleştirel yöntemli tarihsel ve felsefi bakışla araştırma anlayışı çerçevesinde değişmiştir. Bu değişim, müziğin, salt metin olarak anlaşılması tekdüzeliğinin ötesine geçmesini sağlamış, temsil ettiği alanlar bakımından ele alınışını ve analizini de beraberinde getirmiştir. Müzikoloji çalışmalarında, bu temel değişimin etkisiyle metin temelli Müzikoloji anlayışından kaynak odaklı Müzikoloji anlayışına ulaşılmıştır. Yeni/Eleştirel Müzikoloji'nin temel anlayışı aynı zamanda, “müzikte (dinleyici ve icracı olarak) insanın varlığı, içerik olarak sadece metin (text) algısı, üslupların, kavramların yeniden değerlendirilmesi ve politikanın etkisi, müzik üretiminde, sahnelenmesinde ve icrasında ekonomi ve müzik eğitimi yaklaşımı” alt başlıklarıyla oluşur (Beard & Gloag, 2005: 28-29).

Yeni/Eleştirel Müzikoloji, söz konusu alanlardaki sorunlara ait tanımları ele alışı bakımından “öz-eleştirisel” (self-critical) ve “öz-düşünümsel” (self-reflexive) yaklaşımları benimser. Böylelikle Yeni/Eleştirel Müzikoloji, Avrupa Sanat

Müziği'nin genel geçer kabul edilen çalışma alanlarını yeni (genel geçer kabul edilmeyen) araştırma alanlarına yöneltmiştir (Beard & Gloag, 2005: 28)

Bu çalışma alanlarındaki anlayış, eskiye göre farklı düşünüş sistemine sahiptir. Eski Müzikoloji, düşünüş yolu anlamında modernizmle bağ kurarken, Yeni/Eleştirel Müzikoloji'nin çalıştığı “bilimsel iklim” postmodernitedir. Yeni/Eleştirel Müzikoloji, eleştirelliği disiplinlerarasılıkta kapsayıcı bir yöntem (EleştirelYöntem) ve aynı zamanda da düşünüş ve tutum olarak kullanır. Bu bilimsel yeni düşünüş, eleştirel teori üzerine temellenmiştir. Susan McClary'nin de dahil olduğu yeni müzikologlar çalışmalarında ve düşünüş biçiminde eleştirel teoriyi benimsemişlerdir (McCutcheon, 2012: 1-11).

Eleştirel teori üzerine biçimlenen Yeni/Eleştirel Müzikoloji, müziğin biçimsel anlayışına eleştirel bir görüş oluşturmuş ve bu görüşü oluşturan tartışmalarla birlikte, farklı ve yeni bir estetik anlayışını da beraberinde getirmiştir. Doğa bilimleri temelli, deneysel/nicel yöntemle oluşturulan tespitler, yerini, tarihsel felsefi bakış ve eleştirel yöntemle yeni estetik analizlere bırakmışlardır.

Yeni/Eleştirel Müzikoloji'de **eleştiri** kelimesini Kerman (1985: 32) “görüş” olarak tanımlamış ve araştırmacının ilgi alanına ait seçimini ve yaklaşımını eleştirel olarak nitelemiş, böylece müziğe bakışta eleştirel tutum fikrini oluşturmuş ve kendisinin müziği ele alış biçimini, müziği vak'a/etkinlik (“event”) olarak eleştirel bakımdan algılamakla açıklamıştır.

Ona göre bilimsel müzik algısı ve düşüncesi, ‘dar anlamda’ müziğin bilimsel analizi üzerine kuruludur. Bu sebeple Kerman, müziği yapısal analizle tanımlamaktan farklı olarak, ait olduğu zamanı kültürel olarak en iyi yansıtan unsur olarak değerlendirmiş ve bu bakışına uygun olarak Yeni/Eleştirel Müzikoloji çalışmalarında ve bağlantılı müziksel metin inceleme yaklaşımında etkin olarak “eleştirel teori”yi kullanmış, farklı müzik problemlerini kültürel, sosyal, ideolojik

¹ bağlar bakımından araştırmıştır (McClary, 1991: 241).

¹ Rose Rosengard Subotnik (1973) Developing Variations: Style and Ideology in Western Music (1991)'de ideolojiyi kültür bağlantılı “Spesifik ve açık bir politik doktrin olarak değil, geniş olarak, deneyim ve kültürün şekillendirdiği varsayımlar ve değerler ağı” cümlesi ile tanımlar (Akt. Scott, 2003).

Scott (2003: 5-8), 1990'larla birlikte, Müzikoloji'nin bir ayrışma sürecine girdiğini ve "Alternatif Müzikoloji"ler çağının yaşanmaya başladığını, Kerman'la benzer bir biçimde, Yeni/Eleştirel Müzikoloji çalışmalarıyla ilgili olarak müziğin ideoloji kodlarını dikkate aldığını belirtmiştir. Bu kodların çözümü için metafizik felsefe anlayışını kullandığı çalışmalarında, ideolojiyle müziksel stil arasında nasıl bir bağ olduğunu anlamaya çalışan Scott, aynı zamanda Müzikoloji'nin amacını, "insan bilincinin tarihsel ve kültürel etkilerinin **gerçekleri** nasıl inşa ettiğini ve gerçekler üzerinde nasıl bir rol oynadığıyla ilgileniyorum" cümlesi ile açıklamıştır.

Sözkonusu gerçekler bağlamında Said (2007: xvi), analiz, ideoloji ve Müzikoloji bağlantısını şöyle ifade etmiştir:

"Ben müzikologların analiz veya değerlendirme yoluyla yaptıkları her şeyi, hatta bunların önemli bir bölümünü bile reddetmenin uzağında duruyorum. Ancak, beni asıl şaşırtan nokta, sözgelimi bir bestecinin eserlerini ya da klasik formun yapısını araştırırken, bunların fiilen ideolojiye ya da toplumsal uzam veya iktidar veya bireysel (ve katiyyen egemen olmayan) egonun oluşumuyla bağlantısının kurulamamasının yetkin araştırmacıların eleştirel dikkatinden kaçması veya bağlantının onlar tarafından fiilen son derece az kuruluyor olması"yla ilgili olduğunu tespitini yapmıştır.

Said'in sözünü ettiği bütüncül ve eleştirel düşünme, yeni, kapsayıcı, tutucu (orthodoxy) görüşler ve üst anlatılar² oluşturmada müziği bilim olarak yeniden düşünmedir. Müzik çerçevesindeki analizlerde sosyolojik yaklaşımlı bağlar, bu yaklaşım ve değerlendirmelerle (Beard & Gloag, 2005: 28; McCutcheon, 2012: 3-6), eleştirel değerlendirme ise birbirleriyle ilintili tanımlama, analiz, yorumlama ve değerlendirme aşamalarıyla oluşmuştur (Bordwell, 1993: 93-119; Akt: Richardson, 2012: 140, 142). Söz konusu aşamalarla inşa edilen eleştirel bakış, bir anlam araştırması çalışmasıdır. Yeni/Eleştirel Müzikoloji çalışmaları da bu ifade ışığında, müziksel anlamın ve müziksel anlamı içeren müziksel kimliğin (identity) disiplinlerarası ve Kültürel Çalışmalar'la tanımlama araştırmasıdır.

Kramer (2003: 6), Yeni Müzikoloji'yi bir başka ifadelendirmeye "Kültürel Müzikoloji" (Cultural Musicology) olarak tanımlamış ve Yeni Müzikoloji'nin yeni

² Meta anlatılar, tüm müziklerin, Eski Müzikoloji'de Batı Sanat Müziği merkezinde incelenmesine yönelik yaklaşımlardır.

kavramını “**kültürel**” kelimesiyle eşanlamlı olarak kullanmış, müziği de kültür kavramının içinde düşünüp ayırmamış ve bu kavramda var olan karşıtlık durumlarını açıklamıştır. Bu karşıtlıklar için Kramer, “Batı’ya ait olan veya olmayan müzik (Western or non-Western Music), yüksek veya alçak (high-low music), müziksel olan veya olmayan (musical-non musical)” ikili örneklerini kullanırken, karşıtlıkların temsil ettikleri sınırları ve farklılıkları ifade etmeye yönelmemiştir. Aksine onun amacı, müzikte öznenliğin, ikili anlatımlarda görülen farklılık ifadesi olduğunu tespit etmek ve müziğin anlamının da bu tezatlarla açığa kavuşmasını sağlamaktır. Kramer, farklılığı ve öznenliği oluşturan detay sebeplerini tespit ve bu sebeplerin tümünü “kültür” terimiyle ifade etmiş, Yeni/Eleştirel Müzikoloji için, 20. yüzyıla kadar süregelen gelenekten farklı olarak, müziği estetik anlam bakımından kültürel, sosyal, tarihsel ve politik nitelikleriyle birlikte değerlendirme ve belirleme tanımını yapmış ve bu bakışını, bir düşünce biçimi “idea” olarak adlandırmıştır.

Hawkins, Yeni/Eleştirel Müzikoloji’nin Müzikoloji disiplini, kültürün kendine has değerleri ve ideolojik boyutları bakımından tekrar düşünmeye davet ettiğini tespit etmiş (2012: 6) ve Yeni/Eleştirel Müzikoloji’nin merkezinde yer alan, müziksel kompozisyon (bestecilik) ve performansı biçimlendiren sosyal, politik ve kültürel bağlamların da değişken olduğunun tespitini yapmıştır (2012: 13).

Benzer biçimde Kerman (1985: 16) da müziğin ürünü olduğu toplumlar bakımından değerlendirilmesini ‘değerler’ kavramıyla yapmış ve değer (value) anlamının içinde estetik, yapı ve ifade aktarımından oluşan müziksel değerlerin karşılıklarını bulmaya çalışmıştır. Kerman’a göre müziğin sahip olduğu müziksel değerler aynı zamanda müziğin kültürel önemini barındırır ve açıklar. Kerman, değer kelimesiyle müziksel anlamı ifade ederken (Akt. Williams, 2001: 3, Kramer, 2003: 6) de bu ifadeye eş bir tanımla, müziksel değer, müziğin var olduğu coğrafyada ve eşzamanlı olarak diğer coğrafyalardaki anlamına dikkat çekmiştir. Kramer (2003: 6) değişim karşılığı olarak kültür odaklı tanımını yaptığı Yeni/Eleştirel Müzikoloji’nin, Amerika ve İngiltere’de (kendi deyişiyle “İngilizce konuşulan dünyada”), kendisiyle birlikte, Philip Brett, Susan McClary, Richard Leppert ve Rose Rosengard Subotnik (Benjamin, 1996b) etrafında 1990’lı yıllarda oluştuğunu belirtmiştir.

Eski Müzikoloji’nin genel geçer yaklaşımından farklılaşan kaynak odaklı anlayışa sahip Yeni/Eleştirel Müzikoloji, müziği, metin anlamında bir başlangıç olarak

değil, nedenlerle ulaşılan bir sonuç olarak görmüş ve bu nedenlerin oluşumuna odaklanırken, şüpheli, incelemeci ve ideolojilerden arınmış eleştirel bir yöntem ve anlayış kullanmıştır. Griffiths de (1997) bu yaklaşım ve yöntemi şüpheli, şematik, kaynak merkezli olarak adlandırmıştır (Akt. Beard & Gloag, 2005: 28).

Kerman esinli bu eleştirel bakış, biyografi ve üst anlatı odaklı Eski Müzikoloji'nin disiplinlerarası ve çokdisiplinli zemine geçişine başlangıç oluşturmuş ve bilimsel müzik incelemesi düşüncesi, pozitivistik yaklaşımdan, eleştirel yaklaşıma doğru yönelmiştir. Bu yaklaşımın yeniliği sebebiyle de Eski Müzikoloji'nin sınırları aşılmıştır. Söz konusu yenilik, müzik türlerinin yerel veya evrensel olarak nitelenmesini, kültüre özgü nitelendirme anlayışına yöneltmiştir. Bu yeni anlayış, düşünme biçimleri üzerindeki gelenekleri değiştirmiş ve bilimsel tespitlerin, gerçeği ve halihazırda yaşananı anlatmasını sağlamıştır. Bu anlatımın karakteri etkisindeki tespitler, eleştirel teorinin dönüşlülük ilkesi gereğince, mevcut şartlar değişikçe farklılaşmakta, günü ve günceli anlatır hale gelmekte ve aynı zamanda da yenilenmektedir.

Müzikoloji çalışmalarına ait eski söylem, müziksel estetik ve büyük besteci biyografilerini içeren tarih yazımı üzerinden oluşturulmuştur³. Büyük bestecilerin biyografileri ve müziksel genel geçer kabul edilen estetiğin kültürel zeminle birlikte incelenişi, “Yeni” Müzikoloji'nin “Eleştirel” bakışını tanımlar. Kerman, 19. yüzyıl Müzikoloji çalışmalarını, tarihsellik bağlamında, “rasyonel ve dinsel ideolojik” yaklaşımlı olarak tespit etmiştir (1985: 33). Onun Eleştirel Müzikoloji'ye yönelik tanımı ise eserleri ve bestecileri, bestecilerin yaşam dizgeleri ve müziksel estetik kalıpları bakımından tespit etmeye değil, içerik (context) bakımından eleştirel değerlendirmeye yönelmiştir. Kerman, Müzikoloji disiplinine ait eleştirel değerlendirmelerini, müziksel biyografilerin ve Avrupa Sanat Müziği merkezi estetiğinin kültür zemininde eleştirel bakımdan incelenmesiyle oluşturmuştur (1985: 17).

Kerman (1985: 19) eleştirel yapı için, insani değerleri temel alan, müzikle bağlantı kuran, analiz, eleştiri, tarih, mümkünlük ve estetik alanların karmaşık

³ “The musicologist is first and foremost a historian” wrote Palisca” [Palisca'ya göre, müzikolog her şeyden önce bir tarihçidir] (Kerman, 1985: 43).

birlikteliğini önermiştir (Williams, 2001: 6; Wiley, 2010: 1). Bu değerler ve değerlendirmelerle (Beard & Gloag, 2005) akademik çevrelerdeki yaklaşım, giderek postmodern eleştiri ile yönelen, çağın gereksinimlerini ve görünüşünü açıklayamaya yönelen, genel geçer kabul edilen yazımdan ayrılmaya başlamıştır (Kerman, 1985: 29).

Kerman (1985) pozitivist Müzikoloji'ye getirilen açık eleştirileri, 1960'lı yılların ortaları olarak belirlerken, Leo Treitler ve kendisinin eleştirel yaklaşımlarını örneklemiş ve "A Profile for American Musicology" (1965) makalesinde de beşeri (humanistic) bilimlerdeki akademik çalışmaları sorgulamıştır.

Treitler ise 1966-1984 yılları arasında Müzikoloji'ye ve müziğe ait diğer fikir akımlarına eleştirel yaklaşımlar getirmiştir. Bu yaklaşımlarda Treitler'in referans noktası Tarih Felsefesi'dir (Kerman, 1985: 121; Treitler, 1967: 188-205).

Yeni/Eleştirel Müzikoloji, müziği, bireysel, eşzamanlı ve sosyal olarak sorgular, müziğin içinde örtük olarak bulunan insan faktörünün öznelliğine odaklanır. Söz konusu öznelliği inceler, çünkü müziği bir üretim olarak bu öznenin sonucu anlamında ele alır. Said (2007: xii) bu durumu, "Edebiyat gibi müzik de toplumsal, kültürel bir ortamda yapılır, ama aynı zamanda, varlığı yadsınamaz biçimde bireysel performans, alımlanma veya üretim şartlarına bağlı bir sanattır" cümlesiyle açıklamıştır.

Geçmiş ve varolunan anın eşzamanlı tarihsel ilerleyişindeki tüm parametrelerinden etkilenen birey, müziksel üretimini kendi varoluş anlamlandırmasıyla oluşturur. Dolayısıyla, müziksel üretim, o ana kadar gelen tüm tarihsel anlatılar ve gerçek zamanın etkilerinin besteci, icracı ve dinleyicinin varlık süzgecinden geçmesiyle anlam bulur. Eleştirel/Yeni Müzikoloji, müziksel analizde tüm bu bileşenlerin farkında olarak yol alır ve bir sonuca ulaşır. Sonuç ifadelendirmesi, o ana kadar gelen tüm tarihsel ve toplumsal bilgi birikimlerinin de izlerini taşır ve bilimsel olarak müziğin anlamlandırmasında, üst anlatıların değil, müziğin kendisinden menkul taşıdığı değerlerin analizi üzerinden çalışır.

Yeni/Eleştirel Müzikoloji'nin genel bir değerlendirmesi ve düşünüş biçiminin tespitine ait 1993 yılında U.K. Sheffield Üniversitesi'nde yayınlanan Eleştirel Müzikoloji Bildirgesi (Critical Musicology Manifest) aşağıdaki yedi maddeden oluşur:

1. Müziğin argümanlarını yeni tarihsel zeminde (bağlamda) değerlendiren üst anlatılara ulaşma amacı taşımayan, sosyal, politik ve kültürel süreçler, 2. Müziksel metnin değer ve anlam analizi için eleştirel teori yaklaşımı, 3. Ele alınan konunun, sınıf, cinsiyet ve ırk bakımından üretim, alımlama ve pozisyon boyutlarıyla değerlendirilmesi, 4. Popüler ile klasik arasındaki ikili bakışın genel geçerlik (canonicity), evrensellik (universality), hiyerarşi (hierarchy) ve metinsellik (text immanence) bakımından problemleri, 5. Müziksel biçimlerin çeşitliliğine ait, kültüre özgü veya göreceli sosyal değerler odaklı çalışmalar, 6. Müzikle ilintili soruların , politik , antropolojik, felsefi, psikoanalitik ve cinsiyet söylemleriyle metinlerarası anlamda tespit edilmesi, 7. 20. yy'ın post-kapitalist kültürlerinde yeni teknolojilerin gelişimine vurgu yapan müziğin çağa ait çok yönlü fonksiyon ve anlamlarının araştırılması ve incelenmesi (Hawkins, 2012: 5-6).

Bu yedi maddelik manifesto yerleşmiş ve genel geçer yapıda olmayan eleştirel bir arayış ve yönlendirici bir yol oluşturmuştur (Scott, 2003: 5; Hawkins 2002: 26; Akt: Hawkins, 2012: 140). Manifestonun içeriğinin anlattığı gibi, düşünüş biçimindeki farklılık, genelgeçer bir sonuç oluşturmaktan çok varolanın analizine nedenler bakımından yönelim amacını taşır. Metnin ve anlamın eleştirel ve dönüşlü tahlilleri, bulguların teşhisiyle anlık olarak yönlendiği için, yöntem de bu değişimlere bağlı olarak değişecek ve tüm yöntemleri kapsayabilir hale gelecektir.

Benzerlikle, Susan McClary'nin (1991: 26) "Eleştirel Müzikoloji Projesi" için kullandığı yöntemi Richardson (2012: 140), "yöntembilim karşıtı" ("anti-methodology") olarak nitelemiştir. McClary'nin kullandığı yöntem, teori ve disiplin bakımından, belirli bir yöntemi anlatmayacak kadar çeşitli ve geniştir.

McClary (1991 ve 1994a, 1994b), Abbate (1991), Solie (1993), Citron (1993), Brett (2006 [1994]⁴), Bohlman (1992) çalışmalarıyla Yeni/Eleştirel Müzikoloji'nin uygulama alanlarının gelişiminde öncü örnekler oluşturmuşlardır (Hawkins, 2012: 4; McClary, 1994b: 205).

⁴ "Queering the Pitch The New Gay and Lesbian Musicology" ilk edisyonu 1994 yılında basılmıştır. İlk defa American Musicological Society, Oakland 56. Yıllık Toplantısı'nda (1990) sunulan Philip Brett'in "Musicality, essentialism, and the Closet" makalesi de bu edisyonda yer almaktadır (Brett, Wood, & Thomas, 2006: vii)

Kısaca, Yeni/Eleştirel Müzikoloji, postmodern, pozitivizm düşüncesine yer vermeyen ve müziksel çalışmaları otonom⁵ olarak algılayan bir yapıdadır. Bu yapıyla müziksel çalışmalar, Eski Müzikoloji'nin üst anlatılarla oluşan etki alanından uzaklaşan ve farklılaşan bir görünüm ve içeriğe bürünmüştür. Yeni/Eleştirel Müzikoloji'nin oluşturduğu bu farklılaşma, hem çalışmalarda seçilen yöntem hem de seçilen ya da daha açık bir deyişle dikkat çekilmek istenen konulara doğru bilinçli bir yönelimle hazırlanmıştır. Böylece üst anlatıların tespit ettiği konulara ait çalışma alanları, eleştirel ve **dönüşlü** (değişken, özgür ve özgün) yaklaşımların tespit ettiği bağımsız çalışma alanlarına dönüşmüştür.

1.2. Müzikoloji'de Postmodern: Postmodern Müzikoloji⁶

Amerikan Müzikoloji Derneği'nin (American Musicology Society) 1988 yılı Baltimore toplantısına katılan akademisyenler, pozitivist ve formalist çerçevede Müzikoloji çalışmalarının, edebiyat, felsefe ve sosyal teorilere ortak (kesişim) noktalarının bulunduğunu tespit etmişlerdir. Bu tespitle oluşan yeni bakış sonucunda Müzikoloji çalışmalarında kavramsal yenilenmeler yoluna gidilmiş ve müziksel anlamlandırmada postmodern stratejiler yoluyla kavramsal çalışmaların temeli hazırlanmıştır. Söz konusu stratejilerin oluşturduğu teoriler için temelci olmayan ("anti-foundationalist"), özcü olmayan ("anti-essentialist") ve toplamcı olmayan ("anti-totalizing") bir yapı tanımı yapılmış ve insana ait kimlik ve kurumların dilbilim ve ideolojik yönüne vurgu yapan, bilginin disiplinlerarası bakımdan göreceli olabildiğine ve sadece kavramsal bakımdan değil, aynı zamanda da maddesel, söylemsel ve sosyal pratikler bakımından da varlığına dair bir yaklaşım getirilmiştir (Kramer, 1992: 5).

Postmodern teorinin Müzikoloji'deki yansıması olan söz konusu teoriler ve stratejiler, Eski Müzikoloji tarafından gözardı edilen sosyal bilimlerin yöntem ve ilgi

⁵ "Özerk" (URL1) anlamındadır. Otonom kelimesi müziksel düşüncenin bağımsız oluşunu temsil eder. Müziksellik tüm bilimlerle bağlantılı olarak, ideolojiler ve üst anlatıların etkisinden bağımsız değerlendirilmesinin ifadesidir (McCutcheon, 2012).

⁶ Postmodern Müzikoloji terimi, ilgili birçok kaynakta (Bkz. Tomlinson, 1993; McCreless, 1997a: 292; Babbich, 2001: 342, 344; Krims, 2004) "Postmodern Musicology" biçiminde kullanıldığından dolayı, bu çalışmada da Türkçe karşılığı yer almıştır.

alanlarına ait farklı yaklaşım yollarını (Herbert, 2003: 155), kullanılan yöntemlerin çoğulculuğu (Rieger, 1999: 84) bakımından oluşturmuşlardır.

Çoğulcu yöntemlerle müzikte yerel ve gündelik anlamlarla oluşan öznenin anlatımından, analiz, tarihselcilik ve değer atfetme alanları etkilenmiştir (Rieger, 1999: 84). Postmodern teörının etkisiyle öznenin ifadesinde anlam araştırmalarına yönelen Müzikoloji, müziğin karşıtlıklarının, olgu ve değer, Batı ve etnik bakımdan çözümlemesine imkan tanımıştır (Rieger, 1999: 87). Böylelikle büyük anlatıların etkisinin gözardı edilmesi, ayrışma (“decomposition”), yapı söküm (“deconstruction”) ve Aydınlanma felsefesi eleştirisi etkisiyle farklılaşan ve değişen Eski Müzikoloji’nin yöntemleri sonucunda, müzikte öznenin araştırılmasına ve anlatımına derinlemesine bir bakış getirilmiştir (Brett, 1997: 45, 47-48; Rieger, 1999: 84).

Yeni Müzikoloji’de “postmodern” tanımı, 1990’lı yıllara tarihlenir. Yeni Müzikoloji temsilcisi L. Kramer’le Tarihsel Müzikoloji temsilcisi C. Rosen arasındaki Müzikoloji’nin düşünüş biçimine ait bu tanımsal ayrım, yöntemsel farklılıkların sorgulanmasına dayanmaktadır. Postmodern düşünüş, yöntem ve stratejilerin Müzikoloji disiplninde dikkate alınmasıyla birlikte, “Eggebrecht doktrini”⁷ olarak anılan, tarihsel ve kronolojik tanımların salt belirleyiciler olarak düşünülmesi bir kenara bırakılır ve postmodern strateji ve kavramların Müzikoloji çalışmalarında kullanılmasıyla öntem ve müziğin anlam bakımından ele alınış biçimine disiplinlerarası bir görünüm getirilir. Böylelikle, ‘Sistematik, Tarihsel ve Etnografik Müzikoloji’ arasındaki sınırların keskinliği yok olurken, aynı zamanda da söz konusu çalışma alanları birbirini etkiler hale gelir. Bu zamana kadar Eski Müzikoloji’nin, müziksel anlamı oluşturan ve temsil eden yapı ve biçim analizi odağı, Postmodern Müzikoloji’yle birlikte, dinleyici ve müzik yorumcusunun rolüne (etkisine) doğru yönelir (Giffhorn, 2009: 34-35).

Postmodern Müzikoloji çalışmalarında müzik, öznel bir ifade biçimi olarak , müziksel anlamı yaratan tonalite, armoni, tını, ritim, kontrpuan, formla birlikte duygu

⁷ Alman müzikolog Hans-Heinrich Eggebrecht (1919-1999), Müzikoloji terminolojisine tarihsel bir temel oluşturmuştur. Eggebrecht’in bir tarihçi olarak çalışmasının temel ilkelerinden biri, kompozisyonlarda dile getirilen müziksel düşüncenin, teorik ve estetik bakımdan tarihsel zeminde bir bütün olarak kavranması düşüncesine dayanması olmuştur (New Grove Dictionary of Music and Musicians: t.y., 208-210).

ve fikir aktarımı ve temanın doğrudan veya soyutlama yoluyla anlatımında, imgelem ve diğer bileşenlerinin oluşturduğu yapıda, simgeleme, betimleme, temsil etme, (müziksel düşüncelerin) yansıtma ifadeleri bakımından ele alınır (Välimäki, 2005: 16).

Postmodern bakışla eserin müziksel anlamının değerlendirilmesinde, kendisini oluşturan müziksel bileşenlerin yanı sıra, ait olduğu ya da yaratıldığı sosyal çevreyle ilintisi de dikkate alınır. Postmodern müziksel anlam ya da duyulan gerçek, bestecinin, dinleyicinin, yorumcunun ve tümünün aynı anda bulunduğu sosyal çevrenin birbirleriyle olan etkileşimli ilgisi sonucu biçimlenir. Böylelikle Postmodern Müzikoloji’de müziksel ifade ve müziksel anlamın, müziğin yapısal faktörlerinden (bileşenlerinden) bağımsız olmadığına tespiti yapılır (Giffhorn, 2009: 34-35).

Müziğin kültürel ve tarihsel çalışmalar olarak ele alındığı postmodern tartışmalar, Yeni Müzikoloji’nin merkezini oluşturmaktadır. Bu durum, aynı zamanda, 1990’ların sosyal bilimlerdeki değişimleriyle birlikte Müzikoloji’nin “Yeni Müzikoloji” ve “Eleştirel Müzikoloji” olarak adlandırılmasına da sebebiyet vermiştir (McCreless, 1997a: 291-292).

Postmodern Müzikoloji, Aydınlanma etkisinde kapsamlı ve monoton (Batı) müzik anlayışı yerine, Lyotard’ın (1984: xxiv) postmodernizm analizinde sözünü ettiği küçük ve yerel anlatı ve bakış açılarını, çağa uygun duyarlılıkla birlikte ele alan şüpheci bir perspektif kullanır (Babbich, 2001: 255-256). Bu perspektif, pozitivist, formalist ve modernizmin baskılayıcı düşünce yapısından farklı ve daha geniş bir nitelik taşır Kerman da bu noktadan hareketle 20. yüzyıl Müzikoloji’sine pozitivizm ve formalizm etkisinde tekrar eden müziksel değerlendirmeler sebebiyle eleştiri getirmiştir (Williams, 2000: 385, 401).

1980’li yılların postmodern düşünüş etkisi sonucunda, beşeri ve sosyal bilimlerde alanındaki eleştirel teori ve yöntemler, Müzikoloji alanına özellikle müziksel anlambilim çalışmalarında uyarlanmaya başlanmıştır. 1990’lı yılların postyapısalcılık ve Yeni Müzikoloji bakımından artan etkisi, Müzikoloji’nin psikoanalitik araştırmalar alanındaki şartlar ve potansiyelini ilerleten geliştirici bir yön oluşturur (Välimäki, 2005: 26).

Bu geliştirici yöne sebep olan eleştirel teoriler, Postmodern Müzikoloji’de müziğin ortaya çıkış sebeplerine odaklıdır ve eleştirel teorilerin Postmodern Müzikoloji’de de kullanılması sebebiyle, müziğin anlamlandırılmasına dair

Çalışmalarda en geniş ereve oluşur (Macey, 2010: 567). Bu sebeple, Postmodern Müzikoloji'nin araştırma kapsamı, ele alınan müziksel konunun en geniş manada sosyo-kültürel yapısına odaklıdır (Vlimki, 2005: 28).

20. yüzyıl sonu ve 21. yüzyıla ait Müzikoloji alışmaları, mziğın tekrar okunuşuna ve anlamına eleştirel ve kültürel teoriler yolu ile bir yaklaşım getirir. Bu anlam odaklı Postmodern Müzikoloji çalışmalarında postmodern terimi, müzik gibi insani faaliyetlerin evrensel prensiplerle ilişkisi yerine, dil ve öznellikte olan ilintisine odaklanma anlamı taşır (Vlimki, 2005: 105). Bu durum, merkezi ve Eski Müzikoloji çalışmalarının genelgeçer kesinlik içeren tanımlarının aksine, aynı müzik metninin çok boyutlu analizine imkan verir. Kramer (1990: 6, 9-10), **yorumlayıcı pencereler** ("hermeneutic windows") metaforuyla bu çok boyutlu analiz için, metnin içeriğinin çok anlamlılık bakımından değ erlendirilmesi tanımını yapmıştır.

Çok boyutlu analizin uygulandığı metnin oluşturduğu müzik, bireysel, kişisel ve sosyo-kültürel kimlikleri ve bu kimlikleri oluşturan kültürel fikirler ve gelenekleri yansıtan, üretilen ve biçimlendirilen ve kimlik ve cinsiyet ilintili znelliğ in temsili olarak ele alınır (Horton, 2001: 362).

Postmodern terimi, Müzikoloji'de belirli bir tarihsel döneme işaret ettiği gibi, aynı zamanda da deneySELLiğ in sonuna, kompozisyonda eski biçimlere dönüşe, eski stillere öykünmeye, elit ile popüler arasındaki sınırların gözardı edilmesine ve ötekileştirilen kimliklerin dikkate alınması gibi yaklaşım ve stil farklılıklarına da atıfta bulunur (Woodward, 2016: 120). Postmodern Müzikoloji'nin tarihselliğ e bağışında, tarihsel sosyal bilim alanlarından kültürel tarihe doğru bir yönelim söz konusudur (Rieger, 1999: 87).

Postmodern Müzikoloji çalışmalarında öznellik ve cinsiyet, birbirine ve mziğ e bağlı olarak, insan duygularını aktarma ve toplumsal anlamlar oluşturma biçimi olarak görülür (Vlimki, 2005: 34). Postmodern müzikologlar, müzik (sanat) araştırmalarında mziğ i, sözsüz ve zamanı tasvir eden yapısı sebebiyle bilinçaltına ve buna bağlı duygusal ve cinsiyet odaklı anlatımlara ulaşabilme aracı olarak tanımlar ve grrleri (Vlimki, 2005: 35, 200, 356). Günümüz müzik araştırmalarında çoğ ulcu Postmodern Müzikoloji bağışıyla mziğ in, özne, cinsiyet ve kimlik bakımından daha önce tanımlanmamış farklı anlatımı önem kazanır (Vlimki, 2005: 48; Krims, 2004).

Postmodern Müzikoloji’de, müziksel yapıların öznelliği, feminizm, Marksizm ve psikolanaliz gibi özneye ait çeşitli ileri eleştirel ve kültürel teoriler bakımından incelenir (Välimäki, 2005: 16). Bu çalışmalardan önce müziksel anlambilim, yorumbilim ve psikanaliz alanlarını kullanan müzik araştırmaları aynı zamanda , sözü edilen Postmodern Müzikoloji ve analiz çalışmalarına öncülük etmiştir (McClary, 1993: 399, 408-409). Postmodern Müzikoloji müziğin analizine ilişkin yaklaşımında, müziğin metin olarak algılanmasında yorumbilimden ve müziğin simgesel anlatımının irdelenmesinde ise göstergebilimden faydalanır (Treitler, 1995: 12).

Postmodern Müzikoloji’nin müziğin anlam analizine ilişkin çalışmalarda kullandığı yöntemler; Postmodern yapısıyla müziksel göstergebilim, Kramer’in teorileştirdiği “**müziğin yeni yorumbilimi**” (“new hermeneutics of music”), müzik analizine uyarlanan kültür ve sanat eleştirisinin genel psikoanalitiği, David Schwarz’ın psikoanalitik müzik analizi ve müziksel analizin eski yöntemleri olarak da form, armoni, ritim, stil ve tema,biçim,tını, orkestrasyon ve müziksel içeriğe dair diğer parametreler ve nitelikler olarak sıralanabilir (Välimäki, 2005: 20). Sözü edilen yorumbilim, anlambilim ve göstergebilim alanlarına ait müziksel anlam odaklı yöntemler, yeniden ve postmodernist bir bakışla kullanılır (Välimäki, 2005: 104).

Tüm bu bakış açılarıyla (Adorno, 1973) müziğin bilimsel bilgisi, özne ve sosyo-kültürel yapılarla ilintili olarak karşımıza çıkar. Aynı biçimde estetik sistemlerin de iktidarın ideolojik yapısının etkisindeki tarihsel gelenekler ve sosyo-kültürel yapılarla yaratıldığı, sürdürüldüğü ve biçimlendirildiği düşünülür (Välimäki, 2005: 101).

Postmodern Müzikoloji çalışmaları ile müziksel anlamı oluşturan ifade ve temsil etme alanları yeniden tanımlamalarla irdelenmektedir. Bu yeniden ve Postmodern düşünme biçimine ait bilim felsefesi ve Müzikoloji’nin yöntemsel (yöntem oluşturucu) sorgulamalarının merkezinde, postyapısalcılık, yapısöküm ve feminizm gibi postmodern bakış açıları ve diğer tüm disiplinler yer alır (Välimäki, 2005: 101; Debly, 2004: 32).

Müziksel ifade, anlam ve öznellik kavramları, teorik ve analitik müzik yöntemlerinin postmodern eleştirisini ve değerlendirmesini oluşturur. Müzikoloj’nin

bu Postmodern alışmaları, öz-düşünümsel uygulamalar ve eleştirel ideoloji yöntemlerini kullanır (Välimäki, 2005: 22).

Postmodern Müzikoloji bağlamında müzik, kültürün dinamiklerini kabul eder, yeniden yorumlar ve katkıda bulunur (Kramer, 1990: xiii). Postmodern Müzikoloji, müziği kültürle birlikte düşünmesinin yanısıra, müziğin anlatım ve iletişimini oluşturan görsel ve yazınsal niteliklerini de değerlendirir (Välimäki, 2005: 16). Bu değerlendirmeye en geniş anlamda analitik ve Müzikoloji uygulamaları içeren Postmodern Müzikoloji'deki bu alan ve değerlendirme tanımı, müziğin taşıyabileceği farklı anlamları keşfetmek, bulgulamak ve yorumlamak amacını da oluşturur. Bu yorumlar, analitik müzik yöntemlerinin kültür teorileriyle birlikte düşünülmesi sebebiyle, müziğin anlamına dair eleştirel bir sonuç da oluştururlar (Välimäki, 2005: 25).

İfade edilen nitelikler ve sosyo-kültürel ve tarihsel yapının birada ele alınmasıyla oluşan bilimsel çalışma alanı, müziğin (Batı Sanat Müziği'nin), dinleyiciler, izleyiciler, besteciler ve eleştirmenler bakımından bilimsel anlamının belirlenmesinde duyarlı, daha geniş bir bakış açısının oluşmasına sebebiyet verir (Kramer, 1998; Wierzbicki, 2007: 118).

Postmodern Müzikoloji'de müzik analizi ise sadece biçim ve yapı analizinden ziyade, müziğin analizine ait postmodern anlam tasarımı ve müziğin sosyo- kültürel içeriğine ait beşeri ve sosyal bilimler bağıntılı eleştirel ve kültürel teorilerle ilintilenen disiplinlerarası bir bakış oluşturur (Giffhorn, 2009: 35; Williams, 2001: 28). Çağdaş beşeri bilimlerdeki disiplinler geçişli teoriler, müziğin anlambilimsel sınırlarını anlamakta ve anlamlandırmakta kullanılırlar (Williams, 2001: 28). Bu analiz ile bağıntılı müziksel anlam, beşeri bilimler ve fen bilimsel teoriler bağlamında da incenir ve yorumlanır (Välimäki, 2005: 26). Bu düşünüş, özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında ait zor ve karmaşık nitelemesi yapılan ve ana akım müzik tarafından da baskılanan müziklerin teori ve analizlerinde, tını, yoğunluk, derinlik, gerilim, tonlar, imgeler, nüanslar, jestler, simgeler ve duyguları anlamlandırmada ve somutlaştırmada kullanılmaktadır (Williams, 2001: 28).

Postmodern Müzikoloji çözümlemelerinde müzik, müziği yapan, yorumlayan ve dinleyicilerin tümünün birlikte oluşturduğu yapılar anlamında ele alınır. Bu yapıların birlikte düşünülmesini Bohlman (1993: 433), "postmodern toplum çevresinin

müziği” olarak nitelemiş ve oluşan müziğin “kimin müziği” olduğunun cevabını aradığını ifade etmiştir. Söz konusu yapıların farklılıklar bakımından analiziyle oluşabilen cevaplar, müziğin anlam değerlendirmesindeki geniş bakış açısını, sınırlarını, olanaklarını ve çeşitliliğini oluşturacaktır.

Bu bakış açısıyla, güncel Postmodern Müzikoloji, müziğin anlamsal niteliklerini değerlendirmeye yönelir ve müziğin anlam tespitini de eserin temsil ettiği yapısal görüş yerine, metne ait ve dinleyici odaklı bir yaklaşımla oluşturur (McKay, 2007: 2; Horton, 2001: 344) . Çünkü Postmodern Müzikoloji’nin eserle ilgili içerik anlamlandırması, müziğin metin haline geliş sürecine, eserin kendisine ve nasıl duyulduğuna ilişkin bir bütünlük içerir (Välimäki, 2005: 31).

Müziksel çözümlemelerde, nesnel ifade biçimleri yerine müzik dışı bileşenlerin etkilediği, öznel yapı (yorumlayıcı)⁸ değerlendirmeler belirleyici rol oynar (Giffhorn, 2009: 35). Yorumlayıcı yaklaşımı, **görelilik** (“relativism”) bağlamında açıklayan Baghrmian (2004: 1), “Görelilik, bilişsel, ahlaki veya estetik norm ve değerlerin, onları destekleyen toplumsal veya kavramsal sistemlere bağlı olduğu görüşüdür ve sonuç olarak bunları değerlendirmek için tarafsız bir bakış açısı bizim için mevcut değil” diyerek, Postmodern (Yeni) Müzikoloji’deki çalışma yaklaşımlarını postmodernizmin **anti-nesnelci** (öz-düşünümsel) yönüyle değerlendirmiştir (Akt. McCutcheon, 2012: 19). Bu açıdan yapısal analizde müziksel anlam, müziksel deneyim ve müziksel performans olarak ele alınan bu öznel değerlendirmeler ise Yeni Müzikoloji’nin tarihsel olmayan ve öznel yaklaşımı bakımından **Modernist Teori**’nin pozitivist ve formalist objektiflik savına bir tezat oluşturur. Bu tezatın nedeni ise gerçeklik algısının Modernist Teori’nin tersine, nesnel ve pozitivist bir bakışla değerlendirilmeyişidir. Postmodernist yaklaşıma göre nesnel gerçeklik, evrensel kavramların yanı sıra algılarla da değerlendirilir (Giffhorn, 2009: 35).

Müzikoloji’nin postmodern yaklaşımları, çalışma alanlarını, salt müzikten tüm sanat ve kültür alanlarına doğru yönlendirmiştir. Bu tanımlamada postmodern düşünüm, bir teori olmaktan çok bir bağlam özelliği taşır. Postmodernist bağlam,

⁸ Bahsedilen öznellik kavramı, araştırmacının kendi kişisel özneliği değil, topladığı verilere ve deneyimlerine bağlı yorumlamadır.

Müzikoloji'nin eski sorgulama kalıplarına ve alışkanlıklarına tarihsel ve felsefi yaklaşımlar getirir (Strohm, 1999: 7).

Postmodern Müzikoloji, müzik tarihi, müzik analizi, müzik teorisi, etnomüzikoloji, popüler müzik vb. tüm müziksel çalışmaları dikkate alır. Bu çalışmalarda, müziğin analizi seçilen teorik bakış açısı veya sistemle yapılır ve bu analiz, biçimsel, yorumbilimsel, eleştirel, psikolojik yaklaşımlarla yorumlanır. Yorumların müziksel önemi ise teorik ve analitik müzik araçlarıyla değerlendirilir (Brett, 1997: 45, 47-48).

Postmodern Müzikoloji çalışmalarında müzik, çalma, dinleme, besteleme, dans, festival organizasyonları, satın alınan kayıtlar ve Müzikoloji'yle ilgili bilimsel incelemeler gibi müzikle her bakımdan ilintili müziksel etkinlik ve uygulamaları anlam olarak içerir (Välimäki, 2005: 31).

Bu sebeplerle Eski Müzikoloji'nin Batı üstünlüğü ve baskısı, pozitivism, formalizm, kanon, objektivizm, modernizm, özcülük, maddeleştirme yaklaşımı değerlendirme yöntemleri, incelenen örneği ait olduğu tarihten bağımsız değerlendirmesi sebebiyle Postmodern Müzikoloji bakışı tarafından eleştirilir (Herbert, 2003: 146). Postmodern Müzikoloji'nin tarihsel yaklaşımında müzik tarihi ve sosyal tarih birleşimi görülür. Bu birleşimde odak noktası, modernitenin akıl (pozitivism) vurgusundan, toplumsal vurguya yönelir. Bu vurgu, merkezi ve ayrıcalıklı anlatıların öncelikli hale getirdiği tarihsel ilerleyiş yerine, bu ilerleyişin dışında olan toplumsal etkenler, vakalar, karakterler, sosyal teoriler ve müzik tarihiyle birlikte incelenme biçimini oluşturur (Herbert, 2003: 155).

Kramer (2016: xxiv) postmoderniteyi tarihsel bir süreç olmaktan ziyade, bir düşünüş biçimi, üslubu ve alışkanlığı olarak tespit etmiş, bu düşünüşü ise ulusal merkezci, elitist, müziği ve ilgili disiplinleri Batılı olan ve olmayan düşünme sistemlerinden uzaklaştıran, müziği bestecinin anlatımı ve dinleyiciyle iletişimi bakımından anlamlandırmaya odaklı yenilenmeci bir üslub olarak tanımlamıştır (Akt. Gligo, 2017: 151, 153). Postmodernite müzik araştırma seçimlerinde yüksek-alçak müzik, aynı biçimde halka ait veya sanat müziği tanımlamalarını ve bu tanımlamalar arasındaki engelleri görmezden gelerek, müziksel ürünlerin oluşmasına etkin nedenlere yönelen karakterde bir Müzikoloji araştırma alanı oluşturur (Kramer, 2016: xxvi-xxvii; Akt. Gligo, 2017: 150).

Postmodern Müzikoloji, bestecileri eserleri bağlamında efsanevi kahraman ve dahi betimlemeleriyle tanımlamak yerine, onları, bulundukları toplumun kültüründen, geleneklerinden ve sosyal evrimleşmesinden etkilenen kimlikler olarak ele alır. Bu sebeple de Postmodern Müzikoloji anlamında besteciler ve yaratıları müziksel anlamda **evrensel** yerine **bulundukları yer ve zamana ait** olarak teşhis edilirler (Navickaitė-Martinelli, 2014: 113).

1.3. Yeni Müzikoloji’de Başlıca Teoriler

Tanımların ötesinde, Yeni Müzikoloji’ye istinaden yapılan çalışmalar postyapısalcılık, göstergebilim ve yapısöküm gibi çeşitli teorileri de kapsar. Zaten özellikle yapısöküm, yapısalcılık sonrasının yorumbilimle de örtüşen bir teorisi olduğundan, yapılan çalışmalardaki eleştirel yöntem de Eski Müzikoloji’den Yeni olanı ayırt etmeyi belirginleştirmektedir. Griffiths (2010-11), “Yeni Müzikoloji” ve “Eleştirel Müzikoloji” terimlerini kullanarak bu alanı “postmodernizm, Kültürel Çalışmalar, eleştirel teori ve post-yapısalcılık” olmak üzere temel dört unsurla belirlemiş ve bunların yanı sıra “göstergebilim,” “yapısöküm” ve “feminizm”i de Yeni Müzikoloji’de temel teoriler olarak belirlemiştir.

Bunların yanında gay ve lezbiyen cinsiyet ve cinsellik teorileri, göç, kimlik, sömürge, soybilim, metinlerarasılık, görecilik, anlamsızlık, insancılık, insancılık sonrası teorilerin de Yeni Müzikoloji’nin kapsamında çalışıldığı görülür. Tüm bu teorilerin müziksel bağlamdaki ilişkisi disiplinlerarası ve disiplinlerötesi bir bağlamdadır (Bkz. McCutcheon, 2012). Yeni/Eleştirel/Postmodern Müzikoloji çalışmalarında disiplinlerarası ve disiplinlerötesi metinlerarasılık, görecilik, anlamsızlık ve yapısöküm teorilerinin diğer teorilerle yapılan çalışmalarda kullanması, birer yorumlayıcı (yorumbilimsel) teknik olarak da ortaya çıkar ki bu araştırmanın özellikle üçüncü bölümündeki çeşitli teorilere ilişkin çalışmalar da bunu göstermektedir.

Günümüz akademik Müzikoloji’yi çeşitli türlerde müzik hakkında (yazılı ve sözlü) söylemler üreten bir “kültür endüstrisi” olarak tanımlayan Korsyn (2005), Müzikoloji’nin geleceği ve kurumsallaşması üzerine yaptığı irdelenimin yapısökümün ötesine geçen soruları ortaya çıkarttığını, bunun da diğerleriyle birlikte psikanaliz,

politik felsefe, sosyoloji gibi insan bilimlerinin çerçevesinde çözülebileceğini ifade ederek disiplinlerarasılığa vurgu yapmıştır.

Bununla birlikte, sayılan teorilerin ve disiplinlerarasılığın sosyal bilimlerin müziksel olmayan her bir çalışmasına yeterince uygun olarak yansıtılamayıp sadece yenilik adına yapılmaya çalışıldığı, Yeni Müzikoloji çalışmalarında da görülür. Norris (2005: 48), ana akım (eski) analizler yerine (yeni olarak) bu teorilerin kullanımının daha çok farkındalık yaratmak adına olduğunu, ancak bunun sadece daha fazla teorik bilgi sahibi yaptığını, ana akım analizin yerine bu teorilerin kullanılmasının ikna edici olmadığı takdirde, yapılan çalışmanın işe yaramayacağını belirtmiştir. Korsyn (2005: 48) de Müzikoloji'nin profesyonelleşmesiyle birlikte artması muhtemel olan sözlerin/kavramların çoğalmasının problem olabileceğini vurgulamıştır.

Yeni Müzikoloji'nin öncü müzikologlarından Subotnik (2004: 291-292) ise - bunca teori ve disiplinlerarasılıkla birlikte- güncel Müzikoloji yazınının durumu ve geleceği hakkında endişeli olduğunu belirtip “Gelecek Paradigma”nın ne olacağını sorgulamıştır (Akt. Korsyn, 2005: 48).

Dolayısıyla Yeni Müzikoloji’de yorumbilimle kullanılan teorilerin ve diğer disiplinlerin bir şekilde ilgili müziksel konularla yeterince ilişkilendirilebilmesinin gerekli olduğu ortaya çıkmış oluyor.

İKİNCİ BÖLÜM

YENİ MÜZİKOLOJİ’NİN YÖNTEMİ

2.1. Eleştirel Yöntem

Kökeni Yunanca **kritikós** kelimesine dayandığı ve “yargılamak,” “değerlendirmek,” “eleştirmek” anlamlarına gelen (URL3) **eleştiri** kelimesinin 18. yüzyılda Aydınlanma Çağı’yla bir **yaklaşım** olarak ortaya çıkıp önce Kant, Hegel, Marx, Nietzsche ve Weber’in, sonra Frankfurt Okulu teorisyenlerinden Adorno, Horkheimer, Habermas, Marcuse ve Benjamin’in çalışmalarıyla **eleştirel teori** ve **eleştirel yöntem** olduğu görülür (Brenner, 2009: 199-204; Bkz. Horkheimer, 2002: 188-243).

Eleştirel yöntem, Hegel kaynaklı diyalektik mantık uygulamasıdır. Diyalektik karakter, nesne ve olayların (object-event) insan bilincinde temsilini ve yansımaları ifade eder ve bir başka deyişle gerçekte olanla insan bilincine yansıyan arasındaki bağlantıyı anlatır. Bu bağlantı yansımalar, duygular, algılar ve kazanılmış bilgileriyle gerçekleşir (Wainwright, 1997: 6). Bu noktada eleştirel yöntemin eleştirelilik amacı ile diyalektik mantık arasında bir paralellik oluşur: Eleştirel yöntemin amacı da gerçekte olanla kurgusal olan arasındaki bağlantıya ait bulguları tespit etmek, bu bulguları ve ideolojileri birlikte gözönünde bulundurarak kültürel zeminde sosyal, politik ve ekonomik anlamlarda değerlendirmeleri ve tespitleri açığa çıkarmaktır (Bkz. Wainwright, 1997: 8).

Bu tespitler bağlamında kültürel zeminde yapılabilen değerlendirmeler çok yönlü, çok boyutlu ve çok yöntemlidir. Buradaki **çok** kelimesi yöntemin ve bulguların birden fazla yönlülüğüne ve değişimine vurgu yapar. Yöntemin çok yönlülüğü, fen ve doğa bilimlerinden ödünç alınan pozitivistik tekniklerin sosyal bilimlerde kullanılan yöntem ve tekniklerden farklılığıyla oluşur. Bulgular bu çok yönlü birleşik yöntemler sonucu elde edilirler. Bulguların çok yönlülüğü ise anlamının eleştirel çerçevede değerlendirilmesiyle ortaya çıkar. Böylelikle tüm süreçlerde (eleştirelilik sebebiyle değişimli karakterdeki) yöntem ve sözü edilen anlamlar da çok yönlü olarak biçimlenir. Eleştirelilik olgusu, yöntemi perspektif bakımından çok yönlülüğe ulaştırır (Bkz. Olson, 1997: 190).

Eleştirel yöntem, bilimsel yöntem olarak eleştireliliği kullanır ve değerlendirmeler var olanı yeniden algılamayı beraberinde getirir. Bu sebeple eleştirelilik deyimi **yeniden gözden geçirmeyi** de ifade eder. Gelişme, süregelen yani devam eden yaklaşımları yeniden gözden geçirme algısıyla oluşturulur. Eleştirel kavramı, içerik bakımından titiz, ayrıntılı, kapsamlı ve derinlemesine yöntem tanımını anlatır. Aynı zamanda bu ayrıntılı sürecin kendisi de eleştirel incelemeye tabidir. Bu yöntemde sürecin her aşamasına eleştirel incelemeyle bakılır, her basamak, her evre ve teori deneyimlenir ve sorgulanır. Bu sorgu ve deneyimler özgün teorik bilgilerle desteklenir, yenilenmeci ve yaratıcı hipotezler, sorgulayıcı ve eleştirel yaklaşımla sürece (araştırmaya) uygulanır. Böylelikle sabit yöntemlerin ve standartların oluşturduğu bilimsel kesinliğin geleceğe yönelik ve yararlı bir hedef olarak görülmediği bu yöntemde, araştırmanın her aşamasında bağlamsal ve gelişimli sorgulama teorisi, hedef konuya uygun varsayımlar ve titiz ve uygulanabilir düşünme biçimleri kullanılır (Yanchar, Gantt & Clay, 2005: 29, 35, 38, 44).

Araştırma sürecinin eleştireliliğe tabi oluşu, eleştirel teorinin özyapısının doğal sonucudur. Teorinin düşünüş yolu, var olan sabit bilgilere bağlı değil, dönüşlüdür. Pozitivizmin somut bilgisel karakteri, eleştirel teorinin bilgi biçimlerine dönüşmüştür. Bilgi biçimleri, doğal bilimlerin nesnel ve deneysel yapısını, eleştirel teorinin zamana bağlı karşılıklı ilişkiyle oluşan ve zaman ve toplum zemininde farklılaşan yapısına dönüştürmüştür. Bilgi biçimlerinin bu değişkenliği, bilginin anlaşılmasını sağlayan yöntemi de zamana bağlı olarak değişken yapar. Böylelikle eleştirel yöntemlerin kendisi de genel geçer pozitivistik yöntemlerden farklı olarak, bulduğu bilgilerin süreç içinde değişimini ve gelişimini sağlayacak biçimde özgün incelemeye tabidir. (Bkz. Strydom, 2011: 1)

Eleştirel yöntemin pozitivistik yöntemlerle ayrımı, yöntemin seçiminde ortaya çıkar. Yöntemin sabitliği pozitivistik tercihini, değişkenliği ise eleştirel tercihi oluşturur. Yöntemin seçilmiş sabitliği ve değişkenliği, araştırmanın yapısını da etkiler. Pozitivistik yöntemler, araştırmanın genel geçer bakıştaki bilimsel yöntemlerle yapılmasını öngörür. Bu yolla bilginin nasıl toplanacağı ve nasıl değerlendirileceği de düzenlenir. Sözkonusu karakterdeki pozitivistik yöntemler, nicel ve nitel yaklaşımların birlikte kullanımını içerir. Pozitivistik yöntemler, “deneyselcilik (empiricism), niceliksel (quantification), evrenselcilik (universalism), doğacılık

(naturalism)” özellikleri sebebiyle sınırlıdır ve bilimlere bütüncül bir kavrayış getirmezler (Slife & Gantt, 1999: 1454; Bkz. Horkheimer, 2002: 188-243).

Frankfurt Okulu’na göre, doğa bilim teorileri ve bilgileri, eleştirel teorinin en önemli engelleyicisidir (Geuss, 2013: 15) ve pozitivist bilgiler doğa bilimleri kaynaklı yapıdadırlar. Pozitivist doğabilimsel teoriler, gerçekliği deneysel kanıtlarla elde edilen ve değişmediği düşünülen bilgileri bilim alanlarına uygulama eğilimlidirler. Oysa ki bu pozitivist bilimsel yapı, toplum-kültür etkileşimli sosyal bilimler ve sanat alanlarının değişim ve değişkenliğine, her zaman yeterli ve dinamik açıklamalar getirememektedir. Bu değişkenlikler, inançları, davranışları, kavramları, psikolojik eğilimleri, değerleri, tercihleri ve sanat eserlerini (Geuss, 2013: 19) barındıran ve alan çeşitliliğinde farklılaşan yapıdadırlar. Pozitivistik yöntemler, **nesneleştirici** (somut ve sabit), eleştirel yöntem ise **dönüşlü** yapıdadır.

Pozitivistik yöntemlerle çalışma sürecinin etkin hale gelişi, 20. yüzyıl sonlarına tarihlenir. 1980 ve 1990’larda, pozitivistik teorilere şüpheyile bakma yaklaşımı, eleştirel yöntemin kullanımını desteklemiştir. Pozitivistik yöntemlere şüpheci yaklaşımlar, teorilerin değişen coğrafı, politik ve sosyal koşullara uyumunu da sorgulamıştır. Teorik ötesi (meta-theoretical) nitelemesiyle de anılan pozitivistik teorilere ilişkin şüpheci tartışmalar, eleştirel yöntemle birlikte, güncele ait yaklaşımları ve sosyal bilimlerin alanlarını farklı yönle taşımıştır. Bilimselliğin uygulandığı bu çok yönlülük, bilgibilimsel (epistemolojik) ve varlıkbilimsel (ontolojik) gerekçelerle yeni bir yön kazanmıştır (Aradau & Huysmans, 2014: 602).

Eleştirel yöntemin bu yeni yönü araştırmanın kapsamına ait yeni yaklaşımları zaman ve alan (bağlam) bakımından geçmişe, geleceğe ve güne yönelik bütüncül bir anlayışla oluşturur. Araştırma konusu ve kapsamı, ait olduğu zamana ait sorgusal bir karaktere sahiptir. Eleştirel yöntemin yaşanan gerçeği tespit etme amacı taşıyan ve geleceğe yönelik bütüncül ve sorgusal anlayışı, bilimsel ilerleyişi mümkün kılar (Crotty, 1989: 157; Akt. Scotland, 2012: 13).

Bilimsel yöntemlerin bütüncül ve çok yönlü ilerleyişi, araştırmanın bilimsel yapısının kendine özgü niteliklerinin ortaya çıkmasına imkân verir. Bu bütüncül bilimsel anlayışta başlangıç noktası alışlagelmişin dışında ve bağlam haricinde bir kapsam ve bağlamla oluşur. Bu bağlam yöntemin, araştırma sorularının, araştırmanın bilimsel karakter oluşumunun ve sonuç değerlendirilmesinin önerilen standartlara

bağlı olmama eğilimini beraberinde getirir. Böylece yöntem ve kapsam, bilimsel güvenilirliği, araştırma sürecinde kullandığı bağlam harici çok yönlü yaklaşımlarla test ederek oluşturur. Başka bir deyişle eleştirel yöntem, araştırma konusunun tekniklerini ve yöntemini, konunun karakterine uygun ve özgün bir biçimde düzenler. Bu özgün yaklaşımla, çözüme uygun yöntem, araştırmanın sorusuna yönelik sorgularla biçimlenir. Bu sorular araştırma alanına esneklik ve çok yönlülük getirir. Çok yönlü yapı gereğince oluşan yöntemsel çoğulluk (çeşitlilik), araştırma konusuna etki eden değişkenleri analiz eder ve sabit bilimsel bağlamı (düşünsel ve yöntemsel değişkenler yoluyla) daha derinlemesine ve çok yönlü, şüpheli bir anlayışa (sense) yönlendirir (Yanchar, Gantt & Clay, 2005: 27, 38).

Şüpheli eleştirel bakış, bilgiyi oluşturmanın her aşamasında farklı yönlerden bir değerlendirme uygular. Böylece, pozitivistik yöntemlerle oluşturulan ve doğruluğu deneylerle değerlendirilen bilgi biçimi, şüpheli bakış etkisiyle değişme uğramış, söz konusu bilgi biçimi, eleştirel yöntemle farklı yönlerden sınanan ve farklı kültürel zeminlerdeki sorulara cevap verebilen dönüşlü bilgiye yerini bırakmıştır. Bu dönüşlü durum, pozitivistik bilgiyi, yeni ve görece değişken bakış açıları ile değişime açık bir yapıya kavuşturmuştur (Brookfield, 1987; Akt: Alvesson & Deetz, 2000: 8-9, 12).

Bu dönüşüm ve değişim, farklı bakış açıları arasındaki karşıtlıkları kullanarak, halihazırda var olan (kabul edilen) bilgiye, yeni sorular oluşturur. Şüphelilik (scepticism) ve görecelik (relativity) kavramlarının etkisindeki bu yeni soruların cevapları, kabul edilmiş bilgiyi yeniler. Eleştirel yöntem, farklı bakış açılarının görece karşıtlıklarının etkisiyle kabul edilen bilginin düşünme ekseninde (düşünme tutumunda) varlıkbilimsel ve bilgibilimsel bakımlardan değişimler yaratır. Varlıkbilimsel ve bilgibilimsel yaklaşımlarla değişen düşünüş eksenini, aynı olgu üzerinde farklı araştırma sonuçları oluşturabilir (Grix, 2004: 64; Akt. Scotland, 2012: 10). Bu farklı sonuçlar, araştırma alanlarına eleştirel ve yorumlayıcı bakımdan daha geniş çerçeveler oluştururlar.

Yöntem aynı zamanda söz konusu çerçeveye geliştirdiği yeni teoriyi de incelemeye açık olarak biçimlendirir, ideoloji ve değerler sisteminin kısıtlayıcı unsurlarını değerlendirmeye (incelemeye) alır, bu unsurlara sistemde kabul edilen bilgilerden yola çıkarak yeni tanımlar, yeni yöntemler önerir ve bu önerilerini, değerler sistemlerine getirdiği yeni söylemler ve tutumlar yoluyla yapar. Bu tutum, söylem ve

öneriler, “doğru kabul edilene zıt” yapıdadırlar. Üst kabullerle tasarlanan yöntemler, bilimsel sorgulamalar yoluyla değişimli ve yaratıcı yaklaşımlı yöntemlere dönüşürler (Yanchar, Gantt & Clay, 2005: 29).

Bu geniş çerçeveler, geçişli bir yapı oluşturur (Bkz. Strydom, 2011: xii). Geçişlilik niteliği, eleştirel yöntemde disiplinlerarasılığı yansıtabildiği gibi, aynı zamanda bilginin özgürleşmesini de sağlar. Bilginin özgürleşmesi ona atfedilen, sahip olduğu ve temsil ettiği değerlerden (value) bağımsızlaşması anlamını taşır. Değerler ve hedeflerden bağımsız sorgulamalar, durum teşhislerini objektif ve açık bir görünüme kavuşturacaktır. Bu görünümdeki eleştirel yöntem, özgür yaklaşımlı değerlendirme ve yorumlara açıktır (Bkz. Ulrich, 2003: 325-340).

Yorumlayıcı ve özgür (öz-düşünümsel) yaklaşımlar, bilgiyi anlamayı ve anlamlandırmayı, pozitivistik bilimsel yaklaşımlar ise bilginin genelleştirilmesini hedef almışlardır. Eleştirel yöntem, bilginin anlamlandırılması ve anlaşılması için açıkça ispat edilen felsefi savlar ve yorumlayıcı yaklaşımlardan yardım almış ve böylece bilgiyi özgürleştirmiştir (Scotland, 2012: 14).

Felsefi savlar, araştırılan konunun alışlagelmiş alanlar zeminindeki araştırma soruları ve cevaplarına farklı bağlamlar oluştururlar. Bu farklı bağlamlar, eleştirel yöntemi pozitivistik araştırma anlayışından uzaklaştırır ve evrimsel nitelikli bir yapıya ulaştırır. Bu evrimsel nitelik, eleştirel yöntemi, bağlamsal örgüler ve bağlantıların çokluğu sebebiyle gelişebilen bir yapıya dönüştürür.

Bu yapıyla yöntem, çok disiplinli ve çok yöntemli olarak **yeni** ve **derinlemesine** bir anlama ilerler. Yöntemin bu derinlemesine düşüncesi, tasarlama ve değerlendirme (ölçme) aşamalarında çok yönlü ve felsefi yaklaşımlıdır. Bu düşünce biçimiyle pozitivistik bilimsel yaklaşımlı yöntemlerin alan kısıtlamaları aşılmaya çalışılır. Kısıtların aşılmasıyla devam eden araştırmada alan sınırlarının çok yönlü olarak genişlemesi sağlanır. Bir başka anlatımla eleştirel yöntem, alan sınırlarının genişleyebilmesi için felsefi düşünceleri ve yöntemleri pozitivistik yöntemlerle birleşik olarak kullanır (Slife & Gantt, 1999: 1454). Oluşan bu birleşim, tarihsel ve teorik olarak varlıkbilimsel ve değerbilimsel hipotezlerle yeni bir felsefi çerçeve oluşturur (Yanchar, Gantt & Clay, 2005: 35-36).

Eleştirel yöntemin temel iddialarından biri de uygulamayla teori arasındaki uzaklık ve farklılığın teşhisidir (Finocchiaro, 1979: 364). Bu farklılık, teorilerin

deneysel, bilgibilimsel ve varlıkbilimsel açılardan düşünülmesiyle giderilmeye çalışılır. Bu farklı açılara düşünme biçimi, eleştirel yöneme bağlam bakımından sorgulayıcı ve çok yönlü bir karakter kazandırır. Bu çok yönlülük, eleştirel yöntemi, genel geçer kabul edilen uluslararası bilimsel çalışmaların üstün, yöneten ve yönlendiren merkezi bilimsel etkisinden ve alanından uzaklaştırır (Aradau & Huysmans, 2014: 602). Teorik bilgilerle uygulama arasındaki uzaklık, ayırım ve başkalığın teşhisi araştırılan konunun açıklanabilirliğine kolaylık getirir.

Bu yöntem, aynı zamanda uygulanan bilimsel yöntemlerin analiz edilmesi, incelenmesi ve nihayetinde irdelenmesine dayanan bir bilimsel uygulama eleştirisidir. Bu eleştiri, süreçte kullanılan yöntemlerin analiziyle bilimsel ilerleyişi sağlar ve pozitivistik yöntemlerden ayırt edici kimliğin ilerlemeci tavrını oluşturur. Bu yöntem, yenilenmeci ve ilerlemeci tekniklerle oluşturduğu sonuçları nitelik bakımından özgün ve bilinenden ayrıcalıklı teoriler haline getirir (Bkz. Cecez-Kecmanovic, 2011: 446, 453; Neuman, 2009: 116)

Confortini, eleştirel yöntemi öz-düşünümsel (self-reflexive) bir karakterde tanımlar (2011: 351). Araştırmacının öz-düşünümsel ve eleştirel tutumunu belirleyen ve düşüncelerini yönlendiren bilgiler, araştırmacının bilincinde ve aynı zamanda bilinçaltında biriken ve şekillenen, gelenekler, önyargılar ve kurumsal deneyimlerin etkisiyle oluşurlar (Taylor, 1993: 59; Akt. Scotland, 2012: 13). Bu sebeple “değerlerden bağımsız bir yöntem mümkün değildir” (Pring, 2000: 250) tespiti yapılmıştır. Tüm bu anlatılanların farkında olan araştırmacılar, bilimsel bakışın bilinçli olmasa da önceden tasarlanabilir olabileceği ihtimalini taşırlar. Bu ihtimal, teorinin tarafsız yapısını etkileyebilir. Başka bir deyişle, teorinin bilimsel bilgi haline dönüşme sürecini oluşturan veri, araştırma soruları ve yaklaşım basamakları, söz konusu bilgi birikiminden etkilenebilir (Talmy, 2010: 130; Akt. Scotland, 2012: 13). Eleştirel yöntemde öz-düşünümsel yapı, bu sebepler göz önünde bulundurularak titizlikle oluşturulur.

Öz-düşünümsellik nesnel olma dışında değildir. Tersine, eleştirel yöntemin bilimsel nesnellikle bağını sağlar ve acaba kaygısına sahip sorularla var olanın yeniden düşünülmesine yol açar. Böylelikle yöntem, yeni ve özgün soruları ortaya çıkarırken, öz-düşünümsel eleştirel tavırla bilimselliği nesnellik bakımından oluşturur ve kullandığı tekniklerde uygular. Bu yenilenmeci anlayış, pozitivistik tekniklerin nicel

yapısını nitel sorgulamalar yoluyla analiz etme sürecinde kullanır (Bkz. Krauss & Turpin, 2013: 8-9; Cecez-Kecmanovic, 2011: 451-452; Neuman, 2009: 36; Swan, 2008: 394-395).

Bu yöntem, eleştirel bakışla bir yenileniştir: Eleştirel yöntemde, doğa bilimlerinden ödünç alınan sabit teoriler, alana özgü ve yeniden oluşturulan sorular yoluyla incelenir ve yenilenir. Yenileniş ise bu soruların oluşturduğu zıtlıkların kullanılmasıyla oluşturulur. Zıtlıklar yardımıyla oluşturulan bilgi gerilimi (farklılığı), mevcut teoriyi sözü edilen yeni sorulardan aldığı cevaplar ile eleştirel bakımdan çözümler. Böylece yola çıkılan teoriden daha geniş bir bakışa ve alana sahip yenilenmeye açık yeni bir teori üretilmiş olur. Eleştirel yöntem yenilenmeci ve ilerlemeci yapıdaki yeni teoriyle pratik ve uluslararasılık ile yerellik arasındaki tespitleri de eş zamanlı olarak tespit eder. Bu tespitler dış dünyanın insan zihnine yansıyan ya da düşüncelerden dış dünyaya yansıyan tasarımlardır. Eleştirel yöntem, sözü edilen tasarımlarla teori inşasında ve bu teoriye etki edebilecek gerekçelerin oluşturulması sürecinde, farklı bağlamlardaki karşıtıklardan yararlanan yenilenmeci (innovative) bir anlayışa sahiptir. Bu yenilenmeci anlayışla bilimsel yöntem ve hipotezlerde, geniş ve farklı iddialarla beslenen bir yaklaşım yaratılmış olur. Bu yaklaşımın analiz sürecini oluşturan nitel ve nicel birleşimler de güne uygun, yeniden düzenlenebilen tekniklerle yeni ve geniş çerçevede kurgulanan bir “reform” oluştururlar. Eleştirel yöntemin nitel ve nicel yöntemleri bir arada kullanılmasıyla oluşan bu ilerleyiş (reform), fen bilimlerinin kanıtlayıcı yapısı ve felsefenin geniş sorgulama olanaklarının imkân verdiği nitel değerlendirmelerin birleşimiyle elde edilir. Bu birleşim de güne ait (yaşanılan veya söz konusu zamana ait) var olandan farklı bir yaklaşım oluşturur (Yanchar, Gantt & Clay, 2005: 27-28)

Nicel verileri ve sonuçları nitel analizlerle anlamlandıran ve değerlendiren bu birleşik yaklaşım, aynı zamanda yeni, farklı ve özgün bir yöntem tasarımı da oluşturur. Eleştirel yöntem de söz konusu bu özgün tasarımı, araştırma konusu üzerindeki etkileri tüm yönleriyle kavrayabilmek için kullanır. Bu özgünlük, tarihsel ve teorik zeminde, yöntem ve süreçte sorgulanır ve yönlendirilir. Ulaşılan özgün sorular da tarihsel ve teorik zemini daha geniş (broader view) bir kapsama ulaştırır. Böylelikle eleştirel yöntem, var olandan farklı, nicel ve nitel birleşim, tekniklerde yenilenmeci, konu

üzerindeki etkileri tüm yönleriyle anlamlandırabilen ve genişleyen çerçevede bir tasarıma sahip olur (Bkz. Strydom, 2011: 2, 8).

Eleştirel yöntemin kullanıldığı ve sonuçlara farklı, yeni yorumlar getiren çalışmalardan biri de kısa adı WILPF olan Women's International League for Peace and Freedom'ın (Uluslararası Kadın Barış Örgütü) 1970 sonrası araştırmalarında yer alan, ideolojik değişimler ve barışla ilgili fikirlerin üretiminde yeni yöntem arayışına yönelimidir. İdeolojik ve tarihsel sınırların yeni yönelimlerine eleştirel yöntemle ulaşılmış, eleştirel varsayımlar ise yerleşmiş tarihsel ve toplumsal içeriklerin tekrar tanımlanmasına olanak sağlamıştır. Böylelikle teorik olarak geliştirilen “Feminist Eleştirel Metodoloji (FCM)” sosyal değişimdeki anlatıların yeniden yorumunu mümkün hale getirmiştir (Confortini, 2011: 349).

İnsan bilimleri araştırmalarının eleştirel tutumu, tek yöntem veya yöntemler düzeninin yerine, nicel ve nitel yöntemlerin bir arada uygulandığı yaratıcı ve yorumlamacı (anlayışla algılamacı) stratejileri benimser. Eleştirel yöntemin bu tutumu, zamana ait değişim ve dönüşümleri açıklamaya yeterli olmayan bilimsel yaklaşımları yeniler ve zamana uygun olarak düzenler. Bu düzenlemelerde, yöntemin genel ve çok yönlü bakış açısına sahip olması sebebiyle, yenilenebilen, yönlenen, uygulanabilir ve gerçek hayatta karşılığı olan bilimsel inceleme eylem ve stratejilerine ihtiyaç duyulur (Yanchar, Gantt & Clay, 2005: 34).

Eleştirel yöntem, bu stratejilerle oluşturduğu yenilenmeci ve gerçekçi tutumunu, kullandığı tekniklerde, değişimlerin izlenmesinde, tespitinde, açıklamasında ve güne ait yorumları oluşturmada uygular. Bu yorumlarla değişimleri pozitivistik bilgiler ve yöntemler yoluyla ele almaktan ve var olan bilimsel bilgiler ışığında anlamlandırmaktan uzaklaşırken, aynı zamanda da söz konusu tekniklerle zamana ait olana yeni yaklaşımlar getirmeye yönelir.

Bu yeni yaklaşımlar zamana ait -sosyal, politik, doğa bilimsel vb. alanlarda- yaşanılan durumdaki (geçmişe olan bağlarla ilintili gelecekteki değişimin başladığı) farklılıklara işaret eder. Bu farklılıkların bağlantısı geçmiş, yaşanılan zaman ve gelecekle bütüncül bakımdan ilintilidir. Söz konusu bütüncül bakışta, güncel her olay ve olguyu önceki durumdan ayırt eden farklılıklar, güne ve geleceğe ait tespitlerin ipuçlarını barındırırlar. Dolayısıyla bu yöntem, bu farklılıkları kullanarak, yaşanılan zamanı geçmişle bağlantılı fakat geleceğe dönük olarak tanımlar, farklılıkların günün

yaşanılan gerçeğine ve geleceğe olan etkisini inceler ve daha geniş bir biçimde yeni bulgulara erişim sağlar, bu bulguları değerlendirir ve prensipler haline getirir (Law & Urry, 2005: 393; Akt. Aradau & Huysmans, 2014: 603).

Eleştirelliğin sahip olduğu çok yönlülük, araştırma konusunu birden fazla bağlamda irdelemeye olanak tanır. Bu sebeple yöntem de geniş bakış açılı değerlendirme olanaklarına sahip ve çok yönlü olabilmelidir. Çok yönlü, çok disiplinli ve geniş kapsamlı yöntem, araştırmayı, sürecin soru odaklı değişkenlik ve esnekliğinde ve birden fazla bağlamda irdelemeyi mümkün hale getirebilecektir.

Söz konusu irdeleme yapısında yöntem araştırma sorularını sadece tek alanda incelemeye yönelik değildir. Eleştirel yöntem, sorgularında söz konusu zamana ait alanlarda farklılaşan teknikleri gözetir ve uygular. Bu nedenle teknikler araştırma konusunu eleştirelilik teriminin anlam içeriği gereğince her yönüyle ele almaya odaklıdır.

Tüm bu sebeplerle nedensel sorgulara dayalı olan eleştirel yöntem, araştırma konusunun, tarihsel ve teorik anlam bakımından daha derin ve detaylı anlaşılabilmesi için, varsayımlar ve gelişen, değişen, diğerine ve bir öncekine göre farklılaşan araştırma stratejileri önerip bu stratejilerle araştırmaya, bulgulara, sorgulamalara cevaplar oluşturmaya zemin hazırlar (Mishler, 1979; Akt. Yanchar, Gantt & Clay, 2005: 35).

Tüm bu bilgilerle tanımı ve temel özellikleri yer alan eleştirel yöntem, Yeni/Eleştirel/Postmodern Müzikoloji'nin temel yöntemi olarak ortaya çıkmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YENİ MÜZİKOLojİ’NİN KAPSAMI

3.1. Cinsiyet ve Cinsellik Çalışmaları ve Yeni Müzikoloji

Yeni Müzikoloji'nin disiplinlerarası ve eleştirel olmasının, önceki bölümlerde bahsedilen bilgilerin yanı sıra, McClary (1991), Citron (1993) ve Brett⁹ (2006) ile öne çıkan, kadın (feminism), cinsiyet (gender), cinsellik (sexuality/eroticism) çalışmalarına dayalı olduğu görülür. Bu çalışmalar, aynı zamanda Yeni Müzikoloji'yi Eski Müzikoloji'den (sadece tarihsel ve analitik olanın dışında) ayıran ve Yeni/Eleştirel Müzikoloji'nin kapsamına dair teoriler ve konulardır.

Disiplinin eleştirel ve teorik yaklaşımında, feminist teori öncü, yönlendirici ve kuvvetli bir başlangıç etkisi oluşturmuştur. Feminist teorisyenlerin yaklaşım, anlayış ve değerlendirmeleriyle ilk örnekleri görülen eleştirel çerçeve, Yeni Müzikoloji'nin analiz ve değerlendirme alanlarını, tarihsel tespitli yaklaşımlardan farklılaştırmıştır.

Feminist teoriyle toplumsal cinsiyet ve cinsellik bağlamının, müziksel metinde yer alan ifadelerde araştırılması McClary'nin (1991) çalışmalarının merkezini oluşturmuştur. Bu çalışmalarda müzik-birey-toplum-kültür ilintisi tarihsel zeminde, öznel ve eleştirel olarak incelenmiştir.

McClary'nin (1991) eleştirel feminist bakışla irdelediği müziğin estetik yapısı, müziğe yansıyan öznel tasvirler bakımından zihin-beden ilişkisi, müzikte toplumsal cinsiyet ve cinsellik simgeleri Yeni Müzikoloji'nin eleştirel alanlarını oluşturmuştur.

Citron (1993: 66, 73) ise toplumsal cinsiyet ve cinsellik kategorilerini çalışma alanı olarak görmekle birlikte aynı zamanda Müzikoloji çalışmalarını bütünsel olarak besleyen ve genişleten analitik kategoriler olarak da tanımlanmış ve toplumsal cinsiyet ve cinsellik çalışmalarını, eleştirel ve disiplinlerarası alan başlıklarıyla geleceğe ilişkin, yeniyi ve var olandan farklıya ulaşmada ana itici güç olarak görmüştür.

Citron (1993) toplumsal cinsiyet ve cinsellik çalışmalarında, müziğin sanatsal otorite oluşturan ideolojisini, egemen toplumlarda müzik dışı etkenler ile tanımlamış ve evrensel müzik anlatımlarını yapısökümcü stratejilerle analitik olarak sorgulamıştır.

⁹ Philip Brett'in "Musicality, essentialism, and the Closet" çalışması ilk defa American Musicological Society, Oakland 56. Yıllık Toplantısı'nda (1990) sunulmuştur (Brett, Wood, & Thomas, 2006: 80).

Bu stratejilerle oluşan yeni sorgulama biçimleri, kabul edilen ve varolagelen müziksel analiz yapısının ayrıntılarında açıklayıcı değişimler oluşturmuştur (Citron, 1993: 68-70). Bunların yanı sıra müzikte cinsiyet ve cinsellik kavramının **öteki** kavramıyla bağlantısını da inceleyen Citron (1993), bunu toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirmiştir.

Öteki tanımının müzikte temsili bakımından, Brett'in toplumsal cinsiyet ve cinsellik alanında öncü niteliği taşıyan eleştirel ve disiplinlerarası çalışmaları, Yeni/Eleştirel Müzikoloji'de eşcinsel, gay ve lezbiyen çalışmalarını da kapsamıştır. Bu kapsam, McClary'nin (1991) feminist teori etkisindeki çalışmaları ve Citron'un (1993) içeriğe yönelik analitik sorgulamalarından farklı bir yapı oluşturur niteliktedir.

Eril ve dişil kavramlarında, gay ve lezbiyen ile cinsellik bağlamında eşcinsellik kavramlarının, müzikteki, müzik topluluğundaki ve bu topluluğun sosyal konumundaki yansımaları, Brett'in (2001)¹⁰ öncülüğünü yaptığı farklı bir Müzikoloji çalışma alanı meydana getirmiştir.

1989'da Gay and Lesbian Study Group of the American Musicological Society¹¹ (GLSG), müzik ve eşcinsel ilintiyi, feminist ve postyapısalcı eleştirel bakışla olgu olarak tanımlamıştır. Bu destekle derneğin ilk oturumu, Elizabeth Wood başkanlığında “Besteciler ve Cinsellik” başlığı altında, Brett, Thomas ve McClary'nin makaleleri kapsamında yapılmıştır. Bu toplantı sonrasında, müzik teorisi, Etnomüzikoloji, popüler ve akademik sanat müziğiyle ilgili çalışmalarda, cinselliğin yanı sıra, toplumsal cinsiyet, ırk, sınıf ve milliyet konularının müziksel akademik çalışmalarda etkin unsurlar olarak dikkate alınması, disiplinde bir değişim sürecinin başlamasına sebebiyet vermiştir (Brett & Wood, 2006: 366).

20. yüzyılda müziksellik ve eşcinsellik bireysel benlik algısının bir yansıması ve sonucu olarak görülmüştür. Bu algının tarihsel karşılığı ve karşıcinsel (heteroseksüel) veya eşcinsel kavramlarını çevreleyen kültür süreçleri, lezbiyen ve gay çalışmalarının eleştirel ve paradoksal temelini oluşturmuştur. Bu çalışmalar, aynı

¹⁰ Philip Brett ve Elizabeth Wood'un (Brett, Wood & Thomas, 2006)'da yer alan “Lesbian and Gay Music” makalesinin ilk basım tarihi 2001 yılı olarak tespit edilmiştir (Brett, Wood & Thomas, 2006: viii).

¹¹ Amerikan Müzikoloji Derneği'nin Gay ve Lezbiyen Çalışma Grubu.

zamanda, Queer¹² teorisini, postmodern bilgi ve düşünme biçimleri çerçevesinde gay ve lezbiyen bilgilerini temel almış ve bu temelle tıbbi bir kavram olarak eşcinselliğe dair duygu anlatımlarını sınıf, ırk, yaş ve sosyal konumlarında tanımlanmıştır. Sözkonusu tanımlarda yer alan Gay ve Lezbiyen Müzikoloji (Gay and Lesbian Musicology)¹³ ile eşcinsellik bağlamında tarihi yeniden araştıran ve tespit eden, müzik teorisi ve pedagojisi bakımından her iki terime de disiplinlerarası ve postmodern düşünme biçimleriyle getirilen yeni sorgulamalar, Yeni Müzikoloji'nin toplumsal cinsiyet çalışmalarında geniş bir çerçeve oluşturmuştur (Brett & Wood, 2006: 366, 351-353).

Tüm bu çalışmalar sonucunda oluşan çerçeveye müziğin cinsiyet anlatımı, otonom ve öznel (sosyal tanımlardan etkilenmeyen) yapısı ve biyolojik cinsiyet tespitleri 20. yüzyıl eşcinselliğini temsil eden eleştirel bir ifade biçimi olarak açık bir biçimde belirlenmiştir (Brett & Wood, 2006: 353).

Yeni Müzikoloji kapsamı açısından yukarıda bahsi geçen cinsiyet(ler) ve cinsellik çalışmaları bakımından Treitler (1993: 24) de müziğin anlatım simgelerinin toplumsal cinsiyet simgeleriyle bağını, feminist eleştirel yaklaşımla kurmuş, simgeleri, tarih ve kültür söyleminden bağımsız, ideolojik ve estetik motifler olarak düzenlemiş ve bu simgelerin karşılıklarını da eril ve dişil yapılar olarak oluşturup müziğin ilettiği ve temsil ettiği ifadeleri de söz konusu simgelerle açıklamıştır.

Müziğin toplumsal (yönünün) cinsiyet değerlendirmesinde, öteki ve ikincil tutumda kadın kavramının, feminist anlatımla tespit edilmesi, müzik tarihinin baskın anlatım biçimini sosyal gerçeklerle bağlantılı olarak üç farklı anlamda ilişkilendirebilecektir. Bu evrimsel alanlar, ana akım Batı müzik tarihinin müziğin mükemmel formunu temel alan eril anlatım kodlarının çözümlenmesi, feminizm, kadın, sosyalist anti-empyralist ve siyahi-etnik çalışmaların etkisinde yanlış veya hiç temsil edilmeyen toplumsal grupların (Said, 1985: 91) söylemlerinin tespiti, cinsiyet ve cinselliğin doğrudan duygu ve deneyim farklılıklarına ilişkin müziksel kodların tanımlanması biçiminde sıralanabilirler. Treitler sözkonusu evrimsel alanlarla

¹² İngilizce “Queer” kelimesinin Türkçe karşılığı **eşcinsel** ve **homoseksüel** anlamlarındadır. Ancak Queer teorisi, **gay**, **lezbiyen**, **biseksüel** ve **transseksüel** (LGBTQ) kavramlarını da içerdiğinden kelimenin anlamının ötesinde tartışmalıdır (Bkz. Callis, 2009; Fish & Russell, 2018).

¹³ Bkz. Brett, Wood ve Thomas, 2006.

tanımlanan toplumsal cinsiyetin müzik üzerindeki biçimlendirici, değıştirci gücü ve etkisi konusunda, McClary'nin ve kendisinin çalışmaları¹⁴ örnek göstermiştir (Treitler, 1993: 38-39).

Yeni Müzikoloji'de cinsiyet çalışmalarına bir başka örnek oluşturan Reich (1993: 125), feminist terimi yerine doğrudan “women” (kadın) kavramını kullandığı 19. yüzyıl kadın müzisyenler araştırmasında, sanatçı-müzisyen kadınları profesyonel yaşamdaki konumlarına ve ait oldukları toplumsal sınıfa ilişkin tespitlerle değerlendirmiştir. Reich, kadınların toplumda müzisyenlerin oluşturduğu sınıfa dahil olmalarına rağmen, burjuva aristokrasisinin oluşturduğu sosyo-ekonomik gücü elinde tutan sınıf tarafından yaşam ve kariyerlerinin güçlü bir biçimde etkilendiğini belirtmiş ve kadın müzisyenlerin, profesyonel sanatçı-müzisyen sınıfın bir üyesi olarak kesinlikle var olmasına karşın, sosyal konumlarının açıkça tanımlanmadığını belirtmiştir.

Kadın müzisyenlerin aile hayatlarıyla profesyonel hayatları arasındaki tercihlerine dair tespitler de yapan Reich, bu tespitlerle bağlantılı olarak kadın müzisyenlerin orkestralarda yer almalarına yönelik bir eğitim almalarının gerekli olmadığına dair var olan yargıya dikkat çekmiştir. Bu durum, orkestra yöneticileri ve şefler arasındaki mektuplaşmalarla örneklenmiştir (1993: 144). Reich bu çalışmasında, kadın müzisyenleri, müzisyen topluluğundaki ve toplumsal yapıdaki konumlarıyla ilgili, cinsiyet, sınıf bağlamında ve müzik tarihine olan etkileri bakımından incelemiştir.

Doğrudan kadın veya erkek cinsiyetleri yanında, kendine özgü cinselliği de içinde barındıran diğer cinsiyetler de bahsedildiği üzere Yeni/Eleştirel Müzikoloji'de bir diğer çalışma konularıdır ki bu bağlamda Thomas'ın (2000) besteci George Friedrich Handel üzerine yaptığı araştırma, kültürel kahraman inşa eden söz konusu tanımlamalardaki yüceltme ve idealleştirme kavramlarını, Handel'in müziksel, kişisel ve gay kimliği bağlamında sorgulama çerçevesindedir. Thomas, bu sorgulamada Handel'in aşırı önem verilen, kahramanlaştırılan varlığının arkasında ve gerçekte onun kimliğini oluşturan toplumsal ve bireysel kategorileri açığa çıkarmayı, onunla ilgili değinilmeyen, ikinci plana konulan cinsiyet ve cinsellik durumlarını irdelemeyi

¹⁴ Bkz. Treitler, 1980: 193-210.

amaçladığını belirtmiştir. Otorite ve ulus temsilcisi olarak Handel'i bulunduğu noktada, cinsel kimliğinin ya da cinsiyetinin açıkça belirlenmesinin sorun oluşturacağı ilk modern besteci olarak tanımlayan Thomas (2006: 188), Handel kimliğinde siyasal ve toplumsal ideolojilere ait geniş bir sorgulama zemini önermiş ve gay metinselliği bağlamında, bestecinin hayatı, çalışmaları ve dinleyicileriyle ilgili diyalektik sorgulamalar geliştirmiştir (Thomas, 2006: 156).

Handel örneğinde olduğu gibi, Eski Müzikoloji'de bestecilere dair cinsiyet ve cinsellikle ilgili konular, ideal ve efsanevi kimlikleri sıradanlaştıran sorgulamalar olarak düşünölmeleri sebebiyle, biyografi yazarları ve müzik tarihçileri tarafından göz ardı edilmiştir. Bu bağlamda ilgili Handel çalışması, tarihselliğin eleştirel bağlamda irdelenmesidir. Böylece Eski Müzikoloji'de sadece biyografisi ve eserleri incelenen Handel'in Yeni Müzikoloji bağlamında ise cinsel ve toplumsal kimliği irdelenip bunun hayatı ve çalışmalarına yansımaları değerlendirilmiştir.

Yeni Müzikoloji'de cinsiyet ve cinsellik bağlamında gay ve lezbiyen çalışmalarına bir başka örnek de 1969'da Amerikan orta sınıf değerleri ve bu değerlere karşıt tepkilerle oluşan eşcinsel bir alt kültüre dairdir. Bu kültürün sanatsal bağlamda devamı olarak görölebilen ve kısa adı GALA olan Gay and Lesbian Association of Choruses (Gay ve Lezbiyen Korolar Birliği) dahil olan korolardan San Francisco Gay Men's Chorus (Gay Erkekler Korosu) 1978'de ilk performansını yapmıştır. Haziran 1986'da Minneapolis'te, on beş eşcinsel erkek korusu, bir lezbiyen korusu ve karma topluluğun konserler verdiği GALA festivali, sosyolojik veriler anlamında geniş bir zemin oluşturmuştur. Attinello'nun (2006: 331-332), çalışması, felsefe ve sosyoloji bağlamlarında, eşcinsel toplumun ve eşcinsel koro yapısının incelenmesi, çalışmaların eşcinsel alt kültürün geleceğine ait soruların ve sonuçların irdelenmesine ait başlıklar içermiştir. Söz konusu araştırmada eşcinsel kültür kurumları olarak eşcinsel korolarda var olma sebebinin, birincil olarak sosyal ikincil olarak müziksel olduğu görölmüştür. Bu anlamda müziğin kullanımıyla eşcinsel sosyal konumlar oluşturulmuştur.

Yeni Müzikoloji'deki cinsiyet çalışmalarının bazılarının da yine kadın özelinde lezbiyenlik bağlamında olduğu göröölür:

Rycenga (2006: 275), lezbiyen cinselliğini, besteleme sürecinde ve kompozisyon karakterinde, düşünce, eylem ve yapılandırma bakımından belirleyici bir nitelik olarak tespit etmiş ve yaşam algısının müziksel temsilini, güç, lezbiyen

cinselliği ve yaratıcılıkla özdeş olarak değerlendirmiştir. Bunun yanı sıra Rycenga (2006: 279-280), Müzikoloji ve müzik teorisine ait kavram ve terimlerle yapılan Batı Sanat Müziği yapı analizinde, sosyal, tarihsel, cinselliğe ilişkin öznel ifade oluşturan değişkenlerin göz ardı edildiğinin tespitini yapmıştır.

Lezbiyenlik ve müzik ilişkilerini incelediği çalışmasında Cusick (2006: 70) de cinsellik ve lezbiyen kavramlarını kişisel tanımları ifade eden terimler olarak ele almış, lezbiyen ve eşcinsellik terimlerinin beraberce kullanımıyla oluşan algıyı, toplumsal ve müziksel değerlendirmelerle incelenmiştir.

Lezbiyen kimliğin karşılığını müzisyen ve müzikolog kimliklerinde oluşturmak üzerine düşünen Cusick (2006: 69), lezbiyen kimlik ve profesyonel kimlik arasındaki bağı estetik, müziksellik, kişisel tutum ve sosyal anlam bakımından irdelenmiştir.

Cusick (2006: 80), müziğe, müziksellığe ve Müzikoloji'ye ilişkin düşünme yöntemi için kültürel, toplumsal kategorilerle kurulan sistem yerine, toplum ve yaşamla kurulan veya hayal edilen özgür düşünce tutumlarını önermiş, bu tutuma ait belirlemeler için, lezbiyen kelimesi özelinde ve kendisinde, müzisyenin, bestecinin veya müzikoloğun müziksel algısını ve cinselliğini genel geçer tanımlar dışında sorgulamış ve ifade edilmek istenen veya tasarlanan amaçları yönlendiren düşünce biçimini açıkça tespit etmiştir.

İlgili öncü örnekler değerlendirildiğinde, Yeni/Eleştirel Müzikoloji'de cinsiyet ve cinsellik çalışmalarının, başta sosyoloji olmak üzere sosyal bilimlerin diğer alanlarını da kapsayıcı biçimde, her cinsiyetin müzikle ilişkisiyle birlikte toplum ve yaşam bağlamında irdelendiği görülmektedir.

3.2. Kültürel Çalışmalar ve Yeni Müzikoloji

Kültürel Çalışmalar, müzik de dahil olmak üzere kültüre ilişkin genel bir anlamı ve içeriği temsil eder. 1964 yılında, söz konusu çalışmalara ait akademik alanın ve teorilerin, Birmingham Center for Contemporary Culture bünyesinde Richard Hoggart ve Stuart Hall tarafından oluşturulduğu gözlemlenmiştir (Beard & Gloag, 2005: 34-35). Kültürel Çalışmalar, belirli bir disiplini temsil etmenin tersine, kültüre ve topluma dair disiplinlerarası ve disiplinlerötesi bağlamda çalışmalar için ortaya çıkmıştır (Storey, 1997) ki bu bağlamda müzik ve kültür ilişkisi içindeki çeşitli

araştırmalar ve Yeni Müzikoloji'nin disiplinlerarası ve disiplinlerötesi niteliği bakımından da aynı doğrultudadır.

Kültür kelimesi, söz ve müzik kavramlarının birlikte ele alınışını ifade eden bir değerlendirmeyi de içerebilir. Anlam, yorum ve aktarım birlikteliği bağlamında, metinde yer alan müziksel kültürel pratik tek bir kelimedede kültür kelimesiyle karşılık bulur. Kültürel Çalışmalar'ın güncele ilişkin yenilenen tanımı, toplum yapısı ve kültüründeki değişim ve müzikteki yansımaları bakımından değerlendirilir. Bu değerlendirmeler, yeni medya teknolojileri gibi güne ait etkin oluşumlar, toplum yapısı, kültürü ve müzik pratiklerindeki karşılıklı etki bakımından Kültürel Çalışmalar'ın bir başka alanını tanımlar (Arvidson, 2014: 27).

Kültürel Müzikoloji teriminde, **kültür** olarak müzik araştırmaları ve Müzikoloji'de Kültürel Çalışmalar'ın birbirinin yerine kullanıldığđ tespit edilmiştir. 1972'de Gilbert Chase'in Etnomüzikoloji terimi yerine önerdiği Kültürel Müzikoloji terimi, Müzikoloji'de Kültürel Çalışmalar kapsamında müzik kimlik merkezli olarak ele alınmıştır. Çağdaş anlatımlı çalışmalarda Kültürel Müzikoloji ise süreç esaslı bir odak belirler (Herzogenrath, 2017). Bu odak kültür ve göstergebilim bağıntısından ziyade çağdaş tınıların somut etkilerini sanat ve kültür birlikteliği ile değerlendirir. Kültürel Müzikoloji'den farklılaşan yönle Yeni Müzikoloji'nin Kültürel Çalışmalar alanında müzik ve estetik odaklı sosyal ve kültürel etkilerine ait araştırmalar müziği ses kavramıyla bağlantılı olarak ele alır.

Yeni Müzikoloji kapsamında ele alınan Kültürel Çalışmalar, ses kavramının (armoni, melodi, tempo ve ritim bileşenleri ile) fizik ve fizyolojik etkilerini ve bilgi içeriğine dair estetik yargıları temsil eder bir görünümdedir. Yeni değerlendirmelerde, ses zamanla birlikte önem bakımından da biyografik ve sosyal deneyimlerin sonucu olarak ele alınır, anlam ve belirtilerin çözümlenmesi kltrlerasarı bir bakış içeriği taşır.

Kültürel çalışmalar, sınıf, kimlik, stil, alt kültür, popüler kültür kavramlarıyla ilintili geniş ve kapsamlı bir çalışma alanı kurar. Bu çalışmalarda kültürel bir pratik olarak ele alınan müzik, anılan kavramlarla birlikte, ekonomik, politik, ideolojik etkiler bakımından incelenir. Müziğin kültürel kapsamı, Yeni Müzikoloji alanında, Susan McClary (1991) ve John Shepherd'ın (1991) çalışmalarının öncülüğünde

farklılaşan içerik ve kapsamlarla araştırmalara yeni bir alan oluşturmuştur (Beard & Gloag, 2005: 34-35).

Müzikoloji alanındaki Kültürel Çalışmalar popüler müzikle ilintili yapılmıştır. Kültürel çalışmalarda pop müzik araştırmaları, dil ve metin yanında, müziksel öğelerden ton, tını veya sese ait değişimi algı, yetenek, yaratıcılık, müzik alımında ton kavramı, beden ve ritim deneyimi, duygu ve anlam değerlendirme gibi müzik psikolojisiyle ilgili konuları kültürel ve tarihsel gelişim ve anlam perspektifiyle değerlendirmiş ve müziksel ses ve tınının akustik araştırmalarında ses, fizik ve fizyolojiyle ilişkilendirmiştir. Bu ilintinin anlam ve duyguyla bağı ise Yeni Müzikoloji’de Kültürel Çalışmalar’ın değişen yüzünü oluşturmuştur.

Kültürel Çalışmalar’da popüler müzik araştırmaları, müziğin duygu ve anlam karşılıklarında müzik psikolojisi konularını dikkate alıp klasik sanat müziği araştırmalarının odağını popüler müziğe yönlendirir ve müziği toplumda etkin yönlendirici unsur olarak irdeleyip Müzikoloji’de ihmal edilen duygu ve anlam soruları ve karşılıklarını psikolojik ve sosyal çerçevede eleştirel olarak inceler.

1990’lı yılların ana akım Amerikalı Rock müzik grubu Nirvana’nın bir parçasının örnek olarak alındığı incelemede müziğin ses ilintili sözcük ve anlamları Alman ve Asyalı dinleyicilerin algılarında araştırılmış ve tespit edilmiştir. Bu tespitlerle, müziksel anlam ve işaretlerin popüler ve kültürel karşılıkları bağlamında yeni bir değerlendirme modeli oluşturulmuştur. Bu modelde aynı müziksel anlatımın, bireyin algısındaki müziksel ve dilsel tını kavramına, zamana, dinleme şartlarına, bireysel ve sosyal deneyimlerine göre değişen popülerlik kavramını oluşturduğu gözlemlenmiştir (Kleinen, 2003: 30-32).

Kültürel Çalışmalar aynı zamanda müzikte metnin etkisi, metinde müzik etkisi ve doğrudan metin ve müziği hedefleyen sorgulama alanlarını da kapsar. Söz konusu bu kapsam, Karşılaştırmalı Müzikoloji ve Karşılaştırmalı Edebiyat disiplinleri arasında her ikisiyle ilintili bir konumla yer alır (Schirrmacher, Hart, Heady & Hinz, 2014: x).

Yeni Müzikoloji alanlarından biri olarak değerlendirilen Kültürel Çalışmalar, müzik metin bağlantılarını (müziksel yorumbilim araştırmalarından farklı bir yapıyla) daha geniş bir çerçevede ideolojik, sosyolojik politik ve ekonomik boyutları da kapsayan anlamlarla kurar (Arvidson, 2014: 17-19, 21).

Savage (2010: 34-35) Yeni Müzikoloji kapsamında söz ve müzik ilişkisini, müzik, dil ve göstergebilim bağlamlarında eleştirel bir bakış olarak nitelemiştir (Akt: Arvidson, 2014: 26).

Shapherd (1991: 13) ise “sosyal metin olarak müzik” tanımında müzik ve anlam bağıını sosyal bilgiyi temsil eden toplumsal karşılık olarak kurmuş ve müziksel anlam araştırmalarında, klasik müziksel analizden, melodik ve armonik yapıdan ziyade daha geniş ve özgür bir çerçeveye tını üzerine yoğunlaşmayı tartışmıştır. Bu irdelemede tını, müziksel yapıların çözümlenmesinde eleştirel bir parametre olarak kullanılmış ve değişimlerle sosyal davranışlar arasında bir analogi kurulmuştur. Bu paralellik ve benzeşimde Shapherd, ses (insan sesi ve çalgı sesi) ifadesinin karşılığını toplumsal cinsiyet ve cinsellik, melezlik ve kimlik, üslup ve biçimdeki Afrika ve Afro-Amerikan belirtiler, besteci ve yapımcı, fonksiyonlar ve tonlar popüler, Rock ve klasik müzik bağlamlarında sosyal çelişkilerin temsil edilmesi bakımından analiz etmiş ve sorgulamıştır. Shaperd, Müzikoloji yaklaşımında (tını bağıntılı bir anlayışla) müziksel sosyoloji ile genel bir çerçeve oluşturmuş, estetik ve toplumun kendi başına Müzikoloji’yi temsil ettiğini, bu yaklaşımın geliştirilmesiyle müzikolojik analiz aşamalarını daraltan (hiyerarşi) yetersiz kategorilerin değişeceğini tespit etmiştir (Akt. Sturman, 1993: 124-126).

McClary (1994a: 69), müzik metin ilişkisine ait sözdizimsel araştırmaları, müziğin toplumsal-kültürel etkisine yönelik cinsiyet, arzu, etnisite, beden kavramları kapsamında kültürel araştırmalar çatısı altında feminist teoriyle irdelemeyi önermiştir.

Aralık, dizi, melodi, zaman ve ritim kavramları, müziksel bilişimin algı, üretim, karşılık verme başlıklarıyla kültürlerarası çalışmalarda yer alır. Müziksel düşünce biçimlerinin müziksel yapı ve işleyiş (bilişsel) perspektifiyle incelenimi, 20. yüzyıl öncesine ait Batı **ton** kavramıyla sınırlı araştırma odağını doğrudan müziksel mekanizmalara yönlendirir. Davranış bilimleri, psikoloji, etnografi, müziksel veri analizi ve deneysel çalışmalara ait süreç ve mekanizmalar, müziğin köken, kültürel görelilik ve özgünlük alanlarında kültürlerarası çalışmaların bilimsel bulgularını oluşturur. Müziğin bilişsel tanımında “sesin üretilmesini ve algılanmasını içeren, kanıtı olmayan, geçici olarak düzenlenmiş sosyal ve bireysel, insan faaliyetleri” ifadesi yer alır. Kültürlerarası karşılaşmalarla oluşan müziksel materyallerin farklı kültürler bağlamı tanımı yapılan müziksel mekanizmaları oluşturur. Bu mekanizmaların

performans ve tepkisel pratiklerine dair müziksel hafıza, dikkat, problem çözme, estetik yargı merkezindeki evrensel ve yerel ayrımları, bilişsel (işleyişe ilişkin) kültürlerarası müziksel araştırmaları tanımlar (Stevens, 2004: 433).

İlgili çalışmalar bağlamında Yeni Müzikoloji’de Kültürel Çalışmalar’ın, ilintili olduğu tüm alanlar bakımından müziksel bileşenleri açıkça değerlendirme amacına yönlendiği görülmüştür. Bu yönelimde müzik, bileşenleri bakımından teorik değerlendirmelerin yanı sıra, ses kavramı karşılığı olarak kültürel pratikler çerçevesinde yer almıştır. Sözkonusu çerçeve, toplumun yansımasını temsil eder bir algıyla toplumsal cinsiyet, sınıf, kimlik, stil, alt kültür, popüler kültür başlıklarıyla ekonomik, politik ve ideolojik etkilerle anlamlandırılmıştır. Kültürel Çalışmalar’ın müziksel kavramları, toplumu temsil eden müziksel mekanizmalar olarak değerlendirdiği ve bu değerlendirmeleri davranış bilimleri, psikoloji, etnografi, kültürel görelilik ve özgünlük alanlarında konumlandığı tespit edilmiştir.

Müziğin toplumsal-kültürel etkisine yönelik Yeni Müzikoloji’de Kültürel Çalışmalar’ın Popüler Müzik incelemeleri de alana yeni bir görünüm getirmiştir. Toplumun değişken tepkilerini yansıtan sözkonusu incelemeler kapsamında ses kavramı, tarihsel ve kültürel değişimlerin irdelenmesine ilişkin veriler oluşturmuştur. Bir bakıma sözkonusu çalışmalar müzik ilintili toplum psikolojisi yansımalarını müzik psikolojisi ile değerlendiren bir nitelikte Yeni Müzikoloji’ de kültür ilintili farklı alanların oluşumuna katkıda bulunmuştur.

3.3. Sosyoloji Çalışmaları ve Yeni Müzikoloji

Yeni Müzikoloji’nin kültürel, analitik ve eleştirel değerlendirmeleriyle çağa ilişkin alanlarından biri de müziğe dair sosyoloji çalışmaları olarak kabul edilir. Müziğin sanat ve estetik üretimine, yapı, sistemler ve tını ayrımı süreçlerinde getirilen sosyal ve kültürel merkezli anlatımlar, sosyo-tarihsel yaklaşım, yöntem ve analizlerle Müzikoloji’nin **yeni** (eleştirel) yönelimlerini oluştururlar (Supićić, 1966: 122; Shepherd, 1977; Akt: Barna & Ignácz, 2018: 3-4).

Yeni Müzikoloji’nin tarihsel ve müzik analizi alanları, her iki disiplindeki gelişmeler sonucu, “Sosyo-Müzikoloji” (Kizińska, 2013: 63) adıyla yeni bir alanı inşa etmiştir. Bu alan, müzikle ilgili akademik bir sosyoloji alanı aynı zamanda da müziksel davranışın sosyal yönlerine ve müziğin toplumdaki rolüne odaklanan bir Müzikoloji

alt alanı olarak tespit edilmiş ve psikoloji, sosyoloji ve dilbilim disiplinleriyle sosyolojik bakımdan bağlantılar kurmuştur (Kizińska, 2013: 63-64; Martin, 2000: 41-42; De Nora, 2000: i, 1-2).

Müzikoloji'nin bu yeni ifadesi, öncesindeki sosyoloji yaklaşımlı çalışmalarda görülen müziğin sosyolojisine ait soyut anlatım biçimlerini pozitif bilim alanına taşımıştır. Bu alandaki teori ve yöntemler somut veri ve pozitif analizlerle sosyoloji alanı kaynaklıdır. Böylelikle "Müziksel Sosyoloji" (diğer adıyla Müzik Sosyolojisi) Müzikoloji'nin teori ve yöntemde bağımsız, teorik ve uygulamalı pozitif bilim disiplinini oluşturmuştur. Söz konusu disiplin Müzikoloji'nin bulgularını, somut verilere dönüştürmüş, yöntem ve teorileri uygulamış ve pozitif analizlerle sonuçlandırmıştır. Teorik ve uygulamalı bir alan olan Müzikoloji'nin Müziksel Sosyoloji çalışmaları, müziğin (yapıtın) sanatsal ifadesine ve sorunlarına sosyal yaklaşımlı soyut kavram ve açıklamalar yerine pozitif bilim yönüyle farklılaşan kapsamda bir disiplin yaratmıştır (Supićić, 1966: 122).

Bu disiplinle, müziğin sosyal süreçlerdeki konumu, sosyal yaşamı yönlendiren etkisi ve aktif rolü, kültürel, analitik ve eleştirel niteliklerle değerlendirilmiş ve müziğin soyut kavramlarına toplum ve eleştiri kaynaklı somut bir çerçeve oluşturulmuştur (De Nora, 2000; Kizińska, 2013).

Söz konusu çerçevenin tarihsel ve analitik incelemelerinde (tüketicinin tanımladığı, tercih ettiği, sürdürdüğü ya da talebini değiştirdiği anlamla müzik, estetik, sosyal düzen, toplumsal ve kültürel hafıza, üretim ve tüketim koşullarında sosyal dünyanın aktif, etkin ve dinamik bir bileşeni olarak yer almış ve ses yapıları ile sosyal yapılar arasındaki yakın bağlantıyla değerlendirilmiştir (De Nora, 2000: 3, 13, 65, 132).

Sosyal davranışı anlamaya ilişkin yaklaşımların Müzikoloji'de kullanımı müziğin kültürel değerlendirmelerine yeni bir boyut getirmiştir. Müzikoloji çerçevesindeki sosyolojik analizler müziği kültürel olarak değerlendirirken Etnomüzikoloji'den farklı bir anlayışla toplum kimlik bağlantısını müziksel stille (sanatsal veya popüler anlamlarda) kurmuştur. Bu bağlantıda kimlik sosyal davranış karşılığı olarak toplumsal sınıf ve grupların anlam ve değer tercihleri sonucu seçilen müzik stillerinde gözlemlenmiştir. Bu gözlemlerde müziğin temsil ettiği stil kavramları

kültürel olarak üretilen toplumsal davranış biçimleri bakımından dikkate alınmıştır (Martin, 2000: 53-54).

Sosyo-Müzikoloji'nin taşıdığı sosyo-kültürel içerikte etnisite ve ulusal kimlik kavramlarını birincil öncelikli olarak ele almayı ve kullandığı yöntemlerin etnografik yöntemlerden farklılaşan geniş çerçevesi sebebiyle, Etnomüzikoloji alanından ayrılmış ve alan odağını, endüstriyel toplumların müzik ilintili sosyal yapısını ve davranışlarını ekonomi kavramını da dikkate alan bir biçimde düzenlemiştir (Kizińska, 2013: 63). Bu alanda müziksel çalışmalar üretim, performans ve alımlamada sosyal içerikle değerlendirilmiştir (Martin, 2000: 41).

Müziği siyaset, din ve popüler kültür ve güncel olayların sosyal koşullardaki yansımaları olarak ele alan Sosyo-Müzikoloji, bu etkilerin aynı zamanda kültürü dönüştüren yönünü incelemiştir. Bu çalışmalar Müzikoloji'yle sosyoloji disiplinleri arasında bir konumla, müzik kurumları, müziğin toplumdaki işlevi bağlamlarında müziği 'yaratan, dinleyen (tüketen), icra eden' insanlar arasındaki sosyal ilişkileri araştırmıştır (Kizińska, 2013: 63). Mutlak müziğin yapı, form, derece, köprü gibi analiz elemanları sosyal duyarlılıkları temsil ettiği gibi dilbilgisi, sözdizimiyle bireysel yetenek ve duyguların müziğe aktarımı ve şiirselliğine ilişkin bileşenleri de sosyal statü, toplumsal değerler, sosyal dilbilgisi kavramlarıyla müziğin sosyo-kültürel karşılıklarını da yansıtmışlardır. Bu tespitlerle müziğin yetenek ifade ve duygu aktarımının ilgili olduğu topluluk içinde bir etkileşim bağlamı yarattığı gözlemlenmiştir (Kingsbury, 1991: 199-200).

Müzikoloji'nin Tarihsel Müzikoloji dalı, sosyolojinin gelişimine paralel olarak çalışmalara ait değerlendirmeler ve ulaşılan sonuçlar bakımından sözü edilen farklı bir disiplin haline dönüşmüştür. Bu disiplin, Müzikoloji çerçevesinde ve pozitif bilim niteliğiyle ses ve sosyal yapı ilintileri, bestecinin sosyal statüsü, sanat eserinin (müziğin) nitelik ve yapısının sosyal işlevi ve etkisi, müzisyenin sosyal konumu ve bu konumun üretim, performans ve yayılım görünümü, müzisyenin sosyal rolü ve diğer profesyonel ve amatör topluluklarla ilişkisi, sosyal yaşam ve müziğin karşılıklı etkileri, sosyal yapı, ulus, sınıf ve katmanlar, müziğin sosyal çevreyle farklılaşan sosyal fonksiyonları, müziksel yayınlar, bu yayınların sosyal görünümü, organizasyonlara dair ihtiyaçlar, talepler, tepkiler, süreçler ve bunların sürekliliği ve yayılımı, müziksel profesyonellik ve amatörlüğe ilişkin tutumlar, müziğin ve sosyal

hayatın birbirleri üzerine karşılıklı etkileri, müziksel eğilimler, okullar, profesyonel ve amatör müzik eğitimi, estetik kavramların müzikte algılanma biçimleri, farklı kültürlerle ait toplum katmanlarının sosyal sistem üzerinde, ulus, sosyal sınıf ve katmanlar üzerindeki karşılıklı etkileşimi ve evrimi ve süreçlerini kapsar (Supićić, 1966: 122-123) .

1960'larla birlikte, müzik türlerinin de gelişim ve değişimine bağlı olarak müziğe tarihsel ve estetik yaklaşım, toplum yapısı ve sosyoloji odağıyla geniş bir ifade ve araştırma alanı niteliği kazanmıştır. Bu alanda yer alan sanat müziği, eğlence müziği, pop ve Rock ana akım müzikleri temsil ettikleri sınıflar ve yaş grupları, sosyal sınıf katmanları ve karşıt kültür bağamlarıyla yeni kapsamları temsil etmişlerdir. Söz konusu kapsamlarda yer alan kültür, toplum ve müzik (aynı zamanda ses) değerlendirmelerine getirilen sosyolojik yaklaşımlar da Yeni Müzikoloji çalışmalarına farklı bir söylem oluşturmuştur. (Barna & Ignácz, 2018: 3-4, 6).

Müzikoloji ve sosyoloji bakış bütünlüğü, sosyal metin ve içerik bakımından müziğin işlev ve anlamını toplum yapısı, örgütlenmesi ve işlemesiyle ilgili dikkate almıştır (Shepherd, 1991; Akt: Martin, 2000: 42). Bu sebeple sosyoloji bakışı, estetik değerlendirmelerden bağımsız müzik dışı bileşenlerle müziksel metni yorumlamaya yönelmiştir. Bu bağlam müziksel pratiklerin kültürel çerçevedeki çözümlemelerine kolaylaştırıcı yaklaşımlar getirmiştir. Sosyoloji, tarihle birlikte, söz konusu çözümlemeler, ekonomi, felsefe ve psikoloji alanlarında Müzikoloji'nin de yer aldığı bir ara bağlam oluşturmuştur (Martin, 2000: 42; Kingsbury, 1991: 195) .

Müzikoloji'de sosyoloji yaklaşımı, sanat toplum ilişkisinde müziği toplumun kolektif faaliyeti ve sosyal alışkanlıkları olarak merkezi bir konuma yerleştirmiş ve müziğin toplumsal analizinde de sosyal organizasyonu dikkate almıştır. Müziksel pratiklerin sosyal boyutta taşıdığı içerikler ve mesajlar müziğin değişkenlerinin toplumsal anlamlarını temsil etmişlerdir.

Feminist çalışmaların müziğin sosyolojisine dair çalışmalarda bir ilk niteliği oluşturduğu düşünülse de müziğin kullanım pratiklerinin değerlendirilmesinde kültürel ve sosyal uygulamaların olmadığı gözlenmiştir (De Nora, 2000). Söz konusu çalışmalar müzik-birey-toplum-kültür odaklı bir yapıya salt toplumsal cinsiyet değerlendirmeleri getirmiştir. Sosyolojinin teori ve yöntemlerinin çalışmalara dahil olmasıyla, Yeni Müzikoloji'nin sosyoloji yaklaşımına alanı, yeni bir yönelim

kazanmıştır. Bu yeni algı, müziksel üretim ve tercihlerde bireyin ve toplumun seçimlerine ilişkin göstergeleri ve bunların toplumsal sonuçlarının analizi aşamalarında müziksel ve sosyolojik yaklaşımları doğrudan toplumsal yapı ve müziksel yapı bağlamında kullanmıştır.

Sanat müziği ve popüler müzik stil ve türlerinin sosyal karşılıklarla oluştuğu yaklaşımı tüm müzik türlerine (1950’li yılların Rock’n Roll, Pop, Klasik Jazz ve erken dönem müzik) ait alanları çalışmalara dahil etmiştir. Müzik kavramını 19. yüzyılda sanat müziği bağlamında yüksek kültürle ilişkilendiren toplumsal çerçeve, 20. yüzyılda yerini özellikle popüler müziğin sosyal düzenin bir yansıması olarak değerlendirildiği popüler müzik incelemelerine bırakmıştır. Müziğin sosyo-ekonomisiyle de yönlendirilen bu bağlam, aynı zamanda popüler ve ciddi müzik alanlarının karşıt veya benzeşen sosyolojik tespitlerini oluşturmuştur (Martin, 2000: 51).

Chester (1970), popüler müziğin estetiğini de konu alan sosyoloji yaklaşımı çalışma ve yazılara örnek oluşturmuştur. Pop-Rock müzikte estetik değerlendirmelerin de yer aldığı Simon’un (1978 ve 1983) çalışmaları, Chester’in bu konudaki estetik ve sosyoloji kapsamlı yaklaşımlarını devam ettirmiştir. 1960’lı ve 1970’li yıllarda popüler müzik eğilimlerinin Marksist yaklaşımla Müzikoloji çözümlemeleri de János Maróthy (1974) tarafından yapılmıştır (Akt. Barna & Ignácz, 2018: 11-12).

Müziğin sosyolojisine dair popüler müzik incelemelerinde, müziğin (analiz) ve performansın estetik tespitlerine detaylı olarak ve sıklıkla yer verilmeyişi, çağa ilişkin çalışmalarda eleştiri almıştır (Martin, 2000: 43). Bu bağlamla von Appen (2007) popüler müzik araştırmalarında ve müzik analizlerinde estetik yaklaşımın noksanlığından bahsetmiştir.

Popüler müzik çalışmalarında sosyolojik ve kültürel yaklaşım baskın bir tutum olarak gözlemlenmiştir. Bu tutuma yanıt olan yeni çalışmaları bünyesinde barındıran ve kısa adıyla NIMiMs olan Network for the Inclusion of Music in Music Studies (Müziği Müzik Çalışmalarına Dahil Etme Ağı) inisiyatifi, 2015 yılında Philip Tagg tarafından kurulmuştur (Barna & Ignácz, 2018).

Sanatın ve müziğin “yeni sosyolojisi” (Barna & Ignácz, 2018: 3) sosyoloji teorilerinin sunduğu değerlendirme olanaklarıyla müzikolojik yaklaşımlara çağa ilişkin olanaklar sunmuştur. Sanatsal üretimin toplumsal karşılıklarına ilişkin

çalışmalarda müzik, sanatsal özerklik bağlamında bireyi ve onun sosyal konumunu temsil eden bir görünüm oluşturmuştur. Toplumun bu müziksel konumunda talep edilen dinleme tercihleri söz konusu üretim sosyal karşılığını belirlemiştir. Burada müziğin sosyal gücü bireysel ve toplumsal olarak çift yönlü ve geçişli etkiyle tespit edilmiş ve sosyo-müziksel yapıyla duygu arasındaki sosyal alan bağı müziksel ifadeler düzleminde gerçekleşmiştir.

İlgili alışmalar bağlamında özetle, Yeni Müzikoloji’de sosyolojik çalışmalar sanat ve estetik üretimde, yapı, sistemler, tını süreçlerine sosyal (bağlantılı olarak da kültürel) merkezli açıklamalar ve analizler getirmiştir. Bu analizlerde müziksel kavram olarak ses veya tını müziksel davranışın sosyal yönü ve müziğin toplumdaki etkisi bakımından psikoloji, sosyoloji ve dilbilim prensipleriyle değerlendirilmiştir. Bu bağlamla müziğin sanat ve estetik ifadesi (soyut kavramlarla açıklamalar yerine) bireyin sosyal süreçlerde ve aynı zamanda endüstriyel toplumdaki yaratan, icra eden, tüketen konumunda siyaset, din, ekonomi, felsefe, tarih, popüler kültür bağlamlarında güncel karşılıklarla incelenmiştir. Bu çalışmalarda sanat, eğlence, pop, rock ana akım müzikleri popüler ve ciddi müzik kavramlarında geniş bir anlatımla tespit edilirken aynı zamanda sosyal düzen içerisinde yer alan bireyin sınıf, sosyal katman, karşıt kültür ifadeleri ve müziksel partiklerin sosyal pratiklerdeki yansımaları olarak değerlendirilmiştir.

3.4. Postkolonyal alışmalar ve Yeni Müzikoloji

“Colonia” kelimesi Latince kökeni bakımından tarım işletmesi, işlenmek üzere açılan arazi (URL6), “koloni” (URL7) olarak tanımlanmakla birlikte, “kolonyal” (colonial) anlamı tarihsel bakımdan, “sömürge de yaşayan, smrgeyle ilgili” (URL1) anlamında kullanılır.

15. yüzyıl rasyonel ve sistematik karakterli Batı toplumunun, ekonomik gelişimle birlikte, ekonomik ve politik olanak arayışları, merkezi yapının dışındaki coğrafiyalarda sömürgecilik faaliyetleriyle birlikte **kolonyalizm** kavramını oluşturmuştur. Merkezieti yapıyla sömürge coğrafya arasındaki sosyo-ekonomik ve sosyo-politik etkiler, toplumsal yapıları karşılıklı olarak etkileyen bir nitelik taşır. Söz konusu etkilerin araştırılması bağlamında değerlendirilebilen etnografi ve antropoloji çalışmaları ise kolonyal çalışmalara, Müzikoloji de dahil olmak üzere, sosyal, politik,

estetik, ekonomik gibi farklı disiplinlerde bir başlangıç oluşturmuştur (Karkın, 2013).

Antropoloji alan çalışmalarıyla elde edilen kültüre ait müziksel veriler neticesinde, Batı estetik ve kültür değerleri yeni ve yerel ifade biçimleriyle tanışmıştır.

Kolonyal politikalar, müzikle sömürgecilik anlayışı çerçevesinde, ulusal ve politik sınırların ötesinde, Batı'nın kendisinden farklı (bir başka deyişle alt kültür olarak tanımladığı toplumlardaki) yerele ilişkin müziksel estetik ve görsel anlatım ve söylemleri, kendisine ilişkin merkezîyetçi bir bakışla değerlendirmesi sonucunda oluşmuştur. Batı'nın kendi kültürü dışındaki sömürge toplumlarında, yerele ait kültürel ve sanatsal faaliyetlerine ilişkin bu yaklaşımlar, öncelikle estetik ve görsel söylemlerin analizinde karşımıza çıkmıştır.

Yerel olana ilişkin etnik kökenli alan çalışmalarının, öncelikle misyonerler, gezginler ve sömürge yöneticilerinin kültürel pratikleri analiz etmelerine dayanan bir yapıda olduğu gözlenmiştir. Nettl (2015: 158-169), Etnomüzikoloji çalışmalarının kapsam ve alan tespitini yerele ilişkin etnik bağlamda ve kültürden parçaların analiz edilmesi olarak açıklamış ve bir diğer tespitle de bu çalışmaların, sömürge toplumlarını manipüle etmeye (yönlendirmeye ve değiştirmeye) yönelik ve kendi müziksel karakterlerini engelleyen bir tür müziksel sömürgecilik niteliği taşıdığını da ilave etmiştir.

Kerman'ın (1985: 13) Etnomüzikoloji tanımında ise alan, Batılı olmayan müziklere ait çalışmalar olarak belirlenmiştir. Bu bağlamla, müziğin Etnomüzikoloji¹⁵ bağlantılı Batı'ya ait olmayanı temsil eder görünümü ve ifadesi bir **öteki** kavramını da içinde gizli olarak barındırır.

Van der Meer (2005: 107) de benzerlikle, “etno” kavramını, Batı müziği dışında olan müzikler anlamında öteki müziklere ilişkin bir terim olarak kullanmış, bu tanımın paralelinde ise Etnomüzikoloji'yi Batı müziği dışındaki müziklere ilişkin çalışmalar bağlamında, **“Öteki Müzikoloji”** (“other musicology”) olarak adlandırmıştır.

¹⁵ Etnomüzikoloji, Merriam'ın tanımında, müziğin kültür ile birlikte çalışılması olarak karşılık bulur (1964: 6). Kerman (1985: 13) ise Etnomüzikoloji'yi ilgilenilen kültüre ait müziğin teknik anlatımlarının yanı sıra, müziğin toplum içinde edindiği ve temsil ettiği rollere ilişkin anlatımları da kapsama dahil etmiştir.

Sözü edilen tanımlar bağlamında Etnomüzikoloji çalışmaları, postkolonyal düşünce biçiminin müzikte uygulandığının görüldüğü ilk örnekler olarak tespit edilir.

Avrupa merkezli kolonyalist yapının İkinci Dünya Savaşı'la birlikte değiştiği görülmüştür. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) merkezli bu yeni dönemde, düşünce ve disiplinler **post** ön ekiyle öncesine ait eleştirel bir yapıya dönüşmüş (Loomba, 2000: 24-29; Akt. Kaya, 2017: 657) ve sömürge ülke kültürlerinden kalan miras eleştirel olarak değerlendirilmiştir. 1950 ve 1960'larla birlikte sömürge kavramındaki merkeziyete ait değişimle birlikte, ilgili toplumun, edebiyatçıların, sanat ve kültür eleştirmenlerinin söz konusu mirasa ilişkin yerel olanı değerlendiren Batı karşıtı "Postkolonyal Eleştirileri" öne çıkmıştır (Kaya, 2017: 657-658).

Yeni Müzikoloji çalışmaları da postmodern etki ile birlikte müzik bağlantılı postkolonyal çalışmaları kapsamına eklemiştir.

Post kelimesi, Avrupa'ya ve etnik köken olarak bir şeyin sonrasına işaret eder bir anlamla kullanılır. Kelime, öncesiyle sonrasındaki bağı devamlılık anlamıyla kurar ve kolonyal çalışmaların ötesinde aynılığı devam ettiren bir anlamla da yenidenleştirir. Bir başka anlatımla, kolonyal çalışmaların Avrupa (veya 1950 sonrası ABD) merkezli mirası, postkolonyal çalışmalarda eleştirel olarak tanımlanmıştır (Bohlman, 2000: 40).

Postkolonyal çalışmalar, öncü anlatımların devamında kültür bağlamıyla birlikte çok yönlü eleştirel alanları gelişimsel ve evrimsel olarak kapsamına dahil etmiştir.

Çokkültürlülük kavramı üzerine kurulu postkolonyal çalışmalar, söz konusu araştırma alanlarına örnek teşkil etmiştir. Bu çalışmalar kapsamında iki veya daha fazla kültürün bir araya gelmesiyle oluşan ve kültürleri karşılıklı olarak etkileyen ya da yeni bir kültür oluşumuna sebebiyet veren deneyimler incelenmiştir. Farklılık ve özdeşlik değerlendirmeleriyle belirlenen alt kültüre ait etnik grup, ulus ve ırkı temsil eden bağlamdaki kültürel sanat öğeleri, Batının genel geçer kabul edilen normlarına göre ilksel ve temsiliyete ait bir yapıda kabul edilmiştir. Söz konusu sanat, yerel olanı temsil eden bir tutumda, evrensel olandan uzak ve ona özdeş olmayan bir yapıda değerlendirilmiştir (Thorsén, 2007: 316-317).

Postkolonyal çalışma temalarından bir diğeri de karşılıklı ikilik (dichotomy) unsurudur. Üzerinde çalışılan alana dair farklı bakış biçimleri (Avrupalı olan ve Avrupalı olmayan sömürge toplumlarına ait niteliksel farklılıklar ve tanımlamalar),

söz konusu kavramı temsil etmiştir. Bu değerlendirmelerde kolonyal anlatımın merkeziyetçi önceliği ve temsilindeki Batı kavramı ise konum bakımından farklı ve öteki olana ait karşıt kavramların ifadesini barındırmıştır (Krause, 2005). İkilik kavramı, çalışılan alana ait, “yerli / yabancı”, “medeni / medenileşmemiş”, “kentsel / kırsal”, “erkek / kadın”, “genç / yaşlı” gibi zıtlıklarda sosyal karşılıklar olarak yüksek / popüler ve egemen / alt sınıflar bağlamında ele alınmıştır (Martí, 2014: 647).

Müzikoloji’de yapılan postkolonyal çalışmalar bağlamında bir terim gibi ortaya konulan **Postkolonyal Müzikoloji** (“Postcolonial Musicology”¹⁶) ise yerel ve ödünç alınan etkiler bağlamında müzikte güç ilişkileriyle oluşan değişimin, toplumsal ve yerele ait yönlerini açığa çıkarmış ve merkeziyetçi otoriter ve standart olan yapının, yerel olanın müziğine dair yapılandırıcı etkisini tanımlamıştır. Müziğin topluma ait canlı ve etkin değişkenlerinin tespiti, müziğin genel geçer kabul edilen güç etkisini açığa çıkaran görünümüne ait tabloyu oluşturmuştur (Thorsén, 2007: 318).

Postkolonyal çalışmaların kurucusu olarak bilinen Edward Said postkolonyal teori ve siyaseti , Batı’ya ait olan ve olmayan , evrensel ve yerel, popüler ve klasik ayrımlarında eleştirel olarak tanımlamıştır (Capitain, 2017: 49- 50).

Said (2002)’in, müzik bağlamında, sömürge ve iktidar ilişkilerinin tarihsel analizleri ve evrenselci iddialara ait Avrupa Merkezli bir bakışla Postkolonyal değerlendirme ve tespitleri Postkolonyal çalışmalarda , etkili eleştirel bir söylem oluşturmuştur.

Said (2005: 8, 65). disipliner topluma ait modern teorilerin tümünün, “temel ve evrensel düzeyde” düşünüldüğünü belirtir ve bu teorilerin işlevsel yönünü “Avrupa merkezli ve emperyalist” olarak tanımlamıştır. Müziğin kökene ve evrensele ait işlev tanımında ise Said (2005: 43), müziğin kendisinin “ideolojik ve ticari bakımdan geçmiş ve gelecek toplumla temas halinde” olduğunu belirlemiştir.

Said (2005: 67-68) postkolonyal süreçlerde, Batı’nın, ötekine ait ulusal ya da yerel pratiklerin tümünde, temel nesnel bir çerçeve oluşturma amacını tespit etmiş, bu amacın, Batı ve diğere ilişkin karşıtlıkları evrensel ilkelere dönüştürme anlamı

¹⁶ Bkz. Agawu, 2003. Bu terim, Yeni Müzikoloji’nin kapsamındaki araştırma konularının Müzikoloji teriminin önüne eklenmesi ile oluşan örneklerden biri olsa da genel geçer değildir.

taşıdığını vurgulamıştır. Bu evrensel anlama Batı dışı kültürleri, topyekün olarak sömürge faaliyetlerinde dönüştürme gücünün mirası olarak dikkat çekmiştir.

Postkolonyal çalışmalar, tarih ve antropoloji devamında önce edebiyat ve kültür alanlarında sonra da diğer disiplinlerde görülür (Chibber, 2016: 12-13). Postkolonyal çalışmaların söylemsel görünümü, “Avrupa – merkezci, milliyetçi (“ulus biçim”), sömürgeci ideoloji ve ekonomik” bileşimin kültürel eleştirisi olarak tespit edilebilir (Chibber, 2016: 18).

Kolonyal söylemde, antropoloji ve etnoloji çalışmalarında kökene ait kültürel değer olarak tanımlanan müziksel değerler, ‘doğrudan benzer ve farklı’ ifadeleriyle irdelenir. Postkolonyal söylemin değerlendirmesinde ise bu müziksel ve kültürel ifadeler, etnik kimlik dışında, varolduğu topluma ait estetik bir içerikle ortaya çıkar (Karkin, 2013: 117-118). Bir bakıma kültür kimliği, (değişimlerle birlikte) kendisine ilişkin bir sanat kimliği bakımından karşılık bulur.

Kolonyal çalışmalar, bir merkezi otoriteye göre karşılaştırmalı değerlendirmeler içerirken, postkolonyal çalışmalar ise sömürge toplumunda yerele ilişkin değişimleri kültürel görelilikle birlikte eleştirel (Mohanty, 1993: 1) olarak belirler.

Postkolonyal bakış açısı, Batı merkezine göre **ötekine** ve **farklı** olana, ekonomik, politik, kültürel söylemler getirir. Bu söylemlerin, ait olduğu diğer kültürlerin estetik değerleri de aynı biçimde **farklı** olarak ifade edilir. Söz konusu (Batı’ya ait ve yerel olan) değerlerin kolonyalizm sürecinde karşılıklı kültürel etkileşimi, Batı merkezli estetik değerlerde ötekine ait yeni bir söylem oluşturur.

Yeni Müzikoloji’de postkolonyal çalışmalar veya diğer bir deyişle Postkolonyal Müzikoloji çalışmaları, Agawu’nun (2003) çalışmasında yergi ve manifesto nitelikleriyle geniş kapsamlı bir ilk örnek oluşturmuştur. Agawu etnografik müziksel metin ile müzik arasındaki ilişkiyi postkolonyal bakışla tarihsel ve eleştirel olarak incelemiş, incelemenin yöntemsel bağlamını ise, metin öncelikli Etnomüzikoloji’yle merkezi Avrupa Müzikoloji’sinden farklı bir biçimde kurmuştur. Bu yöntemin sonucunda, tarihsel ve coğrafi kapsam, yerele ait bir karakterle incelemede birincil ve öncelikli bir konum kazanmıştır. Bu konum, karşılaştırmalı anlatım biçimini, yerele ilişkin kolonyal etkili değişim süreçleriyle oluşturmuş ve söz konusu araştırmayı Batı özerk estetik değerlerinden uzaklaştırmıştır. Agawu çalışması,

Batı'ya ait olan müziğin, Afrika müziği üzerindeki “yıkıcı” etkisini tespit etmiş ve Afrika müziğinin geleceğine ilişkin eleştirel değerlendirmeler içermiştir. Söz konusu çalışmada Agawu, Afrika müziğinin doğal görünümünün arkasında yer alan güç ve egemen otoriteye ait mekanizmaları kurumsal ve teorik olarak tespit etmiştir (Scherzinger, 2003: 223).

Agawu çalışmasının alanını, müzik ve postkolonyal alanda politik olarak belirlemiştir ve “etnomüzikolojik söylemin, sömürgeci anlayışla oluşturulan bilgilerde nasıl yer aldığını” göstermiştir (Agawu, 2003: 155; Akt: Scherzinger, 2003: 224). Agawu müzik-siyasi bağlamı eleştirisini, diyalog kavramı temelinde, birincil ve ikincil sosyal konumları sömürgeci ve yerel toplum tespitleriyle yapmış, Postkolonyal politikaların, ikincil tespitli yerel toplumu doğrudan temsil eden bir söylemde olması gerektiğine de dikkat çekmiştir (Agawu, 2003: 69-70; Akt: Scherzinger, 2003: 245).

Agawu, Postkolonyal Müzikoloji'yi kapsam ve çalışma tutumu bakımından da eleştirel olarak incelemiştir. Avrupa merkezli Müzikoloji'nin, Afrika toplumunun yerel müzik tanımını temsil etmediğini ve çalışmaların öncelikle toplumun kendisini doğrudan yansıtır bir nitelikte olması gerektiğini belirlemiştir. Agawu, (bir merkeze göre karşılaştırma bakışına da karşıt bir tutumla) Postkolonyal Müzikoloji'nin, bu tanımları yerine getirip getirmediğini sorgulamıştır (Scherzinger, 2003: 245). Bu sorgulama neticesinde Agawu, Postmodern Müzikoloji için Afrika yerel müziksel materyallerini, bir odağa göre karşılaştırma eğilimi yerine kurumsallaşmasını destekleyen bir çalışma biçimi önermiştir (Scherzinger, 2003: 247).

Postkolonyal Müzikoloji, siyasi ve kültürel egemenliğin süreçlerle bu süreçlerin yerele ait müziği etkileme geçişlerini, teknolojik ve ekonomik faktörlerin müziğin (teorik yapı, kullanılan çalgılar) bileşenleri üzerindeki dönüştürücü ve değiştirici yönünü, toplumsal ve siyasal etkiler bakımından inceler (van der Meer, 2005: 110-111). Bir başka deyişle, Postkolonyal Müzikoloji, merkeziyetçi ve siyasi güç yapılarının müziksel yapılara ait dönüşümsel etkisini irdeler.

Postkolonyal Müzikoloji'nin müziksel yapının otoriter söylemlerine karşıt geliştirdiği anlatımlar, aynı zamanda ötekine ilişkin müzik yapma pratiklerinde de görülür. Örneğin, Hint müziğine ait mikrotun, entonasyon, aralık ve akort sistemleri, Antik Yunan'la karşılaştırmalı olarak özdeşlik ve benzerlikler bakımından

incelendiğinde Sanskrit müziğinde, (yapıya ve eskiye ait tespitler yerine) pratiğe ve güne ait postkolonyal bir kapsamla, (merkeze göre tanımlamalar yerine) kültüre ait pratiklerin bilimsel tespitine ulaşılmıştır (William & Williard, 1962: 114; Akt: van der Meer, 2005: 111-112).

Postkolonyal Müzikoloji yöntemini Born & Hesmondhalgh (2000: 5), “metinsel ayrıntılara titizlikle dikkat eden, ancak asimetrik ilişkilerin ve eşlik eden marjinalleşme ve inkâr etme sürecinin anlaşılmasına dair kültürel ifade etkileri yoluyla daha büyük düşünme projesine destek veren analizler yapar” cümleleriyle tanımlamışlardır (Akt. van der Meer, 2005: 117).

Postkolonyal kavramlar (Carroll, 2013: 195) olarak adlandırılan, “kimlik” (identity), “öteki” (alterity) ve “melezlik” (hybridity) ile birlikte “göç” (diaspora/migration) konularındaki tanım ve çalışmalar Yeni Müzikoloji’nin kapsamında yer alırlar .

Alterity sözcüğü, bir merkez kavrama göre fark ve öteki anlamında, kültürel çalışmalarda kullanılır. **Öteki** kavramı, Postkolonyal çalışmalarda, ırk, etnik köken, cinsiyet ve sınıf farklılıklarıyla ilişkilendirilir ve yerel olanı, kültürel ve tarihi yaklaşımla değerlendirmeye vurgu yapar. Sözkonusu kavram, postkolonyal, alt kültüre, ikincil söyleme sahip, disipliner, egemen olmayan topluma ve yerli topluluklara ait bir tanım olarak da kullanılır (Beard & Gloag, 2005: 6).

Öteki sözcüğü aynı zamanda, topluma ait kolektif davranış anlamında inşa süreci ve bu sürecin bir diğer (öteki) topluma olan yansımaları biçiminde de algılanır. Topluma ait bir değerlendirme kriteri olarak öteki anlatımı, sosyal öznel bir bakışı da içerir (Martí, 2014: 645-646). Müziksel öteki, genel geçer kullanılan anlamla Batı’ya ait olan ve olmayan arasında, karşılaştırma, hiyerarşi, aynılaştırma ve dışlama anlamlarını da temsil eder. Müziksel terimler olarak tüm bu anlamlar, egzotik, etnik ve dünya müziği tanımlarında da gizli olarak bulunurlar. Bir bakıma, Batı ve diğeri (öteki) arasındaki, politik ve ekonomik sınırlar, sosyal ve kültürel söylemlerle müziksel ifadelerde semboller vasıtasıyla yer alırlar (Martí, 2014: 656). Postkolonyal, kimlik- müzik ve öteki çalışmaları (Bkz. Leshota, 2014; Halliwell, 2010; Carroll, 2013), sömürge toplumlarına (ötekine) ait kavramları, sömürgeci toplum gözüyle yaratılan söylem süreçleriyle birlikte tarihsel, coğrafik ve sosyal ve eleştirel olarak nitelemiştir (Martí, 2014: 647).

Postkolonyal alışmalar bakımından g temsil eden **diaspora** ve **migration** kelimeleri, tarihsel ve kültürel coğrafiyayla birlikte, toplumların kültürel mirasına ve müziğine ait değerlendirmeler içerir. 1990’larla birlikte, g ve müzik alışmaları, Etnomüzikoloji alan tanımında, geleneksel müzikler olarak değerlendirilen kavrama, tarihsel, coğrafik ve kültürel bakımdan, zaman ve mekn bakışlarıyla birlikte, maddi yapının da eklendiği genişletilmiş bir ifade getirmiştir (Solomon, 2015: 202; Bohlman 2002).

Terime ilişkin tartışmalı sınırlar ve oluşumlar, tarih, sosyoloji ve edebiyat disiplinleri ile birlikte incelenir. G tanımı, postkolonyal çalışmaların (Bkz. Ramnarine, 2007; Stanislas, 2014; Venn, 2006) karşılaştırmalı bağlantıları hedeflemeyen, bireye, yerele ve ulusa yönelik tutumda, kültürel ve dile ilişkin geniş bir bağlam oluşturmuştur (Keown, Murphy, & Procter, 2009: 1).

G, tarihsel ve ağdaş mziğın g toplumuna olan etkilerini, müziğin hiyerarşik olmayan ve tarihsel bağlara ilişkin ifadeleri bakımından araştırır. Böylelikle, sürgün toplumunda kimlik oluşum ve değişim süreçleri müziğin etkin unsurlarıyla birlikte tespit edilir. G sözcüğü, yer değiştirme kavramının ürettiği kimlik ve hafıza anlamlarını da kapsamına alır (Chian, 2010: 35-36).

Toplumun korunan müziksel hafızasına ilişkin tarihsel ve kültürel kayıtları da ifade eden g ve müzik ilişkisi, müzik repertuvarını kolonyal ve devamında postkolonyal çalışmalarda, politik ve ulusal sınırlara ilişkin değerlendirmelerle tanımlanmıştır (Vambe, 2008: 285).

rnek vermek açısından Dillane & Noone (2016), “Irish Music Orientalism” çalışmalarında, ötekini, sömürge olgusu, Doğu-Batı ilintisi ve kltrlererarası etkileşim odağında, postkolonyal ve eleştirel müziksellik bağlamında, oryantalizm etkisiyle incelenmiştir. İrlanda ve Hindistan müzik kimlikleri ötekine ait bir perspektifle, kolonyal ve postkolonyal söylemlere dayandırılmış, İrlanda **yerele** kültürü zerindeki Hindistan **yerele** ve **teki** kültürünün etkisi sorgulama konusu olmuş ve İrlanda bu çalışmada Avrupa merkeziyeti bakımından hem sömürge hem de sömürgeci konumda yer almıştır.

Söz konusu çalışmada, Doğu’ya ait müzik coğrafiyası üzerinde gözlemlenen İrlanda **teki** olarak nitelenirken, Batı’nın Doğu’ya olan etkisi açısından ise İrlanda Batı olarak konumlanıp tanımlanmış, eşzamanlı olarak ise İrlanda müziği üzerinde

oryantal kültür etkisi, İrlandalı sanatçılarının oryantalist imparatorluk metin ve imgeleri ve Hindistan'la bağlantıları bakımından tespit edilmiştir.

İrlanda müziğinde yer alan kolonyal ve oryantalist göstergeler, İrlanda-Hindistan müziksel karşılaştırmaları, kültürlerarası değişim, yapısal eşitsizlik, müziğin estetik kolonileşme sorunları ile İrlanda Oryantalizmi adı altında bir başlık oluşturmuştur. Söz konusu göstergeler eleştirel, kültürel, milliyetçi ve müziksel perspektifle müzikolojik, tarihi ve söylemsel pratikler bakımından incelenirken, müziğin toplumu yansıtan ve yeniden şekillendiren etkisi de açığa çıkarılmıştır. Böylelikle ötekilerin birbiri üzerindeki, değiştirici ve yönlendirici etkisi 21. yüzyıla ilişkin bir tespitle İrlanda Oryantalizmi olarak yeni ve geniş bir başlıkla tespit edilmiştir.

Hybridity (melezlik) sözcüğü de kültürel eleştiri ve postkolonyal çalışmalar kapsamında, ırk, etnisite, toplumsal cinsiyet ve sınıf kavramlarıyla ilintili, politik etkilerle kültürel değişim seviyelerine göndermede bulunur. 19. yüzyılda, Batı sömürgeciliğinin emperyalizm ve asimilasyon politikalarından etkilenen toplumun ve bireylerin bozulma ve yozlaşma anlamlarını da içerir (Beard & Gloag, 2005: 63).

Melezlik, postkolonyal eleştiriye, karşıt söylem geliştiren sömürge toplum ve bireylerinin, sömürgeci dilini taklit ettiği bir birleşim olarak değerlendirilir. Kültürel teorist Homi Bhabha'nın (1994; Akt: Beard & Gloag, 2005: 63) dikkat çektiği gibi melezlik, sömürgeci ve sömürge kültürü dışında üçüncü bir söylem alanı oluşturmuştur.

Müzikte melezlik, 1980 sonrasında, kullanılan kavram ve biçimlerde bir kaynaşım olarak tespit edilmiştir. Müziksel melezlik söylemleri, postkolonyal çalışmalarda (Bkz. (McLaughlin & McLoone, 2000, Kuortti & Nyman, 2007, Stokes, 2004) arılık, özgünlük ve çokkültürlülüğe karşıt anlamlar taşımaktadır (Gilroy, 1993, Lipsitz, 1994; Akt: Grove Music Online, URL5)

Bir diğer postkolonyal kavram olan **identity** (kimlik) sözcüğü, felsefe, psikoloji ve kültürel çalışmalarda kullanılan bir kavram olarak tespit edilir. Kimlik, bireye ilişkin tüm anlamları kapsar ve aynı zamanda da bu anlamlar zemininde öznellik bağ oluşturur. Müziksel olarak kimliğin öznel temsiliyeti, metin içerikleriyle yapılır (Crozier, 1998: 79; Akt: Beard & Gloag, 2005: 66). Bu bakımdan Yeni Müzikoloji'nin

araştırma konularından cinsel kimlik, cinsiyet kimliği, müziksel kimlik gibi kavramlar söz konusudur.

1960'larla birlikte kimlik, sınıf, kültür, milliyet, etnik köken, cinsiyet, feminizm ve eşcinsellik kavramlarıyla birlikte değerlendirilmiştir (Saldanha, 2010: 347; Nyamnjoh & Fokwang, 2005: 251). Kimlik bireyin, toplum içinde ve toplumun tüm coğrafyalar arasındaki konumuyla da ilintilendirilmiştir. Batı Sanat Müziği'nin (Batı-dışı) dünya müziği ile bölgesel ve kültürel farklılıklara dayanan ikiliği, müziksel pratikleri de eski ve yeni konumlarına yönlendirmiştir (Nyamnjoh & Fokwang, 2005: 252).

Postkolonyal çalışmalarda bireyin kimlik tanımı, oluşum sürecine etkin, sosyal, kültürel, siyasi analizlerle oluşmuştur. Söz konusu çalışmalarda kimlik, oryantalist bir söylem olarak ele alınırken, oluşturucu güç Batı sömürgeci otorite olarak tespit edilmiştir (Beard & Gloag, 2005: 67). Aynı bağlamla, müziksel otoritenin, yerel müzik pratiklerini belirleyiciliği de kimlik tespitinde değerlendirilmiştir.

Kimlik, modernite ile postmodernite bakışında, kültürel ve ideolojik kodlarda, Batı ile yerel olan arasında, ötekine ilişkin diyalektik tanımlamalar oluşturur. Bu tanımlamalar sözkonusu kavrama ait ekonomi ilintili sosyal ve kültürel etkileri, postkolonyal çalışmalarda, ekonomi, psikoloji, kültür ve müzik bağlamlarına dönüştürmüştür (Saldanha, 2010: 346).

Kimlik kelimesi postkolonyal çalışmaların farklı alanlarında (Bkz. Connell & Gibson, 2004; Yang, 2007), özellikle de Etnomüzikoloji'yle de ilintilenen göç müziğinde, öteki ve fark anlamıyla zıtlık, tarihsel hafıza ve yeni müziksel söylemleri de içermiştir. Postkolonyal kimlik, ulusal, postkolonyal ve azınlık politikalarıyla geniş anlamla kültürel, hedeflenen anlamla da müziksel bakımdan doğrudan bağlantı kurmuştur (Ramnarine, 2007: 3).

Sunulan kavramlar çerçevesinde melezlik, göç ve kimlik açısından örnek olarak Kiwan ve Meinhof (2011) incelemesinde, Fransa ve İngiltere'deki Kuzey Afrika kökenli müzisyenlerin, göç ve göçmenlik sonrasında, müziksel ve sanatsal kimliklerini tanımlayan müzik seçimleri ve pratikleri üzerine odaklanmıştır. Çalışmada, Fransa ve İngiltere'deki değişen sosyo-politik bağlamların, Kuzey Afrika kökenli sanatçıların seçimlerini ve fırsatlarını etkileme biçimi her iki ülke ulusu bakımından tespit edilmiş, Fransız popüler kültür müzisyenlerinin göç öncesine ait

Kuzey Afrika geçmişleri Fransız ve Frankofon, Fas, Cezayir, Kuzey Afrika ve Arap olarak nitelenirken, göç (göçmenlik) sonrası konumları Fransız-Kuzey Afrika müzisyeni olarak **melezlik** tespitiyle kullanılmıştır. Müzisyenlerin, melezlikle yönelen bakış açılarını ve kendi müzik zevklerini ve en geniş anlamda temsil etme süreçleri, müzik ve performans endüstrisini oluşturan izleyiciler, kültürel politika temsilcileri, medya, müzik endüstrisi ve araştırmacılar ile olan kültürel, sosyal ve politik etkileşimleri, mesleki stratejileri ve motivasyonları araştırmanın sosyo-tarihsel bağlamını oluşturur bir nitelik taşımıştır. Müzisyenlerin sanatsal bakış ve müziksel ifade (memnuniyet) kapsamı, “miras” veya kimlik iddialarıyla bağlantılı faaliyetlerinde, uzmanlaştıkları müzik türleri ve tercihleriyle oluşan müziksel karakterleri ve potansiyel “kimlik” iddialarında araştırma konusu oluşturmıştır. Araştırma sonrasındaki güncel tespit, kültürel çeşitliliğin tanınmasında yer alan kimlik ve farklılık politikalarının, farklı geçmişlere ait kimlikler arasında aidiyet duygusunu ön plana aldığı ve müziksel ve sanatsal ilişkilerin de bu ortak kimlik doğrultusunda tespit edildiği gözlemlenir.

3.5. Ekonomik Çalışmalar ve Yeni Müzikoloji

Müzikle ilişkili sosyal ve kültürel konuların yanı sıra bunların içinde veya özel olarak Yeni Müzikoloji’de incelenen konulardan biri de müziğin finansal/ekonomik yönüdür. Müziğe dair müziğe dair tüketim ve üretim kavramları, gerek tarihsel gerekse güncel olarak Müzikoloji’nin konusunu oluşturur.

19. yüzyılda şehirleşme ve ekonomik büyüme müzik ve ekonomi bağlantısını doğrudan etkilemiştir. Müziğin ekonomik değer karşılığının **kavram** olarak fark edilmesi sonucu müzik, müzisyenin, partiyonun ve konser satışının gelirlerine ait ögeler ile ticari faaliyetler kapsamına dahil olmuştur. Ancak bu kapsamın kayda değer noktası, gelir anlamındaki kazancın, müziğin estetik değeriyle doğrudan ilintili olmayışıdır. Bir bakıma müzik bu yüzyılla birlikte önceki dönemlerden farklı olarak alım-satıma dahil bir meta haline gelmiştir. Yorumcu, çalgı yapımcıları, partiyon yayıncıları ve konser organizatörleri bir başka deyişle müzikte sermaye yaratan tüm ögeler, müziğin ekonomik faydasını kullanırken, besteciler de bu döngünün merkezinde yer almaları sebebiyle telif hakları ve ücretlendirmelerine dahil edilirler (Attali, 2005: 83-85).

19. yüzyıl itibariyle görülmeye başlanan müzik üzerinden faaliyet sonucu gelir elde edilmesi, 8 Mart 1791 tarihinde Fransa’da, Müzik Yazarları ve Yayıncılar Sendikası’nın (SACEM) hayata geçmesiyle yaratıcı ve yayıncılar için kurum kimliği kazanmıştır (URL7).

Modern ve sonrası çağa ait canlı performans sanatlarında müziğin varlığı, toplumu etkileyici ve bu etkiyi taleple birlikte gelir üreten ekonomik faaliyete dönüştüren bir işleve sahip olmuştur. Müzik kültürü ve buna bağlı olarak var olmaya başlayan müzik endüstrisi, müziğin bağımsız ve tek başına kazanç oluşturan yönünü değerlendirmeye almıştır. Müziğin ekonomi ve ticaret ilişkili çalışmalarında, çoklu güncel medya platformları yoluyla yaratılan pazar, teknoloji ve ekonomi, müziğe ilişkin kavramlara dahildir. Böylelikle müzik, sanatsal veya popüler faaliyetlerde ekonomik merkez oluşturan işleviyle kültürel ekonomi çalışmalarının etkin alanlarından biri haline gelmiştir (Holt, 2010: 243, 246, 248, 250).

Kültürel üretim unsuru olarak müziksel performansın arzı (üretimi), profesyonel bir etkinlik ve uzmanlık alanı oluşturur. Bu uzmanlık alanının, ekonomi ve teknoloji ilişkili uygulanaşı (ilerleyişı ve gelişimi) ise, medya performans ve kültürel bağlam birlikteliğinde disiplinlerarası bir çalışma çerçevesidir. Sanatsal performans, kitlesel medya-müzik tüketimi, müzik ve medya ekonomisi, sosyal etkileşim alanları aynı zamanda müziğin gelir oluşturan etkisiyle yer aldığı, yeni araştırma alanlarını tanımlar. Bu alana ilişkin olarak Frith (2007), performans sanatlarında müziğin klasik ekonomik bileşenlerini (özellikle canlı konserler ve kayıtlarda) “performans sanatları ekonomisi” biçiminde tespit etmiştir (Akt: Holt, 2010: 244).

Bireysel ve kolektif (ortaklaşa) bir faaliyet alanı olarak müziğin günlük kültürel yaşam üzerindeki etkisi, müzikoloji, sosyoloji ve ekonomi ilintili çözümleme ihtiyacını da beraberinde getirir. Bu çözümleme ya da incelemeler, kültürel, sosyo-ekonomik ve politik alanlarda yapılabilmektedir. Müziğin endüstri haline gelmesi sonucu 1990’larla birlikte müzik endüstrisi ve sosyal medya platformlarında bir iş birliği görülmüştür. Dinleyici ve müzisyen arasındaki etkileşim, müzik dinamikleri bağlamında incelenmekle birlikte, müziğin ekonomi aracı olarak bu incelemelere katılması daha 20. yüzyıla ilişkin bir zamana tarihlenir. Burada müzik bir ticaret bileşeni olarak estetik değerlerden bağımsız bir etken yönünde kullanılmaya başlanır. Teknolojinin ilerleyişı ve yaygınlaşmasıyla birlikte müzik, farklılaşan bir görünümde

medya aktörü olarak ekonomi içinde yer almıştır. Böylelikle sözü edilen müziksel incelemede de bir dönüşüm ve değişim yaşanır ve bir **müzik ve medya** endüstrisinden söz edilir hale gelinmiştir. Bu endüstrinin sanatçı, müzik-medya endüstrisi işveren ve çalışanları, şirketler, radyo ve televizyon kanalları kavramlarının içinde müzik kazanç oluşturan ana unsur olarak yer almıştır. 1990'larla birlikte bu yeni etkileşim örgüsünde müzik ve medya endüstrisi dinleyiciler üzerinden (ekonomi ve kazanç öncelikli) yürümeye ve gelişmeye yönelmiştir (Öztürk, 2018).

Yeni Müzikoloji sosyal bilim ve disiplin alanında, müzik ve kültürel ve dünyadaki aktörler arasındaki ilişkileri anlamaya yönelmiştir. Müzisyen ve dinleyici arasında süregelen ilişkilere endüstriyel üretimle çağdaş dünyanın insan ve topluma ait bileşenleri de dahil olmuştur. Bu bileşenler kurumlar, müzisyenler, program yapımcıları, menajerler, sponsorların yanı sıra canlı performans (müzik) endüstrisi, medya, ev videoları olarak kazanç yaratısına bağlı olarak gelişimini ve çeşitliliğini sürdürmektedir. Söz konusu bu gelişime paralellikle Yeni Müzikoloji müziğin ekonomisine ait çalışmalarda, müziği üretim ve tüketim değeri bakımından, güncelle ait kavramları (youtube, spotify, ipod, iletişim cihazları, canlı performans yayın ve kayıtları, dijital oyun müzikleri vb.) da dikkate alarak inceler. Müzisyen ve dinleyici arasındaki ilişki, endüstriyel bakışla ekonomi zemininde değerlendirilmelere yönelir. Popüler kültür ilintili müziğin kazanç üreten endüstriyel yönü de Yeni Müzikoloji'nin eski incelemelerden farklılaşan ve sürekli gelişen güncelle ilişkin kapsamına dahildir.

SONUÇ

Yeni Müzikoloji alanının kapsamı, teorileri ve yöntemi hususunda açık bilgi ve kaynaklara ilişkin doğrudan bilgilere, Yeni Müzikoloji'nin Eski Müzikoloji'den farklılığının tespitine ve **Yeni Müzikoloji'nin tanımı, amacı, yöntemi ve kapsamı nedir?** sorusuna ait problem çerçevesinde yapılan bu tanımlayıcı araştırmada şu sonuçlar ortaya çıkmıştır:

Birçok öncü müzikoloğun çalışma ve yönlendirmeleriyle ortaya çıkan Yeni Müzikoloji'nin aynı zamanda Eleştirel Müzikoloji ve Postmodern Müzikoloji olarak da adlandırıldığı belirlenmiştir. Bu açıdan **yeni** sıfatının **eski** olandan farkları gösterdiği, bunların da **postmodern** döneme dair olan yaklaşım ve yöntemler olduğu, dolayısıyla yeniye dair araştırmaların da **eleştirel** bağlamda olduğu görülmüştür.

İnsani disiplinler, edebiyat ve kültürel teoriyle cinsiyet çalışmalarını da içeren yaklaşımların, Yeni Müzikoloji'nin doğru, etkin ve otonom bir çerçevede oluşmasına başlangıç oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu yeni ve kapsamlı çerçevedeki bakışın ise müzikoloji çalışmalarını yorumlayıcı, eleştirel, postmodern, disiplinlerarası, ilerlemeci ve yenilenmeci bir görünüme dönüştürdüğü belirlenmiştir. Buna göre kısaca Yeni Müzikoloji'nin postmodern dönemin bilimselliğini kapsayan ve eleştirelligi yöntem olarak kullanan bir alan olduğu belirlenmiştir.

1980'lerle birlikte, müziğin obje ve olgu olarak ve beraberindeki besteci biyografilerinin sosyal, politik, ekonomik, tarihsel ve felsefi zeminde ve var olduğu toplumun kültür ürünü bakımından ele alınmaya başlandığı görülmüştür. Müziğin bilim olarak ele alınışına ilişkin bu birleşik ve aynı zamanda analitik yeni bakışın, Yeni Müzikoloji'nin bilimsel çalışma alanlarını öneren geniş ve disiplinlerarası bir çerçeve hazırladığı ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede müzikte öncesinde ve halihazırda var olan insan faktörüne ait toplumsal ve politik yönlendirme etkisinin müziğin üretim, sahneleme, icra vb. gibi tüm aşamalarında fark edilmeye başlandığı ve değerlendirmeye alındığı görülmüştür.

Bu değerlendirmelerin yönlendirmesiyle Yeni Müzikoloji'nin kapsamının, müzikte genel geçer sayılan ya da kalıplaşmış üst anlatıların etkisinden kaçınan, sosyal, politik ve kültürel süreçlerde, toplumsal cinsiyet, kültürel, politik ve öznel bağlamı, film, teknoloji, popüler müzik, etnomüzikoloji, kültür teorisi, performans

analizi, müzikte metnin değer ve anlam analizi, ekonomik, kültürel, sosyolojik, postkolonyal çalışmaları bağlamında, g, öteki, melezlik, kimlik alanlarında sınıf, cinsiyet ve ırk bakımından üretim, alımlama ve pozisyon boyutlarıyla değerlendirmeler, müziksel biçimlerin çeşitliliğiyle bağıntılı kültüre özgü veya göreceli sosyal değerler odaklı çalışmalarda disiplinlerarası ve genişleyen eleştirel bir yapıda oluştuğu tanımlanmıştır.

Yeni Müzikoloji'nin aynı zamanda müziğin niteliklerinde coğrafı bağıntılar sebebiyle yer alan ve müziksel ifadeyi oluşturan popüler ile klasik arasındaki ikili bakışın (yüksek-alçak, müziksel olan-olamayan, Batı'ya ait olan-olmayan tezatlar bakımından) genel geçerlik, evrensellik, hiyerarşi ve metinsellik bakımından problemlerini, müzikte ikili anlatımların farklılıklarını ve sınırlarını temsil eden öznelliği, sosyal bilimler ve fen bilimleri birleşiminde oluşturduğu tanımlama araştırmaları bağlamında kapsamına aldığı belirlenmiştir.

Yeni Müzikoloji'nin amacının ise yerel ve evrensel tanımlı tüm müziklerin kompozisyon ve performans niteliklerini biçimlendiren değişken politik, ekonomik, sosyal, kültürel ve tarihsel bağlamların analiz, yorumlama ve değerlendirme aşamalarında sosyoloji ve felsefi yaklaşımları disiplinlerarası bağlantılar bakımından dikkate alan, eski bakıştan farklı, fen ve sosyal bilimlerin yöntemleri birleşimiyle ve geniş bir tanım ve yorum imknı içeren eleştirel bir zeminle oluşturmak olduğu görülmüştür.

Bu amaç ve kapsamla farklılaşan çerçevede Yeni Müzikoloji'nin Eski Müzikoloji'den farkları da şöyle tespit edilmiştir:

- 1) Yeni Müzikoloji, Eski Müzikoloji'nin yöntem ve disiplin (alan) algısına ilk defalıkla ve yenilenmeci bir anlayışla getirilen ya da problemlerinin çözüm yaklaşımında tercih edilen araştırma ve irdeleme farklılığıdır.
- 2) Biyografi ve üst anlatı odaklı pozitivistik tanımlar Eski Müzikoloji bakışını oluştururken, Yeni Müzikoloji disiplinlerarası bir çerçevede ve eleştirel yaklaşımlıdır.
- 3) Eski Müzikoloji'de müzik türleri yerel ve evrensel nitelermeleriyle değerlenirken, Yeni Müzikoloji, müziğin kültüre özgü doğal oluşumundan yola çıkmıştır.

- 4) Müziksel analize dayalı eski düşünme biçimleri, Yeni Müzikoloji’de yerini gerçeğin, halihazırda olanın (güncelin) ve aynı zamanda değişim süreçlerinin tespitine dayalı algılama biçimlerine dönüşmüştür.
- 5) Eski Müzikoloji, değişmeyen, nesneleştirici, gizli olarak tüm zamanlarda kabul edilen tarihsel ve biyografik sabit bilgi biçimlerini, Yeni Müzikoloji ise dönüşlü, anlama ve yorumlamaya yönelik bilgisel biçimleri içerir.
- 6) Eski Müzikoloji, müziksel estetik merkezini büyük besteci biyografileri üzerinden kurmuş ve tekelleştirmiştir. Yeni Müzikoloji ise müziksel merkezin estetik eleştirel değerlendirmelerini, besteci biyografilerinin kültürel zemininde ve içerik bakımından yapmıştır.
- 7) Eski Müzikoloji’nin bilgi biçimleri rasyoneldir ve kesinlik, bir bakıma ideolojik anlamlar içerir ve genel geçerdir. Yeni Müzikoloji’nin bilgisel biçimleri eleştirel teori ve düşünme biçimleri gereği, uygulamanın ve gerçekliğin gözlemi bakımından, deneyimsel ve değişime açıktır.
- 8) Eski Müzikoloji müziksel kavramların kullanılmasına ve uygulanmasına yönelik açıklamaları oluştururken, Yeni Müzikoloji ise var olan müziksel kavramların tespitine yönelik açıklamalar geliştirmiştir.
- 9) Eski Müzikoloji müziksel (biçimsel ve anlamsal) değerlendirme analizlerinde üst anlatılarla çerçeve kurmuş, Yeni Müzikoloji ise müzikte örtük olarak bulunan insan faktörünü, bireysel, eşzamanlı ve sosyal bakımlardan öznellik çatısı altında odaklamış ve değerlendirme ifadelerinde tarihsel ve toplumsal bilgi birikimlerinin izlerini araştırmıştır.
- 10) Bu ifadelerde Eski Müzikoloji, müziği bestecinin kendinden menkul deha değerleri üzerine kurarken, Yeni Müzikoloji ise eleştirel teorinin ve yöntemin dönüşlülük ilkesi gereği müziği bütüncül bir bakışla değerlendiren ve süreçlerden bağımsız olarak nitelemeyen ve metnin anlamına ilişkin bulgularda eleştirel ve dönüşlü tahliller kurgulamıştır.

Yeni Müzikoloji’nin yukarıda kapsamı açıklanan çalışma alanlarında müziğe dair problemlerin çözümünde eleştirel teoriyle kurulan eleştirel yöntemi kullandığı görülür. Bu yöntemde yer alan eleştirelilik olgusunun ise pozitif ve sosyal bilimlerin birleşiminde çok yönlü olduğu tespit edilmiştir. Bu olguyla oluşan perspektifin ise şüpheli ve göreceli düşünme tutumunda, yorumlayıcı ve disiplinlerarası geçişli özgür

bilgi biçimleri oluşturmaya yöneldiği belirlenmiştir. Bu bilgi biçimlerinin üretim yöntemlerinin de anlama, anlaşılma ve anlamlandırma yaklaşımlı, evrensel karşıtı olarak bağlamsal gelişimli ve evrimsel (eleştirel) bir karakter taşıdığı ortaya çıkmıştır.

Eleştirel yöntemin Yeni Müzikoloji alanında uygulandığının, toplum ve kültür etkileşimiyle oluşan müziksel (bütüncül anlamda sanat, popüler ve yerel) alanların değişen coğrafi ve sosyo-politik koşulların etkisindeki inançlar, psikolojik eğilimler, kavramlar, değerlerle birlikte güncel ilişkin değişimlerini yeniden düzenlenebilen bilgibilimsel ve varlıkbilimsel çerçevede açıklayan, doğa (fen) bilimlerinden ödünç alınan ve sosyal bilimlerde uygulanan nicel ve nitel yaklaşımlı dinamik ve dönüşlü (özgün ve özgür) teknik birleşimlerle oluşturulduğu belirlenmiştir. Söz konusu teknik birleşimlerle oluşan Yeni Müzikoloji'nin kullandığı bu yöntemin fen bilimlerinin kanıtlayıcı yapısıyla felsefenin geniş sorgulama imkanlarını yaratıcı ve yorumlamacı stratejilerle kurgulandığı tespit edilmiştir. Bu yorumlamacı stratejilerle oluşan eleştirel yöntemin, Yeni Müzikoloji'nin Eski Müzikoloji'den farkını oluşturan süreçten kopuk yapısına, bütüncül, sosyal, politik vb. geniş bağlamlarla zamana uygun değişim süreçlerini ortaya çıkaran disiplinlerarası bir görünüm getirdiği ortaya çıkmıştır. Bu görünümle Yeni Müzikoloji'de eleştirel yöntemin, yenilenmeci, yaratıcı, sorgulayıcı analiz ve irdelemelerde bilimsel yöntemin kendisine yönelik uygulama eleştirisini de barındıran, çok yönlü, çok disiplinli, post-pozitivist, değişkenlik ve süreç odaklı, esnek teknikler birleşimi olarak ortaya çıktığı belirlenmiştir.

Tüm bu bulguların ışığında Yeni Müzikoloji, farklı toplumların müzik ilintili sorunlarını yeni ve derinlemesine (fen, sosyal ve beşeri bilimleri bir arada kullanan) bir birleşimle, sosyal, siyasi, tarihsel, kültürel, ekonomik, estetik, antropolojik, psiko-analitik ve cinsiyet söylemleri bakımından metinlerarasılıkla ve çok disiplinli bir yapıyla tespit eden, 20. yüzyıl ve sonrasına ait yeni teknolojilerin gelişimini ve müziğe olan etkisini tarihsel, teorik, varlıkbilimsel ve değerbilimsel bakımdan felsefi bir çerçevede post-kapitalist, post-pozitivist ve post-modernist bağıntılarla dikkate alan, müziksel fonksiyon, anlam ve bağıntıları eleştirel yöntemi kullanarak inceleyen ve araştıran müzik bilimsel çalışmalar olarak tanımlanabilir.

Son olarak kapsamı ve yönteminin dönüşlülüğü sebebiyle Yeni Müzikoloji'nin, güncelin yönlendirme etkisinde değişebilir, yenilenebilir ve genişleyebilir olduğu belirlenmiştir.

KAYNAKÇA

- Abels, Birgit: **Embracing Restlessness: Cultural Musicology (Göttingen Studies in Musicology/Göttinger Studien zur Musikwissenschaft)**, Ed. by Birgit Abels, Hildesheim, Zürich, New York, Georg Olms Verlag, December 15, 2016.
- Adorno, Theodor W.: **Müzik Yazıları-Bir Seçki**, Haz. ve Çev. Şeyda Öztürk, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2019.
- Adorno, Theodor W.: **Philosophy of Modern Music**, Trans. by Anne G. Mitchell, Wesley V. Blomster, London, Sheed & Ward, 1973.
- Agawu, Kofi: **Representing African Music: Postcolonial Notes, Queries, Positions**, New York, Oxon, Routledge, 2003.
- Agawu, Kofi: “How We Got out of Analysis, and How to Get Back in Again,” **Music Analysis**, Vol. XXIII, No. 2/3, 2004, pp. 267–286, (Çevrimiçi), www.jstor.org/stable/3700446, 9 Eylül 2019.
- Allen, S. Aaron, Kevin Dawe: **Current Directions in Ecomusicology: Music, Culture, Nature**, 1st Edition, Ed. by. S. Aaron Allen, Kevin Dawe, New York, London, Routledge, October 9, 2015.
- Alvesson, Mats, Stanley Deetz: **Doing Critical Management Research**, 1st. Edition, London, Thousand Oaks, New Delhi, Sage Publications, 2000, pp. 8,9,12.
- Aradau, Claudia, Jef Huysmans: “Critical Methods in International Relations: The Politics of Techniques, Devices and Acts,” **European Journal of International Relations**, Vol. XX, No. 3, Sage Publication, 2014, pp. 596-619, (Çevrimiçi) DOI: 10.1177/1354066112474479, 17 Aralık 2018.
- Arvidson, Mats: “The Impact of Cultural Studies on Musicology Within the Context of Word and Music Studies: Questions and Answers,” **Ideology in Words and Music: Questions and Answers**, Ed. by. Heidi Hart, Katy Heady, Hannah Hinz, Beate Schirmacher, Vol. Stockholmer Germanistische Forschungen 79, Stockholm, Acta Universitatis Stockholmiensis, 2014, pp. 17-29, (Çevrimiçi)

<https://portal.research.lu.se/ws/files/3279837/4696954.pdf>, 3 Nisan 2019.

- Attali, Jaques: **Gürültüden Müziğe: Müziğin Ekonomi Politikı**, Çev. Türkmen Gülüş Gülcigil, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2005.
- Attinello, Paul: "Toward a Sociology of The Gay Choruses", **Queering the Pitch The New Gay and Lesbian Musicology**, 2nd Edition, Ed. by. Brett Philip, Wood Elizabeth, Thomas Gary C, New York, Routledge, 2006, pp. 315-346.
- Aubry, Pierre: **Mélanges de Musicologie Critique**, Paris, H. Welter, 1900.
- Babbich, E. Babette: "Postmodern Musicology," **The Routledge Encyclopedia of Postmodernism**, Ed. by. Victor E. Taylor, Charles E. Winquist, London and New York, Routledge, 2001, pp. 255-259.
- Bader, Rolf: **Springer Handbook of Systematic Musicology**, Ed. by. Rolf Bader, Berlin, Heidelberg, Springer-Verlag, 2018.
- Barna, Emília, Ádám Ignác: "Musical and Social Structures: Marxist Interpretations of Popular Music in the 1960s and early 1970s in Hungary and the UK," **IASPM@Journal**, Vol. VIII, No. 2, 2018, p. 1-18, (Çevrimiçi) DOI 10.5429/2079-3871(2018)v8i2.2en | www.iaspmjournal.net, 23 Mayıs 2019.
- Baghramian, Maria: **Relativism**, New York, Routledge, 2004.
- Baldwin William: **Science of Music**, London, George Swire Norfolk Street, 1829.
- Beard, David, Keneth Gloag: **Musicology: The Key Concepts**, London and New York, Routledge, 2005.
- Bhabha, Homi K.: **The Location of Culture**, London, New York, Routledge, 1994.
- Bohlman, Philip V.: "Ethnomusicology's Challenge to the Canon: The Canon's Challenge to Ethnomusicology," **Disciplining Music: Musicology and Its Canons**, Ed. by. Kathrine Bergeron, Philip V. Bohlman, Chicago and London, The University of Chicago Press, 1992, pp. 116-36.

- Bohlman, Philip V.: "Musicology as a Political Act," **The Journal of Musicology**, Vol. XI, No. 4, 1993, pp. 411-436, (Çevrimiçi), <http://www.jstor.org/stable/764020>, 14 Nisan 2014.
- Bohlman, Philip V.: "The Remembrance of Things Past: Music, Race and the End of History in Modern Europe," **Music and the Racial Imagination**, Ed. by. Ronald M. Radano, Philip V. Bohlman, Chicago, The University of Chicago Press, 2000, pp. 644-676.
- World Music: A Very Short Introduction**, Oxford University Press, 2002.
- Bordwell, David: "Film Interpretation Revisited," **Film Criticism**, Vol. XVII, No. 2-3, Winter-Spring 1993, pp. 93-119.
- Born, Georgina, David: **Western Music and Its Others**, Berkeley, University of California Press, 2000.
- Hesmondhalgh:
- Bowen, Glenn A.: "Document Analysis as a Qualitative Research Method," **Qualitative Research Journal**, Vol. IX, No. 2, 2009, pp. 27-40, (Çevrimiçi), doi:10.3316/QRJ0902027, 10 Temmuz 2019.
- Braus, Ira: **Classical Cooks: A Gastrohistory of Western Music**, Indiana, Xlibris, Corp., 2006.
- Brett, Philip: "Musicality, Essentialism, and the Closet," **Queering the Pitch: The New Gay and Lesbian Musicology**, 2nd Edition, Ed. by. P. Brett, E. Wood, Gary C. Thomas, London and New York, Routledge, 2006, (1st edition, 1994), pp. 9-26.
- Brett, Philip: "Round Table VIII: Cultural Politics," **Acta Musicologica**, International Musicological Society, Vol. LXIX, No. 1, Jan.-Jun. 1997, pp. 45-52, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/932801>, 30 Kasım 2018.
- Brett, Philip, Elizabeth Wood: "Lesbian and Gay Music," **Queering the Pitch The New Gay and Lesbian Musicology**, 2nd Edition, Ed. by. Philip Brett, Elizabeth Wood, Gary C. Thomas, New York, Routledge, 2006, pp. 351-388.

- Brett, Philip, Elizabeth Wood, Gary C. Thomas: **Queering the Pitch The New Gay and Lesbian Musicology**, 2nd Edition, Ed., New York, Routledge, 2006, pp. vii-xi.
- Brookfield, Stephen D.: **Developing Critical Thinkers. Challenging Adults to Explore Alternative Ways of Thinking and Acting**, 1st Edition, San Francisco, Jossey-Bass Publishers, 1987.
- Brown, Steven, Björn Merker, Nils L. Wallin: "An Introduction to Evolutionary Musicology," **The Origins of Music**, Ed. by. Nils L. Wallin, Björn Merker, Steven Brown, 1st Edition, Cambridge, Massachusetts, The MIT Press, 2000, pp. 3-24.
- Callis, April S.: "Playing with Butler and Foucault: Bisexuality and Queer Theory," **Journal of Bisexuality**, Vol. 9, No. 3-4, 2009, pp. 213-233, (Çevrimiçi), <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/15299710903316513>, 9 Eylül 2019.
- Capitain, Wouter: "Edward Said on Popular Music," **Popular Music and Society**, Vol. XL, No. 1, Routledge, 2017, pp. 49-60, (Çevrimiçi) DOI: 10.1080/03007766.2016.1228097, 8 Mart 2019.
- Carroll, Mark: "Symphonic Stalinism: Claiming Russian Musical Classics for the New Soviet Listener, 1932–1953 by Jiří Smrž. Foreword, Thomas Lahusen and Peter H. Solomon Jr.," **Slavic Review**, Vol. LXXII, No. 1, Cambridge University Press, Spring 2013, pp.193-195, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/10.5612/slavicreview.72.1.0193>, 19 Mart 2019.
- Cecez-Kecmanovic, Dubravka: "Doing Critical Information Systems Research – Arguments for a Critical Research Methodology," **European Journal of Information Systems**, Vol. XX, No. 4, 2011, pp. 440-455, (Çevrimiçi) <https://doi.org/10.1057/ejis.2010.67>, 15 Temmuz 2018.
- Challoner, Robert: **History of the Science and Art of Music**, Boston, Oliver Ditson Company, 1892.

- Chester, Andrew: “Second Thoughts on a Rock Aesthetic: The Band,” **New Left Review**, No. 62, July-August 1970, pp. 75-82, (Çevrimiçi), https://www2.hu-berlin.de/fpm/textpool/texte/chester_&_merton_for-a-rock-aesthetic.htm, 27 Haziran 2019.
- Chibber, Vivek: **Post-Kolonyal Teori ve Kapitalizmin Hayaleti**, Çev. Yılmaz Afife Yasemin, İstanbul, İletişim Yayınları, 2016.
- Chrysander, Friedrich: **Jahrbücher für musikalische Wissenschaft**, Leipzig, Druck und Verlag von Breitkopf & Härtel, 1863.
- Citron, Marcia J.: “Gender and the Field of Musicology,” **Current Musicology**, No. 53, Columbia University, 1993, pp. 66-75, (Çevrimiçi), <https://currentmusicology.columbia.edu/article/gender-and-the-field-of-musicology/>, 26 Şubat 2019.
- Clarke, Eric, Nicholas Cook: **Empirical Musicology: Aims, Methods, Prospects**, 1st Edition, Ed., Oxford, New York, Oxford University Press, 2004.
- Confortini, Catia Cecilia: “Feminist Critical Methodology, Decolonization and the Women’s International League for Peace and Freedom (WILPF), 1945-75,” **International Feminist Journal of Politics**, Vol. XIII, No. 3, Routledge Taylor & Francis Group, September 2011, pp. 349-370, (Çevrimiçi), DOI: 10.1080/14616742.2011.587368, 15 Temmuz 2018.
- Connell, John, Chris Gibson: “World Music: Deterritorializing Place and Identity,” **Progress in Human Geography**, Vol: XXVIII, No. 3, 2004, pp. 342 -361, (Çevrimiçi) <https://doi.org/10.1191/0309132504ph493oa>, 19 Mart 2019.
- Crist, Stephen A., Roberta Montemorra Marvin: **Historical Musicology: Sources, Methods, Interpretations**, 2nd edition, Ed., NY, University of Rochester Press, 2008.
- Crotty, Michael: **The Foundations of Social Research**, London, Sage Publications, 1989.

- Crozie, W.Ray: "Music and Social Influence," **The Social Psychology of Music**, Ed. by. D. J. Hargreaves, A.C. North, Oxford and New York, Oxford Study Press, 1998.
- Cusick, Suzanne G.: "On a Lesbian Relationship with Music: A Serious Effort Not to Think Straight," **Queering the Pitch The New Gay and Lesbian Musicology**, 2nd Edition, Ed. by. Philip V. Brett, Elizabeth Wood, Gary C. Thomas, New York, Routledge, 2006.
- Debly, Patricia: "The Myth of Musicology: Part 2," **Caml Review**, Vol. XXXII, No. 3, 2004, pp. 21- 42, (Çevrimiçi), <https://caml.journals.yorku.ca/index.php/caml/article/view/1356>, 16 Kasım 2018.
- DeNora, Tia: **After Adorno Rethinking Music Sociology**, Cambridge, New York, Cambridge University Press, 2003.
- Dillane, Aileen, Matthew Noone: "Irish Music Orientalism," **New Hibernia Review**, Vol. XX, No. 1, January 2016, pp. 121-137, (Çevrimiçi), DOI: 10.1353/nhr.2016.0003, 27 Mart 2019.
- Emmerson, Simon: "'Where next? New music, new musicology'," **ResearchGate**, January 2007, (Çevrimiçi), <https://www.researchgate.net/publication/254901425>
- Fink, Robert: "Elvis Everywhere: Musicology and Popular Music Studies at the Twilight of the Canon," **American Music**, Vol. XVI, No. 2, Summer 1998, pp. 135-179, (Çevrimiçi), <http://www.jstor.org/stable/3052563>, 18 Aralık 2018.
- Finocchiaro, Maurice A.: "Methodological Criticism and Critical Methodology An Analysis of Poppers Critique of Marxian Social Science," **Zeitschrift für allgemeine Wissenschaftstheorie**, Vol. X, No. 2, 1979, pp. 363-374.
- Fish, Jessica, Stephen T. Russell: "Queering Methodologies to Understand Queer Families," **Fam Relat.**, Vol. 67, No. 1, 2018 February, pp. 12–25, (Çevrimiçi), <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6364998/pdf/nihms970851.pdf>, 9 Eylül 2019.

- Fitch, W. "Four Principles of Bio-Musicology," **Philosophical Transactions B**, Vol. CCCLXX, No. 1664, Royal Society, 19 March 2015, pp. 1-12, (Çevrimiçi), <https://royalsocietypublishing.org/doi/pdf/10.1098/rstb.2014.0091>, 18 Aralık 2018.
- Frith, Simon: "Towards on Aesthetic of Popular Music," **Music and Society The Politics of Composition Performance and Reception**, Ed. by. Richard Leppert, Susan McClary, Cambridge, Cambridge University Press, 2007, pp. 257- 273.
- Geuss, Raymond: **Eleştirel Teori: Habermas ve Frankfurt Okulu**, Çev. Ferda Keskin, İstanbul, Ayrıntı, 2013.
- Giffhorn, Jan: "Postmodernism and Musicology-A Methodical Misunderestimation," **Proceedings of the 2nd International Conference of Students of Systematic Musicology**, Ed. by Luiz Naveda, Belgium, Universteit Gent, 2009, pp. 34-36.
- Gilroy, Paul: **The Black Atlantic: Modernity and Double Consciousness**, Cambridge, Harvard University Press, 1993.
- Glago, Nikša: "Jonathan D. Kramer, *Postmodern Music, Postmodern Listening* ed. by Robert Carl, New York etc.: Bloomsbury Academic, 2016," **International Review of the Aesthetics and Sociology of Music**, Vol. XLVIII, No. 1, June 2017, pp. 149-153, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/44259479>, 30 Ekim 2018
- Griffiths, Dai: "Review of Schreffler, A.C. (1994) *Webern and the Lyric Impulse: Songs and Fragments on Poems of Georg Trakl* by Anne C. Shreffler and Georg Trakl," **Music Analysis**, Vol. XVI, No. 1, 1997, pp. 144-54, (Çevrimiçi) <https://www.jstor.org/stable/854118>, 15 Temmuz 2018.
- Griffiths, Dai: "What Was, or Is, Critical Musicology," **Critical Musicology**, Vol. V (Special Edition), 2010-11, pp. 1-7, (Çevrimiçi), <http://www.radical->

- musicology.org.uk/special_critmus/Griffiths.htm, 20 Temmuz 2018.
- Grix, Jonathan: **The Foundations of Research**, London, Palgrave Macmillan, 2004.
- Halliwell, Michael: "Communicating from the Margins': Postcolonial Themes in Voss and Waiting for the Barbarians," **Musicology Australia**, Vol. XXXII, No. 1, Routledge, July 2010, pp. 45–67, (Çevrimiçi), <https://doi.org/10.1080/08145851003793994>, 19 Mart 2019.
- Hawkins, Stan: "Great Scott," **Critical Musicological Reflections Essays in Honour of Derek B. Scott**, Ed. by. Stan Hawkins, Burlington, Ashgate Publishing, 2012, pp. 1-20.
- Hawkins, Stan: **Settling the Pop Score: Pop Texts and Identity Politics**, Aldershot and Burlington, Ashgate, 2002.
- Haydon, Glen: **Introduction to Musicology**, New York, Prentice-Hall Inc., 1946.
- Hennion, Antoine: "As Fast as One Possibly Can ...': Virtuosity, a Truth of Musical Performance?," **Critical Musical Reflections: Essays in Honour of Derek B. Scott**, 1st edition, Ed. by. Stan Hawkins, Burlington, Ashgate Publishing, 2012, pp. 125-138.
- Herbert, Trevor: "Social History and Music History," **Cultural Study of Music a Critical Introduction**, Ed. by. Martin Clayton, Trevor Herbert, Middleton Richard, New York and London, Routledge, 2003, pp. 146-156.
- Herzogenrath, Bernd: **Sonic Thinking: A Media Philosophical Approach**, New York, London, Bloomsbury Academic, 2017.
- Holt, Fabian: "The Economy of Live Music in the Digital Age," **European Journal of Cultural Studies**, Vol. XIII, No. 2, 2010, pp. 243–261 (Çevrimiçi), DOI: 10.1177/1367549409352277, 11 Nisan 2019.
- Hooper, Giles: **The Discourse of Musicology**, Burlington, Ashgate, 2006.
- Horkheimer, Max: **Critical Theory: Selected Essays**, Trans. by. Matthew J. O'Connell et al., New York, Continuum, 2002.

- Horton, Julian: “Postmodernism and the Critique of Musical Analysis,” **The Musical Quarterly**, Vol. LXXXV, No. 2, Summer 2001, pp. 342-366, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/3600916>, 30 Mart 2018.
- Karasar, Niyazi: **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2002.
- Karkın, Necmi: “Kolonyalizm ve Estetik Eşitlik,” **İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi**, C. II, No. 2, s. 113-122, (Çevrimiçi), dergipark.gov.tr/download/article-file/301637, 12 Mart 2019.
- Kaya, Yunus: “Oryantalizm-Postkolonyalizm ve Sanat,” **İdil Dergisi**, Vol. VI, No. 30, 2017, s. 647-665, (Çevrimiçi), www.idildergisi.com/makale/pdf/1487771523.pdf, 12 Mart 2019.
- Keller, Marcello Sorce: “Zoomusicology And Ethnomusicology: A Marriage To Celebrate In Heaven,” **Yearbook for Traditional Music**, Vol. XLIV, International Council for Traditional Music, 2012, pp. 166-183, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/10.5921/yeartradmusi.44.0166>, 17 Temmuz 2019.
- Keown, Michelle, David Murphy, James Procter: “Introduction: Theorizing Postcolonial Diasporas,” **Comparing Postcolonial Diasporas**, Ed. by. Michelle Keown, David Murphy, James Procter, US, Palgrave Macmillan UK, 2009, pp. 1-15.
- Kerman, Joseph: “How We Got into Analysis, and How to Get out,” **Critical Inquiry**, Vol. VII, No. 2, 1980, pp. 311-331, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/1343130>, 18 Aralık 2018.
- Kerman, Joseph: **Contemplating Music**, Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press, 1985.
- Kingsbury, Henry: “Sociological Factors in Musicological Poetics,” **Ethnomusicology**, Vol. XXX, No. 2, Spring-Summer 1991, pp. 195-219, (Çevrimiçi) <https://www.jstor.org/stable/924733>, 12 Mayıs 2019.

- Kiwan, Nadia, Ulrika Hanna Meinhof: “Music and Migration: A Transnational Approach,” **Music and Arts in Action**, Vol. III, No. 3, 2011, pp. 3-20, (Çevrimiçi) <http://musicandartsinaction.net/index.php/maia/article/view/musicandmigration>, 13 Temmuz 2019.
- Kizińska, Karolina: “Elements Of Sociology Of Music In Today’s Historical Musicology And Music Analysis,” **Ad Alta Journal of Interdisciplinary Research**, Vol. III, No. 1, 2013, pp. 63-65, (Çevrimiçi) http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/0301/papers/A_kizinska.pdf, 15 Mayıs 2019.
- Kleinen, Günter: “Moving into the Field of Popular Music – A Shift in Scientific Concepts, Values, Questions, and Methods With Educational Implications,” **Proceedings of the 5th Triennial ESCOM Conference**, Ed. by R. Kopiez et al., Osnabrück, 2003, pp. 30-33, (Çevrimiçi) https://www.epos.uni-osnabrueck.de/books/k/klww003/pdfs/118_Kleinen_Proc.pdf, 10 Mayıs 2019.
- Korsyn, Kevin: “Musicology as an Institutional Discourse: Deconstruction and the Future of Musicology,” **Muzikološki Zbornik**, Vol. XLI, No. 2, 2005, pp. 47-54, (Çevrimiçi) <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-MPFQCGF0>, 14 Temmuz 2019.
- Kramer, Jonathan D.: **Postmodern Music, Postmodern Listening**, Ed. by. Carl Robert, New York, Bloomsbury, 2016.
- Kramer, Lawrence: **Music as Cultural Practice, 1800–1900**, Berkeley, CA, University of California Press, 1990.
- Kramer, Lawrence: “The Musicology of the Future,” **Repercussions**, Vol. II, No. 11, Spring 1992, pp. 5-18, (Çevrimiçi) <http://www.lawrencekramer.com/uploads/2011/07/repercussions-Vol.-1-No.-1-Kramer-Lawrence-The-Musicology-of-the-Future.pdf>, 10 Aralık 2018.

- Kramer, Lawrence: **Franz Schubert. Sexuality, Subjectivity, Song**, Cambridge, Cambridge University Press, 1998.
- Kramer, Lawrence: “Musicology and Meaning,” **The Musical Times**, Vol. CXLIV, No. 1883, 2003, pp. 6-12, (Çevrimiçi), <http://www.jstor.org/stable/3650677>, 8 Kasım 2017.
- Krause, Corinna: “Gaelic Scotland – A Postcolonial Site? In Search of a Meaningful Theoretical Framework to Assess the Dynamics of Contemporary Scottish Gaelic Verse,” **Identity and Marginality**, Vol. VI, No. 1, 2005, pp. 1-22, (Çevrimiçi), https://www.gla.ac.uk/media/media_41178_en.pdf, 17 Mart 2019.
- Krauss, Kirstin, Marita Turpin: “The Emancipation of the Researcher as Part of Information And Communication Technology for Development Work in Deep Rural South Africa,” **The Electronic Journal on Information Systems in Developing Countries**, Vol. LIX, No. 2, 2013, pp.1-21, (Çevrimiçi), https://repository.up.ac.za/bitstream/handle/2263/41548/Krauss_Emanicipation_2013.pdf;jsessionid=9905353C03E4C99530ADC935EFE3A82E?sequence=1, 16 Temmuz 2019.
- Krims, Adam: “Postmodern Musicology in Combined Development: a Review of Judy Lochhead and Joseph Auner, eds, *Postmodern Music / Postmodern Thought*,” **Twentieth-Century Music**, Vol. I, No. 1, Cambridge, Cambridge University Press, 2004, pp. 125–145, (Çevrimiçi), <https://static.cambridge.org/resource/id/urn:cambridge.org:id:binary:20170224095943140-0243:S1478572204240099:S147857220400009Xa.pdf>, 20 Temmuz 2018.
- Kuortti, Joel, Jopi Nyman: **Reconstructing Hybridity: Post-Colonial Studies in Transition**, New York, Rodopi, 2007.

- Laske, Otto E.: "Introduction to Cognitive Musicology," **Computer Music Journal**, Vol. XII, No. 1, Spring 1988, pp. 43-57, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/3679836>, 17 Temmuz 2019.
- Law, John, John Urry: "Enacting the Social," **Economy and Society**, Vol. XXXIII, No. 3, 2005, pp. 390-410, (Çevrimiçi), <https://www.lancaster.ac.uk/fass/resources/sociology-online-papers/papers/law-urry-enacting-the-social.pdf>,
- Leshota, Paul: "Postcolonial Reading of Nineteenth-Century Missionaries' Musical Texts: The Case of Lifela tsa Sione 1 and Lifela tsa Bakriste 2" **Black Theology**, Vol. XII, No. 2, 2014, pp. 139-160, (Çevrimiçi), <https://doi.org/10.1179/1476994814Z.00000000026>, 19 Mart 2019.
- Lipsitz, George: **Dangerous Crossroads: Popular Music, Postmodernism, and the Poetics of Place**, London, Indiana University, 1994.
- Logan, Maurice S.: **Musicology: A Text-book for Schools and for General**, New York, Hinds, Noble & Eldredge, 1909.
- Logier, Johann Bernhard: **System der Musik-Wissenschaft**, Berlin, Heinrich Adolph Wilhelm Logier, 1827.
- Lyotard, Jean François: **The Postmodern Condition: A Report on Knowledge**, Trans. by Geoff Bennington, Brian Massumi, Manchester, Manchester University Press, 1984.
- Macey, David: **The Penguin Dictionary of Critical Theory**, London, Penguin Books, 2000.
- Maróthy, János: **Music and Bourgeois, Music and Proletarian**, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1974.
- Martí, Josep: "Music and Alterity Processes," **Humanities**, Vol. III, 2014, pp. 645-659, (Çevrimiçi), doi:10.3390/h3040645, 19 Mart 2019.
- Martin, J. Peter: "Music and the Sociological Gaze," **Svensk tidskrift för musikforskning (STM)**, 2000, pp. 41-56, <http://www.musikforskning.se/stm/STM2000/STM2000Martin.pdf>, 30 Mart 2019.

- Martinelli, Dario: “Methodologies and Problems in Zoomusicology,” **Sign Systems Studies**, Vol. XXIX, Issue 1, 2001, pp. 342-352, (Çevrimiçi), <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=293086>, 17 Temmuz 2019.
- McClary, Susan: **Feminine Endings: Music, Gender, and Sexuality**, Minneapolis, University of Minnesota Press, 1991.
- McClary, Susan: “Musicology and Feminism in the 1990s,” **Feminist Studies**, Vol. XIX, No. 2, Summer 1993, pp. 399-423, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/3178376>, 10 Ocak 2019.
- McClary, Susan: “Paradigm Dissonances: Music Theory, Cultural Studies, Feminist Criticism,” **Perspectives of New Music**, Vol. XXXII, No. 1, Winter 1994a, pp. 68-85, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/833152>, 3 Nisan 2019.
- McClary, Susan: “Constructions of Subjectivity in Schubert’s Music,” **Queering the Pitch The New Gay and Lesbian Musicology**, Ed. by Philip Brett, Elizabeth Wood, Gary C. Thomas, New York, Routledge, 1994b, pp. 205-234.
- McClary, Susan: “Lives in Musicology: A Life in Musicology—Stradella and Me,” **Acta Musicologica**, Vol. XCI, No. 1, 2019, pp. 1-16.
- McCreless, Patrick: “An Introduction,” **The Journal of Musicology**, Vol. XV, No. 3, Summer 1997a, pp. 291-296, (Çevrimiçi), <http://www.jstor.org/stable/763910>, 4 Temmuz 2018.
- McCreless, Patrick: “Music, Politics, and the Academy by Pieter C. van den Toorn”, Notes Second Series, Vol. LII, No. 3, 1997b, pp. 753-756, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/899715>, 9 Eylül 2019.
- McCutcheon, Douglas: Susan McClary and the Epistemology of ‘New’ Musicological Narrative 1983-2007, Master’s Thesis, Pretoria, University of Pretoria, 2012, (Çevrimiçi), <https://repository.up.ac.za/bitstream/handle/2263/30081/dissertation.pdf;sequence=1>, 3 Ağustos 2018.

- McKay, Nicholas: “On Topics Today,” **Zeitschrift der Gesellschaft für Musiktheorie**, Vol. IV, No. 2, 2007, pp. 1-30, (Çevrimiçi), <https://pdfs.semanticscholar.org/78bf/04385e014b6f9528096304e18ade2e7ee0f1.pdf>, 14 Kasım 2018.
- McLaughlin, Noel, “Hybridity and National Musics: The Case of Irish Rock Music,”
McLoone, Martin: **Popular Music**, Vol. XIX, No. 2, April 2000, pp. 181-199, (Çevrimiçi), 19 Mart 2019.
- Merriam, Alan P.: **The Anthropology of Music**, Evanston, Northwestern University Press, 1964.
- Merriam, Sharan B.: **Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber**, Çev. Selahattin Turan, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2013.
- Merriam, Sharan B.: **Qualitative Research and Case Study Applications in Education**, San Francisco, Jossey-Bass Publishers, 1998.
- Miles, Stephen: “Critical Musicology and the Problem of Mediation,” **Notes**, Vol. LIII, No. 3, 1997, pp. 722–750, (Çevrimiçi), www.jstor.org/stable/899713, 9 Eylül 2019.
- Mishler, Elliot: “Meaning in Context: Is there Any Other Kind?,” **Harvard Educational Review**, Vol. XLIX, No. 1, 1979, pp. 1-19, (Çevrimiçi), <https://hepgjournals.org/doi/10.17763/haer.49.1.b748n4133677245>, 26 Haziran 2019.
- Mohanty, Satya P.: “Us and Them: On the Philosophical Bases of Political Criticism,” **Yale Journal of Criticism**, Vol. II, No. 2, pp. 1-31, (Çevrimiçi), https://www.researchgate.net/publication/313083988_Us_and_the_m_On_the_philosophical_bases_of_political_criticism, 26 Haziran 2019.
- Moore, Allan F.: **Analyzing Popular Music**, Cambridge, Cambridge University Press, 2003.
- Mugglestone, Erica, “Guido Adler's ‘The Scope, Method, and Aim of Musicology,’ (1885): An English Translation with an Historico-Analytical Commentary,” **Yearbook for Traditional Music**, Vol. XIII, 1981,

- pp. 1-21, (Çevrimiçi), <http://www.jstor.org/stable/768355>, 01 Mart 2010.
- Navickaitė-
Martinelli, Lina: “Whose story is this? The Musical Canon as Narrated by its Interpreter,” **Philosophies of Performance** (= Acta Semiotica Fennica XLIII), Ed. by Eero Tarasti, Juha Torvinen, Helsinki, Semiotic Society of Finland, 2014, pp. 98-120, (Çevrimiçi), https://www.academia.edu/23735628/Whose_story_is_this_The_musical_canon_as_narrated_by_its_interpreters, 26 Haziran 2019.
- Nettl, Bruno. **The Study of Ethnomusicology: Thirty-Three Discussions**, Illinois, University of Illinois Press, 2015.
- Nettl, Bruno, Philip V. Bohlman: **Comparative Musicology and Anthropology of Music: Essays on the History of Ethnomusicology (Chicago Studies in Ethnomusicology)**, 1st Edition, Ed., Chicago, University of Chicago Press, 1991.
- Neuman, W. Lawrence: **Social Research Methods – Qualitative and Quantitative Approaches**, 7th Edition, Boston, Pearson, 2009.
- Norris, Christopher: “Music Theory, Analysis and Deconstruction: How They Might (Just) Get along Together,” **International Review of the Aesthetics and Sociology of Music**, Vol. XXXVI, No. 1, 2005, pp. 37-82, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/30032159>, 17 Temmuz 2019.
- Nyamnjoh, Francis B., Jude Fokwang: “Entertaining Repression: Music and Politics in Postcolonial Cameroon,” **African Affairs**, Vol. CIV, No. 415, April 2005, pp. 251-274, (Çevrimiçi), DOI: doi:10.1093/afraf/adi007
- Ockelford, Adam: **Applied Musicology: Using Zygonic Theory to Inform Music Education, Therapy, and Psychology Research**, 1st Edition, Oxford, Oxford University Press, 2013.
- Olivier, Bert: “Lacan and Critical Musicology”, **IRASM**, Vol. XXXVI, No. 2005, pp. 135-158, (Çevrimiçi), <https://hrcak.srce.hr/file/96400>, 9 Eylül 2019.

- Olson, Hope A.: “The Feminist and the Emperor’s New Clothes: Feminist Deconstruction as a Critical Methodology for Library and Information Studies,” **Library & Information Science Research**, Vol. IXX, No. 2, 1997, pp. 181-198, (Çevrimiçi), <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0740818897900426>, 16 Temmuz 2019.
- Öztürk, Aydın
Tuğba: “Social Capital, Relations and Music World: Networks in New Media,” **Journal of Economy Culture and Society**, Vol. CLVIII, 2018, pp. 91-103, (Çevrimiçi), DOI: 10.26650/JECS433288, 30 Nisan 2019.
- Pasler, Jann: “Round Table III: Directions in Musicology”, **Acta Musicologica**, Vol.LXIX, No. 1, pp. 16-21, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/932796>, 9 Eylül 2019.
- Pratt, Waldo
Selden: “On Behalf of Musicology,” **The Musical Quarterly**, Vol. I, No. 1, Jan. 1915, pp. 1-16, (Çevrimiçi), <http://www.jstor.org/stable/738038>, 21 Ekim 2013.
- Pring, Richard: “The ‘False Dualism’ of Educational Research,” **Journal of Philosophy of Education**, Vol. XXXIV, No. 2, 2000, pp. 247-260, (Çevrimiçi), <https://doi.org/10.1111/1467-9752.00171>, 16 Temmuz 2018.
- Ramnarine, Tina K.: “Musical Performance in the Diaspora: Introduction,” **Ethnomusicology Forum**, Vol. XVI, No. 1, 2007, pp. 1-17, (Çevrimiçi), DOI: 10.1080/17411910701276310, 20 Mart 2019.
- Reeves, Daniel
M.G.S.: **A Treatise on The Science of Music**, London, J. Alfred Novello, 1853.
- Reich, Nancy B.: “Women as Musicians: A Question of Class,” **Musicology and Difference: Gender and Sexuality in Music Scholarship**, Ed. by Ruth Solie, Berkeley, Universty of California Press, 1993, pp. 125-146.

- Renwick, William: “Bach and the 'Old' Musicology,” **Music Analysis**, Vol.XVI, No. 2, 1997, pp. 255-269, (Çevrimiçi), www.jstor.org/stable/854467, 9 Eylül 2019.
- Richardson, John: “On Music Criticism and Effect: Two Instances of the Disaffected Acoustic Imaginary,” **Critical Musical Reflections: Essays in Honour of Derek B. Scott**, Ed. by. Stan Hawkins, Burlington, Ashgate Publishing, 2012, pp. 139-158.
- Rieger, Eva: “Crossing Boundaries? The Relationship Between the Anglo-American and Austro-German Worlds of Musicology,” **Musicology Australia**, Vol. XXII, No. 1, 1999, pp. 81-88, (Çevrimiçi), DOI: 10.1080/08145857.1999.10416571, 19 Aralık 2018.
- Riemann, Hugo: **Grundriss der Musikwissenschaft**, Leipzig, Quelle & Meyer, 1908.
- Rycenga, Jennifer: “Lesbian Compositional Process,” **Queering the Pitch The New Gay and Lesbian Musicology**, 2nd Edition, Ed. by Philip Brett, Elizabeth Wood, Gary C. Thomas, New York, Routledge, 2006, pp. 275-296.
- Said, Edward: **Paralellikler ve Paradokslar**, Çev. Osman Akınay, İstanbul, Agora Kitaplığı, 2002.
- Said, Edward: **Müzikal Nakışlar**, Çev. Gül Çağalı Güven, İstanbul, Agora Kitaplığı, 2005.
- Said, Edward: **Geç Dönem Üslubu**, Çev. Özge Çelik, İstanbul, Metis Yayınları, 2007.
- Said, Edward: “Orientalism Reconsidered,” **Cultural Critique**, Vol. I, No. 1, Autumn 1985, pp. 89-107, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/1354282>, 22 Ocak 2019.
- Saldanha, Arun: “Music, Space, Identity: Geographies of Youth Culture In Bangalore,” **Cultural Studies**, Vol. XVI, No. 3, 2010, pp. 337-350, (Çevrimiçi), DOI: 10.1080/09502380210128289, 20 Mart 2019.

- Savage, Roger W. **Hermeneutics and Music Criticism**, New York, Routledge, 2010.
H.:
- Scherzinger, Martin: “Notes on a Postcolonial Musicology: Kofi Agawu and the Critique of Cultural Difference,” **Current Musicology**, No. 7, Spring 2003, pp. 223-250, (Çevrimiçi),
<https://currentmusicology.columbia.edu/article/notes-on-a-postcolonial-musicology-kofi-agawu-and-the-critique-of-cultural-difference/>, 13 Mart 2019.
- Scotland, James: “Exploring the Philosophical Underpinnings of Research: Relating Ontology and Epistemology to the Methodology and Methods of the Scientific, Interpretive, and Critical Research Paradigms,” **English Language Teaching**, Vol. V, No. 9, 2012, pp. 9-16, (Çevrimiçi),
<https://pdfs.semanticscholar.org/f24f/1d16645ee19b0263f4c377d9e086ed277a3c.pdf>, 17 Temmuz 2018.
- Scott, Derek B.: **From the Erotic to the Demonic: On Critical Musicology**, Oxford, Oxford University Press, 2003.
- Shepherd, John: **Music as a Social Text**, Cambridge, Polity Press, 1991.
- Shepherd, John: **Whose Music? A Sociology of Musical Languages**, London, Routledge, 1977.
- Slife, Brent D.,
Edwin E. Gantt: “Methodological Pluralism: A Framework for Psychotherapy Research,” **Journal of Clinical Psychology**, Vol. LV, No. 12, December 1999, pp. 1453-1465, (Çevrimiçi),
[https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-4679\(199912\)55:12<1453::AID-JCLP4>3.0.CO;2-C](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-4679(199912)55:12<1453::AID-JCLP4>3.0.CO;2-C), 15 Temmuz 2018.
- Solie, Ruth: **Musicology and Difference: Gender and Sexuality in Music Scholarship**, Berkeley, University of California Press, 1993.
- Solomon, Thomas: “Theorising Diaspora and Music,” **Urban People**, Vol. XVII, No. 2, 2015, pp. 201-219, (Çevrimiçi),

- http://lidemesta.cz/assets/media/files/17,%202015,%202/02_Solomon_w.pdf, 15 Mart 2019.
- Stanislas, Perry: "Policing Violent Homophobia in the Caribbean and the British Caribbean Diaspora," **Interventions International Journal of Postcolonial Studies**, Vol. XVI, No. 1, 2014, pp. 135-156, (Çevrimiçi), <https://doi.org/10.1080/1369801X.2013.798134>, 19 Mart 2019.
- Stevens, Catherine: "Cross-cultural Studies of Musical Pitch and Time," **Acoust. Sci. & Tech.**, Vol. XXV, No. 6, 2004, pp. 433-438, (Çevrimiçi), DOI: 10.1250/ast.25.433, 3 Nisan 2019.
- Stokes, Martin: "Music and the Global Order," **Annual Review of Anthropology**, Vol. XXXIII, 2004, pp. 47-72, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/25064845>, 19 Mart 2019.
- Storey, John: **What is Cultural Studies**, Second Impression, Ed. by John Storey, New York, St. Martin's Press. 1997.
- Strydom, Piet: **Contemporary Critical Theory and Methodology**, 1st Edition, Ed. by Martin Bulmer, New York, Routledge, 2011.
- Subaşı, Münevver, Kübra Okumuş: "Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması," **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C. XX1, S. 419, Haziran 2017, s. 419-426, (Çevrimiçi), dergipark.gov.tr/download/article-file/474049, 31 Mayıs 2019.
- Subotnik, Rose Rosengard: "Afterword: Toward the Next Paradigm of Musical Scholarship," **Beyond Structural Listening? Postmodern Modes of Hearing**, Ed. by Andrew dell'Antonio, Berkeley, University of California Press, 2004, pp. 279-302.
- Supičić, Ivo: "Sociologija Glasbe In Muzikologija," **Muzikološki Zbornik - Musicological Annual II**, Letnik 2, 1966, pp. 116-123, (Çevrimiçi), <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-H62D67T4/f73560c3-62a0-4da1-b461-16c175327c79/PDF>, 15 Mayıs 2019.

- Swan, Elaine: "Let's Not Get too Personal: Critical Reflection, Reflexivity and the Confessional Turn," **Journal of European Industrial Training**, Vol. XXXII, No. V, 2008, pp. 385-399, (Çevrimiçi), DOI 10.1108/03090590810877102, 18 Mayıs 2019.
- Talmy, Steven: **Companion to Research Methods in Applied Linguistics Continuum**, Ed. by Paltridge Brian, Phakiti Aek, London, Continuum, 2010, pp. 127-142.
- Taylor, Gordon: "A Theory of Practice: Hermeneutical Understanding," **Higher Education Research and Development**, Vol. XII, No. 1, 1993, pp. 59-72, (Çevrimiçi), <https://doi.org/10.1080/0729436930120106>.
- Thaut, Michael H.: "Neuromusicology," **Access Science**, 2019, (Çevrimiçi), <https://doi.org/10.1036/1097-8542.449970>, 10 Temmuz 2019.
- Thomas, Gary C.: "Was George Frideric Handel Gay? on Closet Questions and Cultural Politics ," **Queering the Pitch The New Gay and Lesbian Musicology**, 2nd Edition, Ed. by. Gary C. Thomas, Philip Brett, Elizabeth Wood, New York, Routledge, 2006, pp. 155-203.
- Thorsén, Stig-Magnus: "Sweden in Play with South Africa: Personal Musical Experiences in Postcolonial Perspectives," **Music and Identity Transformation and Negotiation**, Ed. by Eric Akrofi, Maria Smit, Stig-Magnus Thorsén, Stellenbosch, Sunpress, 2007, pp. 311-326.
- Treitler, Leo: "On Historical Criticism," **The Musical Quarterly**, Vol. LIII, No. 2, April 1967, pp. 188-205, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/741200>, 6 Eylül 2018.
- Treitler, Leo: **Musicology and Difference**, Los Angeles, University of California Press, 1993.
- Treitler, Leo: "Postmodern Signs in Musical Studies," **The Journal of Musicology**, Vol. XXXIII, No. 1, Winter 1995, pp. 3-17, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/764049>, 30 Ekim 2018.
- Ulrich, W.: "Beyond Methodology Choice: Critical Systems Thinking as Critically Systematic Discourse," **Journal of the Operational Research Society**, Vol. LIV, No. 4, April 2003, pp. 325-342,

- (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/4101702>, 16 Temmuz 2019.
- Välimäki, Susanna: **Subject Strategies in Music**, Helsinki, The International Semiotics Institute, 2005.
- Vambe, Maurice T.: “Diaspora, Music, Identity and Destinations in Southern Africa,” **Muziki Journal of Music Research in Africa**, Vol. V, No. 2, 2008, pp. 284-297, (Çevrimiçi), <https://doi.org/10.1080/18125980902798599>, 17 Mart 2019.
- van der Meer, Wim: “Postcolonial Musicology,” **Traditional Music and Research in Baltic Area New Approaches in Ethnomusicology**, Ed. by Rimantas Astrauskas, Vilnius, Lithuania, Lithuanian Academy of Music and Theatre Department of Ethnomusicology, 2005, pp. 266-269, (Çevrimiçi), https://www.academia.edu/340915/Postcolonial_Musicology, 28 Şubat 2019.
- Venn, Couze: “The City as Assemblage. Diasporic Cultures,” **Negotiating Urban Conflicts**, Ed. by Helmuth Berking et. al., Bielefeld, Transcript Verlag, 2006, pp. 41-52, (Çevrimiçi), <https://www.researchgate.net/publication/237796299>, 19 Mart 2019.
- von Appen, Ralph: **Appen Der Wert der Musik: Zur Ästhetik des Populären Musik**, Bielefeld, Transcript Verlag, 2007.
- Wainwright, David: “Can Sociological Research Be Qualitative, Critical and Valid?,” **The Qualitative Report**, Vol. III, No. 2, July 1997, pp. 1-17, (Çevrimiçi), <http://nsuworks.nova.edu/tqr/vol3/iss2/1>, 9 Ağustos 2018.
- Wierzbicki, James: “Reflections on Rochberg and "Postmodernism,"” **Perspectives of New Music**, Vol. XLV, No. 2, 2007, pp. 108-132, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/25164659>, 30 Ekim 2018.
- Wiley, Christopher: “Biography and the New Musicology,” **The Ninth International Conference of The Departments of Musicology and**

Ethnomusicology, Faculty of Music, 19- 22 April 2008, Belgrade, Serbia, City University of London Institutional Repository, 2010, pp. 1-22, (Çevrimiçi) <http://openaccess.city.ac.uk/2014/>, 1 Ağustos 2018.

Williams, Alastair: **Constructing Musicology**, Burlington, Ashgate, 2001.

Woodward, Ashley: “Lyotard on Postmodern Music,” **Evental Aesthetics**, Vol. V, No. 1, 2016, pp. 119-143, (Çevrimiçi), <https://discovery.dundee.ac.uk/en/publications/lyotard-on-postmodern-music>, 29 Haziran 2019.

Yanchar, Stephen C., Edwin E. Gantt, Samuel L. Clay: “On the Nature of a Critical Methodology,” **Theory & Psychology**, Vol. XV, No. 1, Sage Publications, 2005, pp. 27-50, (Çevrimiçi), DOI: 10.1177/0959354305049743, 17 Aralık 2018.

Yang, Mina: “East Meets West in the Concert Hall: Asians and Classical Music in the Century of Imperialism, Post-Colonialism, and Multiculturalism,” **Asian Music**, Vol. XXXVIII, No. 1, Winter-Spring 2007, pp. 1-30, (Çevrimiçi), <https://www.jstor.org/stable/4497039>, 20 Mart 2019.

Yıldırım, Ali, **Nitel Araştırma Yöntemleri**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2013.

Hasan Şimşek:

Yöre, Seyit: **Müzikolojiye Giriş** (Yayınlanmış Ders Notları), 2016.

Elektronik Kaynaklar

URL1: **Güncel Türkçe Sözlük**, (Çevrimiçi), <http://sozluk.gov.tr/>, 10 Mayıs 2019.

URL2: **Critical Musicology: A Transdisciplinary Online Journal**, (Çevrimiçi), <http://www.leeds.ac.uk/music/Info/critmus/>, 25 Mayıs 2019.

URL3: **Dictionary.com**, (Çevrimiçi), <https://www.dictionary.com/browse/critic>, 30 Haziran 2019.

URL4: **Lexico Dicitonary**, (Çevrimiçi), <https://www.lexico.com/en/definition/colony>, 15 Haziran 2019.

- URL5: **Etimoloji Türkçe**, (Çevrimiçi),
<https://www.etimolojiturkce.com/kelime/koloni>, 15 Haziran 2019.
- URL6: **Oxford Music Online**,(Çevrimiçi),
<https://static1.squarespace.com/static/51799eeee4b08d2412dd1420/t/57eae1d4d482e9f4d474e348/1475011028594/Oxford+Music+Online+-+Hybridty.pdf>), 28 Haziran 2019.a
- URL7: **SACEM**, (Çevrimiçi), <https://www.sacem.fr/>, 12 Temmuz 2019.

